An aerial photograph of a city, likely Louvain-la-Neuve, showing a river winding through the urban landscape. A large, prominent building complex is visible in the center, surrounded by other residential and commercial buildings. The image is used as a background for the text.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα μηχανικών χωροταξίας πολεοδομίας και περιφερειακής ανάπτυξης

Η μελέτη περίπτωσης της νέας πόλης Louvain-la-Neuve

Επιβλέπων : Οικονόμου Δημήτρης

Τσολακάκη Παναγιώτα
Βόλος, 2004

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 4232/1
Ημερ. Εισ.: 21-12-2004
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
2004
ΤΣΟ

Στους γονείς μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κύριο θέμα της εργασίας είναι η μελέτη περίπτωσης της Βελγικής πόλης Louvain-la-neuve. Η εν λόγω πόλη αποτελεί «νέα πόλη», έχει ηλικία μόλις τριάντα χρόνια ενώ σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε εξ αρχής στον υπαίθριο χώρο της γαλλόφωνης Βελγικής επαρχίας (Brabant Walloon). Παρόλο που τα γενικά της χαρακτηριστικά την εντάσσουν στην κατηγορία των νέων πόλεων, όπως αυτές είναι γνωστές από την θεωρία, ταυτόχρονα κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της την μετατρέπουν σε ένα ιδιόμορφο αξιολογημένο και μοναδικό σχέδιο, τέτοιου τύπου, παράδειγμα νέας πόλης στον ευρωπαϊκό χώρο. Στόχος της ερευνητικής αυτής εργασίας είναι καταρχήν να παρουσιάσει και τα κάνει γνωστό το μοντέλο αυτό νέας πόλης στο κοινό και κατά δεύτερο λόγο, αναλύοντας το, να χρησιμοποιήσει και να απομονώσει στοιχεία από την Βελγική προσέγγιση σχεδιασμού στα οποία οφείλεται η ανάπτυξη της και ενδεχομένως μπορούν να αξιοποιηθούν ως εργαλεία ανάπτυξης και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις.

ABSTRACT

The main subject of work is the study of the case study of a Belgian city "Louvain-la-Neuve". The city in question constitutes a "new city" and it hardly has thirty years of age, while it was drawn and created in the countryside space of the French speaking region of Belgium, at the province Brabant Walloon. Even if it is included by its characteristics in the category of new cities, as these are acquaintances from the theory, simultaneously its certain particular characteristics turn it in one remarkable and almost unique case of new city in the European space. Objective of this inquiring work is firstly the presentation of the model in order to get know to the public, and then by analyzing it, the point is to isolate some special elements from the Belgian approach of planning in which is owed her growth and they can potentially be developed as tools of development in other similar cases.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	3
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	3
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	3
Εισαγωγή : «Η πόλη της LLN και η σχέση της με το χώρο και την θεωρία».....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : « Η σχέση μεταξύ νέων πόλεων και της LLN-Ο χαρακτήρας της πόλης».....	8
I. Συσχετισμός της LLN και των σύγχρονων «νέων πόλεων» βάσει των χαρακτηριστικών τους.....	11
II. Σχέση μεταξύ εκπαιδευτικής δραστηριότητας-Πανεπιστημίου και πόλης. Παραδείγματα.....	15
III. Ο υποθετικός ορισμός μίας νέας κατηγορίας σύγχρονων «νέων πόλεων».....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : «Η σχέση της με τον ευρύτερο χώρο».....	19
I. Η περιοχή του Βελγίου.....	20
i. Γενικά στοιχεία γεωγραφίας- στοιχεία ιστορίας.....	20
a. Οι διαφορές μεταξύ των δύο κοινοτήτων -Τα σημεία ρήξης.....	23
b. Η άνθιση του τριτογενή στο σύνολο της χώρας –η εκβιομηχάνιση της Φλάνδρας.....	23
c. Η κοινωνία από την βελγική επανάσταση ως σήμερα.....	25
ii. Ο ομοσπονδιακός χαρακτήρας της χώρας.....	28
a. Ο σύγχρονος ομοσπονδιακός χαρακτήρας του Βελγίου-Συγκρίσεις.....	29
iii. Το Βελγικό σύστημα σχεδιασμού- Μοντέλο Αποζέντρωσης.....	34
II. Η γαλλόφωνη περιφέρεια της Wallonie.....	41
i. Γενικά στοιχεία - Γεωγραφία της περιοχής.....	41
III. Η επαρχία της Brabant Walloon.....	45
i. Πληθυσμός- δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	46
ii. Οικονομική ιστορία της περιοχής.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : «Η πόλη της Louvain-la-neuve».....	50
IV. Γενικά χαρακτηριστικά.....	51
i. Γεωγραφικά.....	51
ii. Δημογραφικά.....	52
iii. Οικονομικά στοιχεία, οι χρηματοδοτικοί πόροι.....	55
V. Ιστορική αναδρομή.....	56
i. Η αιτία δημιουργίας της πόλης –το πολιτικό πρόβλημα.....	56
ii. Τα πιθανά σενάρια για την επίλυση του- Η επίλυση.....	60
VI. Το πολεοδομικό μοντέλο.....	62
i. Οι βασικές αρχές.....	64
ii. Το σχέδιο, οι χρήσεις.....	67
iii. Οι υποδομές.....	73
iv. Τα καινοτόμα σημεία του.....	78
1. Το ιδιοκτησιακό.....	80
2. Η συνεχής μελέτη του χώρου.....	81
3. Ηδιοίκηση- ο σχεδιασμός.....	84

4.	Τα επιστημονικά –τεχνολογικά πάρκα	89
VII.	Ο ρόλος του πανεπιστημίου. - Η σχέση του με την πόλη.....	91
VIII.	Ο Χαρακτήρας της πόλης σήμερα.....	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4Ο «Συμπεράσματα».....		95
I.	Επιπτώσεις- Αποτελέσματα από την δημιουργία της Πόλης.....	96
i.	Στον ευρύτερο χώρο :Η οικονομική ανάπτυξη – Το τρίπολο <i>Wavre-Ottignies-LLN</i>	96
ii.	Στο ίδιο το περιβάλλον της.....	99
II.	Οι παράγοντες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της.....	104
i.	Η συμβολή του αποκεντρωμένου διοικητικού συστήματος του Βελγίου.....	104
ii.	Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα.....	105
iii.	Ο πληθυσμός, οι οικονομικές συνεργασίες και το κύρος του πανεπιστημίου, ως ανεξάρτητες μεταβλητές που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη	108
iii.	Γενικά Συμπεράσματα	110
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		112

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

LLN = LOUVAIN-LA-NEUVE

IBW = INTERCOMMUNAL DE BRABAND WALLOON

INESU = Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για θέματα ανάπτυξης

OHE = Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

EOK = Ευρωπαϊκή οικονομική κοινότητα

NATO= North Atlantic Organisation

ΗΠΑ =Ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 : « Η πυκνότητα πληθυσμού για κάθε χωρική ενότητα.»	22
Πίνακας 2.2 : Η δομή των θεσμών στο ομοσπονδιακό κρατίδιο των Βρυξελλών	33
Πίνακας 2.3: Οι διαδικασίες αναμόρφωσης του συντάγματος από το 1980-1993 σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού	34
Πίνακας 2.4: Από το παραδοσιακό σχεδιασμό στον στρατηγικό σχεδιασμό	36
Πίνακας 2.5 : « Τα εργαλεία σχεδιασμού ανά περιφέρεια.»	41
Πίνακας 2.6 : « Ο πληθυσμός της επαρχίας και της πόλης της LLN.»	46
Πίνακας 3.1 : « Τα ποσοστά αύξησης του πληθυσμού.»	53
Πίνακας 3.2 : «Οι πυκνότητες πληθυσμού στην χώρα, την περιφέρεια και την LLN.»	55

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1 : « Το μέσο εισόδημα στην επαρχία της Brabant Walloon, συγκριτικά με τη χώρα ,την περιφέρεια και την LLN για το 2000 και 2001.»	47
Διάγραμμα 3.1 : «Ο πληθυσμός του δήμου της OLLN.»	53
Διάγραμμα 3.2 : « Η απεικόνιση του φοιτητικού και μη πληθυσμού κατά την δεκαετία '88-'98.»	54
Διάγραμμα 3.3 : « Οι χρηματοδοτικοί πόροι το οικονομικό έτος 1993.»	56

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1 : « Η πόλη της Mougrenx στη νότια Γαλλία	9
Εικόνα 1.2 : «Η πόλη της Canberra και πρωτεύουσα της Αυστραλίας»	10
Εικόνα 1.3 : «Η πόλη Isle d' Abeau	10
Εικόνα 1.4 : «Η πόλη Louvain-la-neuve στο Βέλγιο.»	12
Εικόνα 1.5 : «Η πόλη Brasilia στην Βραζιλία.»	13
Εικόνα 1.9 : «Το campus του πανεπιστημίου του Lancaster.»	17
Εικόνα 1.7 : «Η Washington D.C. στις ΗΠΑ.»	14
Εικόνα 1.8 : «Το campus του Princeton»	16
Εικόνα 1.11: «Το campus του πανεπιστημίου του Utrecht.»	17
Εικόνα 2.1 : «Ο χωρικός και διοικητικός διαχωρισμός της χώρας»	21
Εικόνα 2.2 : « Οι 11 επαρχίες του Βελγίου»	28
Εικόνα 2.3 : «Οι περιφέρειες του Βελγίου.»	42
Εικόνα 2.7 : « Οι αστικές ζώνες της γαλλόφωνης περιοχής.»	44
Εικόνα 2.4: «Η επαρχία της Brabant Walloon σε σχέση με τις περιφέρειες.»	45
Εικόνα 2.5: «Η επαρχία της Brabant Walloon με τους 27 δήμους και τον δήμο της LLN.»	45
Εικόνα 2.6:Οι οικονομικές δραστηριότητες στην περιφέρεια, τον Μάιο του 1999	49
Εικόνα 3.1 : « Η έκταση που βρίσκεται σήμερα η LLN.»	52
Εικόνα 3.3 : « Εικόνα από την κατασκευή των πρώτων	57
Εικόνα 3.5 : «Η κατασκευή της τιμεντένιας πλάκας (dalle) που διατρέχει το κέντρο.»	59

Εικόνα 3.6 : « Το κέντρο της Πόλης, φάση κατασκευής του υπογείου άξονα του τρένου.»	62
Εικόνα 3.7 : « Το δίκτυο των δρόμων και πεζοδρομίων που διατρέχουν την Πόλη.»	63
Εικόνα 3.8 : « Οι κατανομή των πανεπιστημιακών κτηρίων στις συνοικίες και το κέντρο.»	63
Εικόνα 3.9 : « Άποψη της Πόλης, του δομημένου χώρου και της λίμνης.»	65
Εικόνα 3.10 : « Τύπος κτηρίου στην LLN.»	67
Εικόνα 3.11 : « Σχηματική απεικόνιση της Πόλης.»	68
Εικόνα 3.12 : « Το στρατηγικό, κατευθυντήριο σχέδιο για την LLN, του 1971.»	69
Εικόνα 3.13 : « Άποψη του πολυχώρου κινηματογράφων, UGS	70
Εικόνα 3.14 : « Η κατανομή του πληθυσμού φοιτητικού και μη, 1999.»	72
Εικόνα 3.15 : « Άποψη της λίμνης.»	74
Εικόνα 3.16 : « Άποψη της λίμνης.»	74
Εικόνα 3.17 : « Η λίμνη ως χώρος αναψυχής.»	76
Εικόνα 3.18 : « Η λίμνη ως χώρος αναψυχής.»	76
Εικόνα 3.19 : « Ο χώρος στάθμευσης .»	76
Εικόνα 3.20 : « Η είσοδος στον χώρο στάθμευσης.»	76
Εικόνα 3.22 : « Το υπέργειο πεζοδρομημένο κέντρο της Πόλης, με τα νέα έργα.»	77
Εικόνα 3.21 : « Οι συνδέσεις του δήμου της OLLN με την ευρύτερη περιοχή.»	82
Εικόνα 3.23 : « Η οδός Charlemagne.»	83
Εικόνα 3.24 : « Άποψη της οδού Charlemagne.»	84
Εικόνα 3.25 : « Η μακέτα του εμπορικού κέντρου.»	84
Εικόνα 3.26 : « Η τωρινή κατάσταση της μελλοντικής θέσης του εμπορικού κέντρου.»	84
Εικόνα 3.27 : « Τα επιστημονικά πάρκα στην επαρχία της Brabant Walloon, σήμερα.»	88
Εικόνα 3.28 : « Πανοραμική άποψη της πόλης.»	91
Εικόνα 4.1 : « Το συνεδριακό κέντρο της LLN, “Aula Magna”,	98
Εικόνα 4.2 : « Η πλατεία, Grand Place.	99

Εισαγωγή : «Η πόλη της LLN και η σχέση της με το χώρο και την θεωρία»

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί διπλωματική εργασία που εκπονήθηκε κατά την ακαδημαϊκή χρονιά 2003-2004. Το κύριο θέμα της εργασίας είναι η μελέτη περίπτωσης της Βελγικής πόλης Louvain-la-neuve. Η εν λόγω πόλη αποτελεί «νέα πόλη», έχει ηλικία μόλις τριάντα χρόνια ενώ σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε εξ αρχής στον υπαίθρο χώρο της γαλλόφωνης Βελγικής επαρχίας (Brabant Walloon). Παρόλο που τα γενικά της χαρακτηριστικά την εντάσσουν στην κατηγορία των νέων πόλεων, όπως αυτές είναι γνωστές από την θεωρία, ταυτόχρονα κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της την μετατρέπουν σε ένα ιδιόμορφο αξιοσημείωτο και μοναδικό σχεδόν ¹, τέτοιου τύπου, παράδειγμα νέας πόλης στον ευρωπαϊκό χώρο. Στόχος της ερευνητικής αυτής εργασίας είναι καταρχήν να παρουσιάσει και τα κάνει γνωστό το μοντέλο αυτό νέας πόλης στο κοινό και κατά δεύτερο λόγο, αναλύοντας το, να χρησιμοποιήσει και να απομονώσει στοιχεία από την Βελγική προσέγγιση σχεδιασμού στα οποία οφείλεται η ανάπτυξη και ενδεχομένως μπορούν να αξιοποιηθούν ως εργαλεία ανάπτυξης και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις.

Η εργασία είναι παράλληλα περιγραφική και ερευνητική. Για να γίνει κατανοητό το περιβάλλον ο χαρακτήρας και ο ευρύτερος χώρος της πόλης εξετάζεται αρχικά η ευρύτερη κατηγορία και ο θεσμός των νέων πόλεων αλλά κυρίως η σχέση της υπό μελέτη περίπτωσης με τις προηγούμενες. Φαίνεται πως η πόλη της Louvain-la-neuve αποτελεί μία «νέα πόλη» με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που δεν αντιπροσωπεύει την ευρύτερη, κατά την θεωρία, κατηγορία των νέων πόλεων. Πριν παρουσιαστεί το μοντέλο διάρθρωσης των δραστηριοτήτων και διοίκησης της πόλης καθώς και ο ρόλος που παίζει η ύπαρξη του πανεπιστημίου σε αυτήν, γίνεται αναφορά στην ευρύτερη γεωγραφία του Βελγίου. Στην συνέχεια παρουσιάζονται τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά της χώρας και της περιφέρειας στην οποία βρίσκεται η πόλη της Louvain-la-neuve, αλλά και ευρύτερα ιστορικά στοιχεία που συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση της μελέτης περίπτωσης και τους λόγους που οδήγησαν στην δημιουργία της.

Έμφαση δίνεται στο Βελγικό σύστημα σχεδιασμού στο οποίο εντάσσεται αλλά και το οποίο αντιπροσωπεύει, εν μέρει, αυτή η οργανωμένη και απόλυτα σχεδιασμένη πρωτοβουλία για την δημιουργία μίας νέας πόλης στο γαλλόφωνο έδαφος. Λόγος

δημιουργίας της πόλης ήταν πρωτίστως να στεγάσει τις ανάγκες του εκδιωγμένου γαλλόφωνου πανεπιστημίου από το φλαμανδόφωνο έδαφος κατά την δεκαετία του εξήντα.

Η παρουσίαση και ανάλυση της γαλλόφωνης περιφέρειας της Wallonie και των χαρακτηριστικών της αλλά και της επαρχίας της Brabant Walloon, κρίνεται απαραίτητη καθώς στο δεύτερο μέρος της εργασίας παρουσιάζονται κάποια συμπεράσματα που αφορούν κυρίως στην οικονομική αλλά και κοινωνική πρόοδο της επαρχίας αλλά και σε μεγαλύτερη κλίμακα της περιφέρειας, η οποία φαίνεται να οφείλεται εν μέρει και στην δημιουργία και ανάπτυξη της Louvain-la-neuve. Είναι απαραίτητη η ανάλυση των οικονομικών χαρακτηριστικών που οδήγησαν την ευρύτερη περιοχή να γνωρίσει μία οικονομική άνθιση τέτοια, που δεν στηριζόταν σε βιομηχανικούς παράγοντες ή παράγοντες μετανάστευσης όπως συνηθιζόταν στο παρελθόν, αλλά στην εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη και την δημιουργία ενός αποδοτικού περιβάλλοντος συνεργασιών μεταξύ εκπαίδευσης, κατοικίας και παραγωγής.

Η εργασία περιλαμβάνει και την σε βάθος ανάλυση των χαρακτηριστικών της, κοινωνικών, οικονομικών, αλλά και πολεοδομικών. Το πολεοδομικό μοντέλο αναλύεται πλήρως καθώς επίσης διακρίνονται τα καινοτόμα του στοιχεία, εφόσον όμως πρώτα μέσα από την ιστορική αναδρομή διαφαίνονται οι λόγοι δημιουργίας της καθώς και το χρονικό. Τα καινοτόμα στοιχεία του μοντέλου που φαίνεται να αποτέλεσαν ισχυρή βάση για την εξέλιξη της πόλης αλλά και την ανάπτυξη της αναλύονται σε βάθος και στην συνέχεια φαίνεται πώς αποτελούν σταθερές μεταβλητές που επηρεάζουν θετικά της ανάπτυξη μίας νέας πόλης.

Το δεύτερο μέρος της διπλωματικής εργασίας έχει κυρίως χαρακτήρα συμπερασματικό και ερευνητικό. Αναλύει '

Η ανάλυση των συμπερασμάτων γίνεται σε τρεις άξονες, ο πρώτος αφορά στις επιπτώσεις και τα αποτελέσματα από αυτήν την πρωτοβουλία στον ευρύτερο χώρο, αλλά και το ίδιο το περιβάλλον της πόλης. Ο δεύτερος άξονας αφορά στους παράγοντες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της ίδιας της Πόλης. Αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο τον απόλυτα ρυθμισμένο περιβάλλον και έτσι όπως αυτό έχει διαμορφωθεί τριάντα χρόνια μετά την δημιουργία του επιδρά στο χρήστη του από πλευράς λειτουργικότητας, ψυχολογίας αλλά και ικανοποίησης από την χρήση του. Εντοπίζονται τα πιθανά κατά τον μελετητή αρνητικά σημεία που μπορούν να επανεξεταστούν. Επίσης αναλύεται η βιωσιμότητα της Πόλης αλλά και αν η οικονομική του απόδοση είναι τέτοια ώστε να

μπορεί να στηρίξει τις απαιτούμενες μελέτες και την διαρκή μελέτη του , που είναι απαραίτητη για την συνεχή βελτίωση του περιβάλλοντος της Πόλης . Στο κεφάλαιο αυτό απομονώνονται επίσης οι παράγοντες αλλά και οι συνεργασίες που φαίνεται να αποτελούν την βάση για την σωστή ανάπτυξη μίας νέας πόλης όπως αυτή του βελγικού παραδείγματος. Οι μεταβλητές των οποίων η ανάπτυξη μίας νέας πόλης είναι συνάρτηση παρουσιάζονται με τρόπο τέτοιο ώστε να αποτελέσουν μάθημα και υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί και ενδεχομένως

Ο τρίτος άξονας αφορά στην ανάλυση των γενικών συμπερασμάτων αλλά και στα σημεία που μπορεί να εκμεταλλευτεί κανείς από το Βελγικό παράδειγμα σχεδιασμού και την δημιουργία μίας νέας πόλης γενικότερα να χρησιμοποιηθεί ακόμα και στον ελληνικό χώρο ως αναπτυξιακό εργαλείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : « Η σχέση μεταξύ νέων πόλεων και της LLN-Ο χαρακτήρα της πόλης»

Η πόλη της LLN δημιουργήθηκε κατά την περίοδο 1968-1979 και η κατασκευή της έγινε με την απόλυτη τήρηση ενός στρατηγικού σχεδίου που συντάχθηκε από την ομάδα μελέτης της, η οποία αποτελούταν από μέλη βασικού επιστημονικού πυρήνα του πανεπιστημίου της Λουβαίνης (UCL). Όπως θα δούμε παρακάτω, οι πολιτικές και κοινωνικές διαταραχές στο Βέλγιο κατά την δεκαετία του 70 οδήγησαν στην μεγέθυνση του ρήγματος μεταξύ των δύο διαφορετικών κοινοτήτων που ζούσαν εκεί, των γαλλόφωνων και των ολλανδόφωνων. Το ρήγμα αυτό αποτέλεσε τον βασικό λόγο δημιουργίας της νέας αυτής πόλης, με τον εκδιωγμό του γαλλόφωνου τμήματος του διγλωσσου πανεπιστημίου του UCL.

Ο τότε γενικός διευθυντής του γαλλόφωνου μισού του πανεπιστημίου, Michel Woitrin, πρότεινε την λύση αυτού του επείγοντος κοινωνικού και πολιτικού προβλήματος (βλ. Κεφάλαιο 3β) με την μετεγκατάσταση του πανεπιστημίου σε ένα χώρο που θα δημιουργούταν εκ νέου και θα αποτελούσε μία νέα πόλη της οποίας η καρδιά και ο δημιουργός θα ήταν το ίδιο το πανεπιστήμιο και που με την πάροδο του χρόνου θα γινόταν αυτόνομη και ανεξάρτητη από αυτό.

Η πόλη, η οποία μελετήθηκε για περίπου μία δεκαετία και της οποίας η μελέτη διεξάγεται συνεχώς ακόμη και σήμερα υπάρχει στο κεντρικό Βέλγιο και παρουσιάζει πληθώρα κοινών σημείων με τις «νέες πόλεις» όπως τις γνωρίζουμε από την θεωρία. Το βασικότερο από αυτά είναι η κατασκευή της με την πιστή τήρηση ενός πολεοδομικού σχεδίου που είχε συνταχθεί εξ αρχής και είχε βασιστεί στις αρχές της αειφορίας και της βιωσιμότητας, αλλά και σε θεωρίες μακροχρόνιου και διαρκούς σχεδιασμού του χώρου και των λειτουργιών. Άλλωστε κατά τον MERLIN και CHOAY, που έχουν προσεγγίσει τους πολεοδομικούς και χωροταξικούς όρους, με τον όρο «νέες πόλεις» εννοούμε τις πόλεις αυτές που είναι απτήν αρχή και εξ ολοκλήρου, σχεδιασμένες και των οποίων η δημιουργία αποφασίστηκε από κάποιον δημόσιο οργανισμό ή από κάποια βαθμίδα διοίκησης στα πλαίσια κάποιας πολιτικής διαχείρισης της περιφέρειας ή του υπαίθρου χώρου.

Είναι γεγονός πως για να εξετάσει κανείς το φαινόμενο των νέων πόλεων σε βάθος πρέπει να ανατρέξει στην παγκόσμια ιστορία της πόλης και της πολεοδομίας από την αρχαιότητα έως σήμερα. Το φαινόμενο αυτό δεν χαρακτηρίζει μία συγκεκριμένη εποχή καθώς εκδηλώθηκε σε διάφορες περιόδους στο παρελθόν, παροδικά αλλά και με διαφορετική ένταση και μορφή κάθε φορά.

Οι «νέες πόλεις» απαρτίζουν ένα αξιοσημείωτο κομμάτι του συνόλου των πόλεων που έχουν κατά καιρούς μελετηθεί. Σε αυτές μπορεί κανείς να συναντήσει μοντέλα που γνώρισαν ιδιαίτερη επιτυχία, ή παταγώδη αποτυχία, αλλά και μέσες καταστάσεις πόλεων που υπάρχουν ακόμα και αποτελούν δημοφιλή αστικά περιβάλλοντα. Τέτοια παραδείγματα συναντάμε στην παγκόσμια ιστορία της πολεοδομίας, από την αρχαιότητα με πόλεις όπως η Νάπολη, οι Βερσαλλίες στους μέσους χρόνους ή ακόμα και άλλα παραδείγματα που συναντάμε στην σύγχρονη παγκόσμια ιστορία της πόλης και της πολεοδομίας. (Merlin P, Choay F, 2000)

Θα ήταν απαραίτητο να αναφερθούν συνοπτικά άλλα φαινόμενα τα οποία εξώθησαν ή επηρέασαν έμμεσα την δημιουργία «νέων πόλεων» ανά τον κόσμο, όπως π.χ. το φαινόμενο του αποικισμού, των επαναστάσεων αλλά ακόμα και οι έντονες κυρίως οικονομικές μεταναστεύσεις. Η βιομηχανική επανάσταση αλλά και η οικονομική κρίση που επακολούθησε αυτής σε πολλές χώρες της Ευρώπης, εξώθησαν τον πληθυσμό να μεταναστεύσει με άμεσες συνέπειες την αύξηση των αναγκών για στέγαση. Έτσι και εφόσον η δημιουργία μίας «νέας πόλης» μπορεί να προκύψει από πληθώρα κοινωνικών και μη φαινομένων, θα μπορούσαμε να τις διαχωρίσουμε σε μία σειρά υποκατηγοριών «νέων πόλεων» που διαφοροποιούνται μεταξύ τους, είτε γιατί διαφέρουν οι λόγοι δημιουργίας τους, είτε γιατί διαφέρουν μορφολογικά, διοικητικά, κλπ.

Παρόλα αυτά σε μία προσπάθεια διαχωρισμού αυτών σε κατηγορίες φαίνεται πως οι «νέες πόλεις» διαχωρίζονται αρχικά στις σύγχρονες και στις παλαιότερες νέες πόλεις, όπου οι πρώτες και διαφοροποιούνται από όλες τις υπόλοιπες. Οι σύγχρονες «νέες πόλεις» λοιπόν διαχωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- I. Σε νέες πόλεις που δημιουργήθηκαν εκτός αστικοποιημένων περιοχών, είτε στα όρια βιομηχανικών περιοχών ακόμα και πάνω σε πηγές φυσικών πόρων όπως οι company towns του Καναδά.

Εικόνα 1.1: «Η πόλη της Mureaux στη Νότια Γαλλία

Στην Γαλλία συναντάμε πόλεις που να συγκαταλέγονται σε αυτή την κατηγορία όπως η Mureaux (gaz de Lacq) που αποτελεί και το μοναδικό παράδειγμα πόλης μεσαίου μεγέθους..

- II. Σε νέες πόλεις, πρωτεύουσες που δημιουργούνται σε απομακρυσμένα σχετικά με μεγάλες αστικές συγκεντρώσεις, μέρη και είναι είτε αποτελέσματα εσωτερικής πολιτικής κάθε κράτους, είτε αποτελέσματα αμυντικών στρατηγικών για την ανάπτυξη ευρύτερων περιφερειών. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν, η Washington DC που δημιουργήθηκε στα τέλη του 18ου αιώνα, η Canberra (1920), η Brasilia, η Islamabad και η Abuza στην Νιγηρία.

Εικόνα 1.2 : «Η πόλη της Canberra και πρωτεύουσα της Αυστραλίας»

- III. Η Τρίτη κατηγορία αποτελεί τις νέες πόλεις αυτές που δημιουργήθηκαν εντός του αστικού περιβάλλοντος και την ευρύτερης περιοχής μίας μητρόπολης, χωρίς να επιδιώκουν απαραίτητα μία χωρική συνέχεια με την τελευταία. Τέτοια παραδείγματα έχουμε στο Λονδίνο με τις new towns, αλλά και δυτικά της Λυόν με την πόλη L'isled'Abeau.

Εικόνα 1.3 : «Η πόλη Isle d' Abeau δυτικά της Lyon.»

- IV. Η τελευταία κατηγορία νέων πόλεων αφορά πόλεις που δημιουργήθηκαν εντός του αστικού περιβάλλοντος και την ευρύτερης περιοχής μίας μητρόπολης, έχοντας μία χωρική συνέχεια με την τελευταία. Αυτού του τύπου οι πόλεις έχουν ως κύριο στόχο να δομήσουν και να αναπτύξουν τις βάσεις πάνω στις οποίες θα αναπτυχθούν τα μελλοντικά προάστια της μητρόπολης. Τέτοιου τύπου πόλεις έχουν αποτελέσει συνοικίες που αναπτύχθηκαν γύρω από Σουηδικές, Ολλανδικές πόλεις μεγάλου μεγέθους. Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγονται και οι νέες πόλεις δορυφόροι του Παρισιού. (Merlin P, Choay F, 2000)

Η μελέτη περίπτωσης και θέμα της παρούσας εργασίας δεν ανήκει σε καμία από τις παραπάνω ευρύτερες κατηγορίες καθώς είναι, όπως προαναφέρθηκε, σχεδόν μοναδική στο είδος της¹ και διαφέρουν κατά πολύ οι λόγοι δημιουργίας της αλλά και το διοικητικό της σύστημα από τις υπόλοιπες, έτσι ώστε να δημιουργεί μία ξεχωριστή κατηγορία. Η διαφοροποίηση της αυτή φυσικά δεν την αποκλείει από την ευρύτερη κατηγορία των «νέων πόλεων». Και αυτό μπορεί να το υποστηρίξει κανείς συγκρίνοντας τα χαρακτηριστικά της υπό μελέτη Πόλης με των υπολοίπων όπως αυτά αποτυπώνονται στην θεωρία.

I. Συσχετισμός της LLN και των σύγχρονων «νέων πόλεων» βάσει των χαρακτηριστικών τους.

Το μέγεθος των σύγχρονων νέων πόλεων, αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό τους καθώς είναι κάτι που ορίζεται εξαρχής και αυτό κυμαίνεται από μερικές χιλιάδες κατοίκους (villes minières canadiennes) έως περίπου και ένα εκατομμύριο για κάποιες νέες πρωτεύουσες ή για νέες βιομηχανικές πόλεις (Norosibink), σε πολύ σπάνιες όμως περιπτώσεις. Παλιότερα το ιδανικό μέγεθος των κηπουπόλεων του Howard κυμαινόταν από 20.000 έως 60.000 κάτοικους. Χαρακτηριστικό ιστορικά είναι, ότι οι τάσεις κατά την δεκαετία 1965-1975 ήταν για τις νέες πόλεις στις Κάτω χώρες, την Αγγλία, Γαλλία και Σουηδία να σχεδιάζονται για να φιλοξενούν από 50.000 αρχικά και 100.000 κατοίκους, αργότερα έως και 500.000 κάτοικους σε ορισμένες περιπτώσεις.

Η LLN σχεδιάστηκε με στόχο τους 50.000 κάτοικους το 1980 κάτι που αναθεωρήθηκε από την ομάδα μελέτης της (βλ κεφ. 3c) και επαναπροσδιορίστηκε στους 30.000 με στόχο την καλύτερη ποιότητα ζωής. Έτσι το μέγεθός της σήμερα είναι περίπου στους 28.000 μόνιμους κατοίκους αλλά και η συνολική εικόνα κατανομής του πληθυσμού όπως θα αναλυθεί στο τρίτο κεφάλαιο αντιπροσωπεύει μία σύγχρονη νέα πόλη μικρού μεγέθους.

Βασικό συχνά χαρακτηριστικό αυτής της κατηγορίας πόλεων είναι ο διαχωρισμός ζωνών (**zoning**), η αλλιώς ζωνοποίηση, ξεχωριστές για κάθε δραστηριότητα /λειτουργία που να γίνεται ιδιαίτερα αντιληπτός από τον χρήστη. Ο διαχωρισμός των περιοχών κατοικίας, των συνοικιών, με το κέντρο και τις υπόλοιπες λειτουργίες, κάτι που αντιπροσωπεύει πλήρως τον δομημένο χώρο της LLN, εντείνει συχνά τον αυστηρό και προκαθορισμένο συνήθως χαρακτήρα της πλειοψηφίας των σχεδιασμένων πόλεων. Στην υπό μελέτη περίπτωση παρόλο που οι χρήσεις επιτρέπονται στο σύνολο τους, σε κάθε περιοχή, η ρύθμιση και κατασκευή των υποδομών εξ' αρχής είναι τέτοια που εντείνει την αίσθηση του zoning κατά μήκος του αστικού ιστού.

Εικόνα 1.4 : «Η πόλη Louvain-la-neuve στο Βέλγιο.»

Το κέντρο παίζει έναν «πολυλειτουργικό» ρόλο καθώς σχεδιάζεται συνήθως έτσι ώστε να φιλοξενεί το εμπορικό κέντρο, διάφορες υπηρεσίες και γενικότερα υπηρεσίες διοίκησης, γραφεία και δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Στην πόλη της LLN το κέντρο έχει πολυλειτουργικό χαρακτήρα μεν αλλά φιλοξενεί και μία δραστηριότητα η οποία δεν συναντάται συχνά στις νέες πόλεις και η οποία την διαφοροποιεί σημαντικά από την ευρύτερη κατηγορία. Η εκπαίδευση λοιπόν, που παραπέμπει στους λόγους δημιουργίας της³, αποτελεί μία δραστηριότητα η οποία βρίσκεται διάχυτη σε όλον τον αστικό ιστό με μία μικρή ένταση στο κέντρο του. Η εκπαίδευση και ιδιαίτερα η πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις στις σύγχρονες νέες πόλεις έχουν την τάση να χωροθετούνται εξαρχής εκτός του αστικού ιστού και να μην ακολουθούν το μοντέλο ορισμένων παραδοσιακών πόλεων που έχουν τα πανεπιστήμια στο κέντρο της πόλης. Η υπό μελέτη πόλη διαφοροποιείται στο σημείο αυτό καθώς αρχικός στόχος του σχεδιασμού της ήταν να συνδυάσει την παραδοσιακή μορφή της πόλης- από την οποία εκδιώχθηκε -με τις σύγχρονες υποδομές και τα πρότυπα των «νέων πόλεων».

Η πόλη της LLN παρουσιάζει επίσης κοινά σημεία με τις νέες πόλεις όσον αφορά στην **χρηματοδότηση** αυτών αλλά και την διαχείριση τους. Η ιστορία των «νέων πόλεων» φανερώνει τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία αυτές έχουν χρηματοδοτηθεί κατά καιρούς και ανά περίπτωση, καθώς και τους πιθανούς τρόπους διαχείρισης τους. Η πρωτοβουλία για να αποφασιστεί η δημιουργία μίας νέας πόλης προέρχεται κυρίως από δημόσιους αλλά και κάποιες φορές από ιδιωτικούς φορείς. Η εμπειρία από την δημιουργία

νέων πόλεων παγκοσμίως έχει αποδείξει πως ο ιδιωτικός τομέας και συγκεκριμένα οι επενδύσεις από ιδιωτικές επιχειρήσεις, μπορούν κάλλιστα να αποτελέσουν εφαλτήριο για την δημιουργία μίας πόλης. Παραδείγματα αυτού του τύπου αποτελούν οι νέες αμερικάνικες κοινότητες του '60-'70, όπως και διάφορες περιπτώσεις πόλεων των οποίων η δημιουργία οφείλεται σε κοινωνικούς και όχι κερδοσκοπικούς λόγους. Τέτοια παραδείγματα συναντάμε και στον ελληνικό χώρο με την ίδρυση κοινοτήτων και την ανέγερση κτηρίων για στέγαση από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας. Στην Ευρώπη (Kivenlahti, Φιλανδία) και στον διεθνή χώρο τέτοιες πρωτοβουλίες εργατικής κατοικίας φαίνεται να είναι σε μεγαλύτερο βαθμό οργανωμένες καθώς σχεδιάζονται με τρόπο τέτοιο ώστε να παρουσιάζουν μία σχετική αυτονομία και αυτάρκεια υπηρεσιών και παροχών γενικότερα. (εικόνα από ΟΕΚ) (Remy J, 2004)

Η πόλη της LLN αποτελεί περισσότερο ιδιωτική πρωτοβουλία η οποία όμως υποστηρίχθηκε από την κεντρική διοίκηση της χώρας αλλά και την τοπική κοινωνία στην συνέχεια. Γενικότερα πρέπει να αναφερθεί ότι τοπικές πρωτοβουλίες συναντώνται λιγότερο συχνά και αφορούν στην ανακαίνιση μεταπολεμικών συνοικιών ή ακόμα και ανάπλαση περιοχών μετά από φυσικές καταστροφές ή πολέμους. Κρατικές πρωτοβουλίες συναντάμε επίσης σπάνια καθώς το βασικότερο παράδειγμα είναι η περίπτωση της μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας αλλά και παραδείγματα δημιουργίας πόλεων που προορίζονται για

μητροπολιτικά κέντρα ή πρωτεύουσες όπως η Brasilia και η Washington.

Εικόνα 1.5,6 : «Η πόλη Brasilia στην Βραζιλία.»

Η χρηματοδότηση των νέων πόλεων δεν ακολουθεί κάποιους συγκεκριμένους μηχανισμούς, αλλά εξαρτάται κυρίως από το φορέα που προωθεί την πόλη αλλά και τους λόγους δημιουργίας της. Ανά τον κόσμο παρατηρούνται διάφοροι τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος της χρηματοδότησης. Στις ΗΠΑ η χρηματοδότηση είναι κυρίως ιδιωτική όπως και η πρωτοβουλία ενώ στις βόρειες χώρες της Ευρώπης οι νέες πόλεις συχνά δεν επωφελούνται από κανενός είδους ιδιωτικούς πόρους.

Εικόνα 1.7 : «Η Washington D.C. στις ΗΠΑ.»

Τα παραδείγματα της Γαλλίας και της Μεγάλης Βρετανίας έχουν να επιδείξουν νομοθετικές ρυθμίσεις τέτοιες που κατοχύρωσαν την χρηματοδότηση τέτοιων έργων. Στην δεύτερη το ψήφισμα του 1946 «New towns act » προβλέπει την χρηματοδότηση των νέων πόλεων με ένα συγκεκριμένο ποσό για κάθε χρόνο και για διάρκεια 60 ετών εάν αυτή είναι απαραίτητη. Στην Γαλλία το σύστημα είναι παρεμφερές και οι νέες πόλεις επωφελούνται από πλεονεκτήματα όπως αγορά κοινωνικού εξοπλισμού από το κράτος, δωρεές καθώς και αγορά των εδαφών από το ίδιο το κράτος με απαλλοτριώσεις. (Merlin P, Choay F, 2000)

Το Βέλγιο έχει να επιδείξει τρόπους χρηματοδότησης πλησιέστερους στο γαλλικό παράδειγμα, όσον αφορά τουλάχιστον στην δημιουργία της LLN. Στην συγκεκριμένη περίπτωση όπως αναλύεται πλήρως στο κεφάλαιο 3, η αγορά των εδαφών για την ανέγερση της πόλης έγινε από τους πόρους του πανεπιστημίου συνδυαζόμενους με κάποιες ιδιαίτερες νομοθετικές ρυθμίσεις που έγιναν έτσι ώστε να δοθεί και κρατική χρηματοδότηση. Η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού (UCL) και δημοσίου τομέα είναι αξιοσημείωτη καθώς κανένας από τους δύο δεν διεκδίκησε απόλυτα την διαχείριση της πόλης και ιδιαίτερα η κεντρική εξουσία. Σε αυτό το σημείο είναι καλό να αναφερθεί πως ένα μέρος της χρηματοδότησης εξασφαλίστηκε από ιδιωτικές επενδύσεις-sponsoring που έγιναν εκ των προτέρων στα επιστημονικά πάρκα που προέβλεπε να δημιουργήσει περιμετρικά της πόλης, η διοικητική αρχή-το πανεπιστήμιο, όπως και στις κύριες υποδομές. (Deprez B, 1997)

II. Σχέση μεταξύ εκπαιδευτικής δραστηριότητας-Πανεπιστημίου και πόλης. Παραδείγματα

Η ενσωμάτωση του πανεπιστημίου και των εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων του στην πόλη ανέκαθεν αποτελούσε θέμα συζήτησης και διαφωνίας μεταξύ τοπικών αυτοδιοικήσεων και πανεπιστημίου. Οι δραστηριότητες των πανεπιστημίων, ο πληθυσμός που αυτά συγκεντρώνουν εκεί που είναι εγκατεστημένα καθώς και οι οικονομίες κλίμακας που δημιουργούν έχουν εξεταστεί σε βάθος καθώς ήταν απαραίτητο να βρεθεί μία λύση συμβίωσης και συνύπαρξης μεταξύ πόλης και πανεπιστημίου. Το ζήτημα αυτό αποτελεί σε πολλές περιπτώσεις θέμα συζήτησης έως σήμερα καθώς κάθε πόλη έχει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δεν μπορεί εύκολα να αντιμετωπίσει το πανεπιστήμιο ως μία καθημερινή δραστηριότητα, με θετικές επιπτώσεις, που απλά φιλοξενεί εντός των διοικητικών ορίων της .

Η ασυμφωνία και δυσκολία συνύπαρξης πανεπιστημίου και πόλης έχει αρκετές φορές οδηγήσει στην δημιουργία πανεπιστημιούπολεων ή campus , έτσι ώστε εντός των τελευταίων να δημιουργούνται μικρές κοινωνίες με αυτάρκεια υπηρεσιών και παροχών για τους χρήστες των πανεπιστημιακών δραστηριοτήτων και να αποφεύγονται πιθανές συγκρούσεις μεταξύ τοπικής κοινωνίας και πανεπιστημιακής κοινότητας. Άλλωστε όπως αναφέρθηκε παραπάνω σε αρκετές χώρες τα πανεπιστήμια αποτελούν ανεξάρτητους οικονομικούς οργανισμούς και μπορούν πιθανά να λειτουργήσουν ως χρηματοδότες δημιουργίας νέων πόλεων που να εμπεριέχουν ως κύρια δραστηριότητα τους το ίδιο το πανεπιστήμιο.

Η παγκόσμια εμπειρία αποδεικνύει πως ενώ το πανεπιστήμιο συνήθως έχει θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη μίας πόλης αυτό δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό από την εκάστοτε τοπική κοινωνία. Το παράδειγμα του Cambridge , όπου οι πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις βρίσκονται σε κεντρικό σημείο της πόλης μεν και ότι το ίδιο το πανεπιστήμιο έχει ως σήμερα αποτελέσει τον βασικό συντονιστή χωρικού προγραμματισμού της ευρύτερης περιοχής και συνεπώς έχει φροντίσει να διατηρήσει τις εγκαταστάσεις του στην καρδιά της πόλης όπου ήταν ανέκαθεν, είναι αντιπροσωπευτικό. Η δημιουργία 25.000 θέσεων εργασίας στα επιστημονικά πάρκα του ίδιου του πανεπιστημίου, έχουν συμβάλει στην ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής και στην δημιουργία οικονομιών κλίμακας . (Merlin P, Choay F, 2000)

Το ευρωπαϊκό παράδειγμα από την συσχέτιση πανεπιστημίου και πόλης δεν είναι τόσο αισιόδοξο καθώς οι εξεγέρσεις του 1968, εντός των πανεπιστημίων, στην Γαλλία αποτέλεσε κακό παράδειγμα και ενέτεινε τις σχέσεις κοινωνίας πανεπιστημίου. Οι αλλαγές στο πολιτικό σύστημα του 1980 επέτρεψαν στις διαχειριστικές αρχές της Γαλλίας να εκτιμήσουν την

συμβολή της ύπαρξης πανεπιστημίου σε μία πόλη, στον πληθυσμό αλλά και την τοπική οικονομία.

Ο όρος « campus » εν μέρει συσχετίζει το πανεπιστήμιο με τις δραστηριότητες που το υποστηρίζουν και είναι απαραίτητες για την λειτουργία του. Τα «campus» μας είναι ιδιαίτερα γνωστά από αμερικάνικα παραδείγματα (Princeton) καθώς οι ΗΠΑ αποτέλεσαν το έδαφος στο οποίο γεννήθηκε ο θεσμός αυτός κατά το τέλος του 18^{ου} αιώνα. Ο θεσμός αυτός προωθεί την απομάκρυνση των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων από την πόλη καθώς συνήθως τα «campuses» τείνουν να χωροθετούνται περιφερειακά των πόλεων και δεν χρησιμοποιούν τις κεντρικές λειτουργίες των πλησιέστερων οικισμών. Τα campuses αποσκοπούν στην δημιουργία κτιριακών συγκροτημάτων που να συνδυάζουν πανεπιστημιακές χρήσεις, κατοικία και δραστηριότητες που να στηρίζουν την πανεπιστημιακή κοινότητα. (Merlin P, Choay F, 2000)

Το αμερικάνικο λοιπόν μοντέλο απομονώνει το πανεπιστήμιο από την πόλη και ενδεχομένως δεν δίνει στην δεύτερη την ευκαιρία να επωφεληθεί από τις οικονομίες κλίμακας που μπορούν να δημιουργηθούν από την αρμονική συνύπαρξη των δύο. Ο θεσμός των «campus» κατά την μεταφορά του στις ευρωπαϊκές χώρες μετατράπηκε και διαφοροποιήθηκε καθώς έπρεπε να προσαρμοστεί στα ευρωπαϊκά δεδομένα. Κατά την δεκαετία του '60 τα πανεπιστήμια της Ευρώπης και γενικότερα η εκπαίδευση, με την άνθιση που αυτά γνώρισαν, είχε νέες απαιτήσεις σε κτίρια και χώρους.

Εικόνα 1.8 : «Το campus του Princeton»

Οι απαιτήσεις αυτές οδήγησαν στην επέκταση των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων και εκτός των κέντρων των ευρωπαϊκών πόλεων που ως τότε βρισκόνταν. Έτσι χρησιμοποιήθηκε ο θεσμός των «campus» καθώς οι επεκτάσεις των πανεπιστημίων τώρα γίνονταν σε εκτάσεις περιφερειακά των αστικών κέντρων. Τέτοια παραδείγματα συναντούμε διάσπαρτα στην Ευρώπη όπως στην Μεγάλη Βρετανία με τα Greenfield universities όπως το Lancaster. Πιο

ολοκληρωμένα «campus» με χαρακτήρα πλησιέστερο στο αμερικάνικο πρότυπο βρίσκει κανείς στο πανεπιστήμιο του Utrecht ή ακόμα και στην Μαδρίτη στο αστρονομικό πανεπιστήμιο.

— Η απομόνωση του πανεπιστημίου και απομάκρυνση του από την πόλη δεν αποτέλεσε συχνό φαινόμενο στον ευρωπαϊκό χώρο, όσο και στα αμερικάνικα παραδείγματα καθώς η ευρωπαϊκή νοοτροπία υποστηρίζει την συσχέτιση της αστικής ανάπτυξης με την ύπαρξη του ίδιου του πανεπιστημίου.

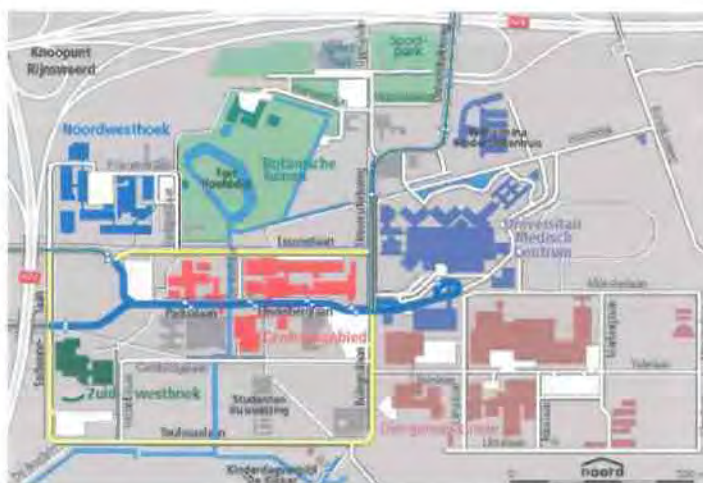

Εικόνα 1.9: «Το campus του πανεπιστημίου του

Lancaster.»

Περιπτώσεις στις οποίες να παρατηρείται δημιουργία πόλης γύρω από τις πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις, είναι σπάνιες. Στην Ευρώπη συναντάμε δύο τέτοια παραδείγματα όπως της καινούργιας πόλης της Lille- Est, στην Γαλλία (Villeneuve d'Ascq), η οποία πλέον χωροθετείται μεταξύ των δύο campus του Apparres και του Flers, όπως και η πιο σημαντική περίπτωση της νέα πόλης της Louvain-la-neuve στην Γαλλόφωνη περιφέρεια του Βελγίου η οποία αναλύεται σε βάθος στην παρούσα εργασία. (Remy J, 2004)

Εικόνα 1.11: «Το campus του πανεπιστημίου του Utrecht.»

III. Ο υποθετικός ορισμός μίας νέας κατηγορίας σύγχρονων «νέων πόλεων».

Θα μπορούσε λοιπόν, για τις απαιτήσεις αυτής της εργασίας, να θεωρηθεί με κάποιες παραδοχές, μία νέα κατηγορία σύγχρονων «νέων πόλεων», αυτών που συσχετίζονται με κάθε τρόπο με την εκπαιδευτική δραστηριότητα. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να συμπεριληφθούν αρχικά τα δύο βασικά ευρωπαϊκά παραδείγματα, όπου στο πρώτο το πανεπιστήμιο προϋπάρχει στον χώρο, της πόλης (Villeneuve d'Ascq), αλλά και στο δεύτερο όπου η εγκατάσταση του πανεπιστημίου εκεί συνδυάζεται με την δημιουργία μίας νέας πόλης (LLN). Στην κατηγορία αυτή θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν ορισμένα ασιατικά παραδείγματα όπου συσχετίζεται η εκπαίδευση με την δημιουργία νέων πόλεων, όπως επίσης μπορούν να συμπεριληφθούν και όλες αυτές η περιπτώσεις νέων πόλεων που έχουν στηρίξει μεγάλο μέρος της οικονομικής τους ανάπτυξης στην ύπαρξη ή δημιουργία πανεπιστημίων εκεί. Αν μπορεί κανείς να θεωρήσει τα παραπάνω παραδείγματα μέλη της νέας υποθετικής κατηγορίας που δημιουργείται μπορεί ενδεχομένως να απομονώσει ορισμένα κοινά τους χαρακτηριστικά που συνέβαλλαν στην άνθιση τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : «Η σχέση της με τον ευρύτερο χώρο»

Η πόλη της Louvain-la-neuve βρίσκεται στο Βελγικό κράτος και συγκεκριμένα στην γαλλόφωνή του περιοχή. Ως γνωστόν το Βελγικό κράτος είναι ομοσπονδιακού χαρακτήρα και κατοικείται από δύο διαφορετικές σε χαρακτηριστικά, κοινότητες, τους Φλαμανδούς και του Βαλλόνους.

Η γαλλόφωνη περιοχή όπου και εντοπίζουμε την ύπαρξη της νέας πόλης της Louvain-la-neuve βρίσκεται στο κεντρικό προς νότιο μέρος της χώρας (βλ εικόνα 5). Η πρώτη χωρίζεται σε επαρχίες και αυτές με την σειρά τους σε δήμους. Παρακάτω αναλύεται η γεωγραφία της χώρας καθώς και κάποια σημαντικά στοιχεία της ιστορίας της αλλά και του διοικητικού και οικονομικού της χαρακτήρα, τα οποία πλαισιώνουν και δίνουν συμπληρωματικές απαντήσεις στην ιστορία της υπό μελέτη, βελγικής σύγχρονης νέας πόλης.

Αναλύεται η επαρχία της Βραβάνδης (Brabant Walloon) η οποία φιλοξένησε στις αρχές του '70 την πόλη της Louvain-la-neuve της οποίας η κατασκευή ήταν απαραίτητη για να στεγάσει τις ανάγκες του εκδιωγμένου γαλλόφωνου πανεπιστημίου από την πόλη του Leuven.

Άλλωστε για την ανάλυση της θα πρέπει να είναι γνωστά, εκτός από την εικόνα του γύρω χώρου της, τα γενικότερα χαρακτηριστικά του πολιτεύματος και του ομοσπονδιακού χαρακτήρα της χώρας αλλά και του συστήματος χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού αυτής. Έτσι είναι εφικτή η διεξαγωγή συμπερασμάτων αλλά και η ρεαλιστική απεικόνιση της μελέτης περίπτωσης.

I. Η περιοχή του Βελγίου

i. Γενικά στοιχεία γεωγραφίας- στοιχεία ιστορίας

Το Βέλγιο βρίσκεται στη δυτική Ευρώπη, εντάσσεται στις Κάτω Χώρες, και συνορεύει με τη Γερμανία, το δουκάτο του Λουξεμβούργου και τη Γαλλία. Αποτελεί ένα μικρό ομοσπονδιακό κράτος το οποίο μετράει μόλις 174 χρόνια από την ανεξαρτησία του.

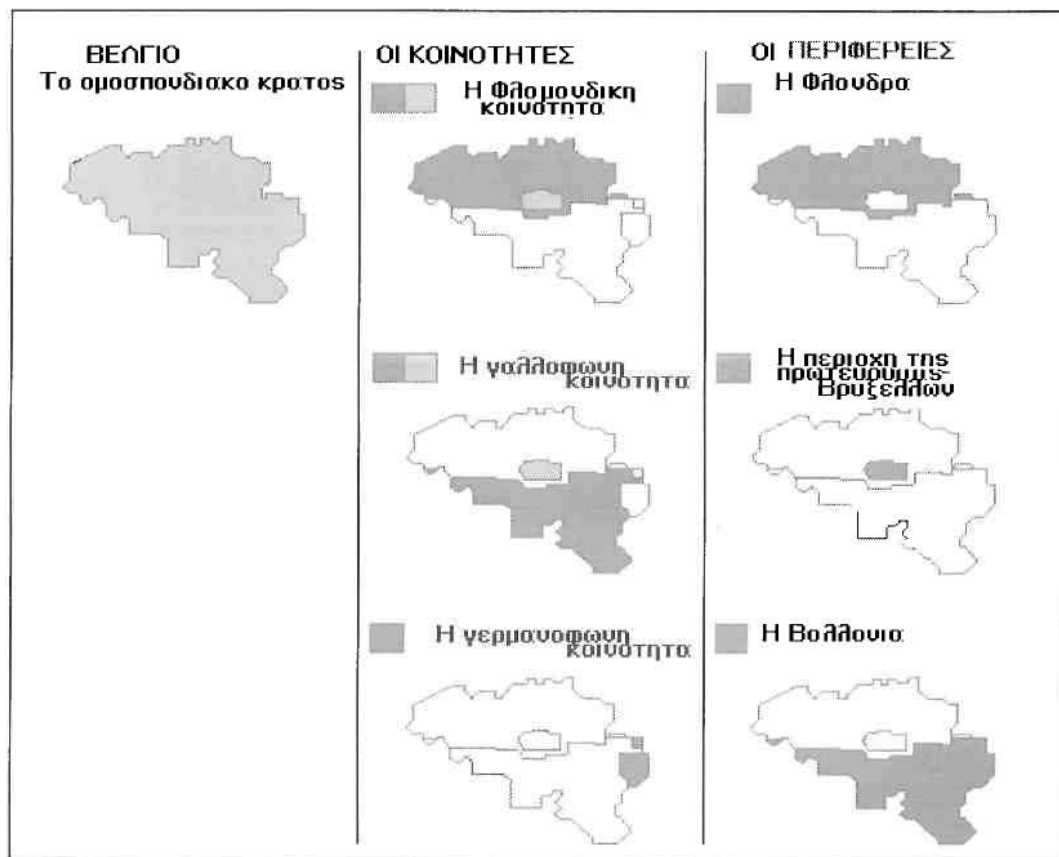
Ο πληθυσμός του Βελγίου είναι σε γενικές γραμμές ιδιαίτερα ανομοιογενής και κυμαίνεται στα δέκα εκατομμύρια κατοίκους, περίπου ίδιος με τον πληθυσμό της Ελλάδας. Παρόλο που πρόκειται για μία μικρή κατά τα Ευρωπαϊκά δεδομένα, χώρα, η γεωγραφική θέση της, την έχει καταστήσει ως ένα αρκετά ισχυρό τόσο οικονομικό αλλά και αστικό κέντρο της Ευρώπης.

Παράλληλα η γεωγραφία του Βελγίου, που πρόκειται για ένα κράτος με κυρίως πεδινές εκτάσεις, διακρίνει τρεις σημαντικές περιοχές οι οποίες διαχωρίζονται βάσει του υψόμετρου τους: το «χαμηλότερο» Βέλγιο (μέχρι 100m επάνω από τη στάθμη θάλασσας), το «κεντρικό Βέλγιο» (μεταξύ 100 και 200m επάνω από τη στάθμη της θάλασσας) και το «ανώτερο» Βέλγιο (από 200 σε πάνω από 500m επάνω από τη στάθμη θάλασσας).

- Το χαμηλότερο Βέλγιο αποτελείται από εύφορα εδάφη τα οποία με την βοήθεια φραγμάτων προστατεύονται από την παλιρροιακή διάβρωση, καθώς υπάρχουν περιοχές τον οποίον το υψόμετρο είναι ουσιαστικά βάθος και βρίσκονται υπό την στάθμη της θάλασσας.
- Τα φλαμανδικά εδάφη, είναι κυρίως πεδινά και αποτελούνται από μια αμμώδης περιοχή με λόφους, στην οποία συχνά συναντώνται δάση κωνοφόρων, λίμνες, έλη, λιβάδια και καλλιέργειες καλαμποκιού.
- Το κεντρικό Βέλγιο, συνορεύει με τα πεδινά φλαμανδικά εδάφη και έχει πολύ εύφορα οροπέδια αργίλου. Η αστικοποιημένη Βραβάνδη, Φλαμανδική και γαλλόφωνη, επαρχία του κεντρικού Βελγίου, είναι πλούσια σε βλάστηση και εμπεριέχει μια αξιοσημείωτη για το μέγεθος της χώρας δασική περιοχή (δάσος Soignes). Ένα ακόμα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της περιοχής του κεντρικού Βελγίου είναι οι εύφορες του περιοχές, τα μεγάλα αγροκτήματα αλλά και τα λιβάδια.
- Το Ανώτερο Βέλγιο, που αποτελεί και το πιο αραιοκατοικημένο και πυκνά δασώδες μέρος της χώρας, αποτελεί μια εύφορη περιοχή που θεωρείται

κυρίως τουριστικό αξιοθέατο εξ αιτίας των δυο κοιλάδων, του Μάας και του Ούρθε, που αποτελούν, ιδιαίτερα σε φυσικό κάλος, τοπία αλλά και εξαιτίας των πολυάριθμων ιστορικών μνημείων της περιοχής. Το ανώτερο Βέλγιο βρίσκεται στο νοτιοανατολικό Βέλγιο και στην επαρχία του Λουξεμβούργου. (www.belgium.be)

Ο πεδινός χαρακτήρας του Βελγίου όπως περιγράφηκε παραπάνω, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μορφολογικά πλεονεκτήματα, καθώς δεν παρεμποδίζεται η αξιοποίηση των εδαφών και η δημιουργία υποδομών από ανώμαλα εδαφικά ανάγλυφα όπως σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Ελλάδα). Η επαρχία της γαλλόφωνης Βραβάνδης (Brabant Wallon) όπως αναφέρθηκε αποτελείται από πεδινές εύφορες και δασικές εκτάσεις που αυξάνουν τις δυνατότητες εκμετάλλευσης του εδάφους με πολλούς τρόπους (αστικοποίηση, ανοικοδόμηση, υποδομές: τεχνολογικά πάρκα, κλπ) και συνεπώς ανεβάζουν την αξία της γης.

Εικόνα 2.1 : Ο χωρικός και διοικητικός διαχωρισμός της χώρας

Η ανομοιογένεια του πληθυσμού που παρατηρείται στην βελγική χώρα αφορά κυρίως στην ύπαρξη και συμβίωση τριών διαφορετικών κοινοτήτων. Οι Φλαμανδοί, στο βόρειο τμήμα της χώρας, μιλούν Φλαμανδικά (ολλανδική διάλεκτος) και είναι και η

μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα της χώρας. Κατόπιν οι Βαλλώνιοι, η δεύτερη σε μέγεθος πληθυσμιακή ομάδα κατοικούν κυρίως στο νότο και μιλούν γαλλικά. Τέλος στο ανατολικό τμήμα της χώρας υπάρχει μια μικρή γερμανόφωνη κοινότητα. Οι Βρυξέλλες είναι μια δίγλωσση περιοχή στην οποία οι περισσότεροι από τους κατοίκους είναι γαλλόφωνοι αλλά και ισχυρή είναι επίσης οι παρουσιά μειονοτήτων από άλλες χώρες όπως της Βορείου Αφρικής και λοιπές ευρωπαϊκές (π.χ. Ισπανία).

Πρόκειται για μία από της πλέον αστικοποιημένες περιοχές της Ευρώπης με την πυκνότητα του πληθυσμού να είναι 337 κάτοικοι ανά km² , μία από της μεγαλύτερες στην Ευρώπη μετά της Ολλανδίας και κάποιων πολύ μικρών κρατιδίων όπως το Μονακό. Στην χώρα δημιουργούνται 15 διακριτές αστικές ζώνες που κάθε μία ξεπερνάει τους 80.000 κατοίκους κυρίως στο βόριο μέρος της χώρας.

	Πυκνότητα πληθυσμού
Βέλγιο	337,7 κάτοικοι/ m ²
Περιφέρεια της Wallonie	200 κάτοικοι/ m ²
Louvain-la-neuve	870 κάτοικοι/ m ²

Πίνακας 2.1 : « Η πυκνότητα πληθυσμού για κάθε χωρική ενότητα.»

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Από τον συνολικό του πληθυσμό που το 56-60% είναι φλαμανδόφωνο, ενώ το 40-44% είναι γαλλόφωνο, η γερμανόφωνη κοινότητα είναι λιγότερο του 1% του πληθυσμού. Τα ποσοστά γεννητικότητας χαμηλά (το ποσοστό γονιμότητας είναι 1,56 παιδιά ανά γυναίκα) και συνεπώς η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με έναν γηράσκοντα πληθυσμό.(www.deplomatie.be)

Ο πληθυσμός της χώρας κατοικεί σε κάποιες από τις πιο βιομηχανοποιημένες περιοχές της Ευρώπης εφόσον η χώρα αποτέλεσε μία από τις πρώτες χώρες στις οποίες εκδηλώθηκε το φαινόμενο της βιομηχανικής επανάστασης στις αρχές του 1800. Παρόλα αυτά η Βελγική οικονομία ήταν έως και τα μέσα του δεκάτου εβδόμου αιώνα, αγροτική όπως η πλειοψηφία των οικονομιών των ευρωπαϊκών χωρών. Η πρόωγη εκβιομηχάνιση του κράτους και κυρίως της επαρχίας της Brabant Walloon οφείλεται κατά πολύ στα μεγάλα σε άνθρακνο αποθέματα του βελγικού εδάφους, αλλά και στα πρόωρα, συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη, έργα υποδομών.

a. Οι διαφωνίες μεταξύ των δύο κοινοτήτων -Τα σημεία ρήξης

Οι δύο κοινότητες που κατοικούν στο Βέλγιο παρουσιάζουν κατά την μελέτη τους στην ιστορία να έχουν τελείως διαφορετικό προσανατολισμό. Στην Φλάνδρα, που αποτέλεσε για χρόνια αγροτική περιοχή, η καθολική εκκλησία έπαιξε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην πολιτική και ιδιωτική ζωή της περιοχής. Η άλλη πλευρά παρουσιάζει τους Βαλλόνους να γεύονται πρώτοι το φαινόμενο της εκβιομηχάνισης αλλά και μίας πρόωρης κοσμικοποίησης και κοινωνικοποίησης. Τα τρία βασικά παραδοσιακά σημεία ρήξης της βελγικής κοινωνίας είναι η οικονομία, η γλώσσα, αλλά και η θρησκεία. Η δεκαετία του 60 αποτέλεσε το κύριο στάδιο πόλωσης των γλωσσικών θεμάτων τα οποία αλυσιδωτά προκάλεσαν πόλωση και των υπολοίπων ζητημάτων που χρησιμοποιούσαν την γλώσσα ως εργαλείο.

Η φλαμανδική κοινότητα αποτέλεσε την κοινότητα εκείνη που απαίτησε έντονα την ανεξαρτητοποίηση της κατά την δεκαετία του '60. Άλλωστε τότε παρουσιάστηκε έντονη οικονομική και κοινωνική αλλαγή στην κατάσταση της Φλάνδρας, καθώς η μεταπολεμική κατάσταση της οικονομίας της φανερώνει μία ξαφνική άνθιση του οικονομικού τομέα και μία μεταστροφή από τον πρωτογενή στον δευτερογενή τομέα. Η άνθιση αυτή ώθησε τον φλαμανδόφωνο πληθυσμό να διεκδικήσει δικαιώματα ακόμα και σε γλωσσικά ζητήματα και συνεπώς να αυξήσει την δύναμη του με την κατάρριψη του μύθου υπερίσχυσης του γαλλόφωνου κόσμου. (Le Gales P, Lequesne Ch, 2001)

Κατά την ίδια περίοδο η καθολική εκκλησία συνέβαλλε με δραστικό τρόπο στην παραπάνω διεκδίκηση, δημιουργώντας ένα εξελιγμένο εκπαιδευτικό σύστημα ζωτικής σημασίας για την φλαμανδική ταυτότητα με την οποία και συσχετίστηκε σε μεγάλο βαθμό, υπερίσχυσε έναντι της γαλλόφωνης κοινότητας που δεν είχε επιδιώξει κάτι αντίστοιχο. (Le Gales P, Lequesne Ch, 2001)

b. Η άνθιση του τριτογενή στο σύνολο της χώρας –η εκβιομηχάνιση της Φλάνδρας.

Στην πρόωρη αυτή εκβιομηχάνιση του οφείλει την δημιουργία ενός υπερεξελιγμένου, για την εποχή, συστήματος υποδομών, κυρίως μεταφορικών(σιδ/κο δίκτυο, οδικό δίκτυο, λιμάνια, κανάλια), έτσι ώστε να διαδραματίζονται ευκολότερα οι εμπορικές δραστηριότητες με τις γύρω χώρες κυρίως και το γαλλόφωνο τμήμα του Βελγίου.

Με την πάροδο των χρόνων το ποσοστό που αντιπροσώπευε ο δευτερογενής τομέας στο καθαρό εγχώριο προϊόν μεταβλήθηκε από 42% το 1973 σε μόλις 29%το 1993

και μία αντίστοιχη αύξηση του ποσοστού του τριτογενή. Αυτή η μεταβολή και η υπερίσχυση του τριτογενούς τομέα, δηλαδή των υπηρεσιών, δεν οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην αποβιομηχάνιση της χώρας αλλά κυρίως στην άνοδο των υπηρεσιών με την εγκατάσταση των υπηρεσιών του νέου για την εποχή, θεσμού της ευρωπαϊκής ένωσης.

Η ρόλος του Βελγίου ως ενός από τους ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συνεχής προσπάθεια του να δημιουργήσει στενές οικονομικές συνεργασίες με άλλα ευρωπαϊκά κράτη, το κάνουν να ξεχωρίζει για την σταθερή της οικονομία του στο σύνολο της. Η σταθερότητα αυτή μπορεί να κρύβει μία άνθιση και ανάπτυξη της οικονομίας της Βαλлонίας και μία μικρότερη ανάπτυξης της φλαμανδική οικονομίας κάποιες περιόδους αλλά και το αντίθετο για κάποιες άλλες περιόδους.

Είναι αξιοσημείωτο να παρατηρήσει κανείς πώς ένα ζήτημα όπως η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η εγκατάστασή των υπηρεσιών της σταδιακά, στην περιοχή των Βρυξελλών επηρέασε και άλλαξε τόσο πολύ την μορφή της Βελγικής οικονομίας. Άλλωστε σημαντικό δεδομένο για την παρούσα εργασία αποτελεί η συγκέντρωση περίπου 1100 διεθνών οργανισμών αλλά και περί των 360 κέντρων διεθνών επιχειρήσεων που επιδιώκουν την παρουσία τους στην καρδιά της Ένωσης. Η ξαφνική αυτή συγκέντρωση υπηρεσιών και επιχειρήσεων αποτελεί και αποτέλεσε, αναμφισβήτητα πόλο ανάπτυξης για όλη την χώρα και δημιούργησε ευκαιρίες για τις λιγότερο ανεπτυγμένες επαρχίες της, ιδιαίτερες σε αυτές που βρίσκονται κοντύτερα στην περιοχή των Βρυξελλών. Άλλωστε οι υποδομές αλλά και ο ρόλος του Βελγίου ως σταυροδρόμι διευρωπαϊκών δικτύων, βοηθά στην προσέλκυση μόνιμων κατοίκων, πληθυσμών αλλά και επενδύσεων.(www.plan.be)

Έτσι φαίνεται το οικονομικό κλίμα που επικρατούσε εκεί πως ευνόησε τις επενδύσεις που ήδη είχαν γίνει, όπως και την δημιουργία τεχνολογικών πάρκων στην περιφέρεια των Βρυξελλών για την συγκέντρωση πληθώρας πολυεθνικών εταιρειών που ζητούσαν χώρους να στεγάσουν τις εγκαταστάσεις τους. Η συγκέντρωση διεθνών οργανισμών, στην χώρα την κατατάσσει όγδοη στην παγκόσμια κατάταξη, με ποσοστό 3,6% της παροχής υπηρεσιών παγκοσμίως και επιβεβαιώνει πόσο μεγάλη ζήτηση χώρου παρατηρήθηκε μετά την εδραίωση των Βρυξελλών ως κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η καθιέρωση της Ευρωπαϊκής ένωσης και η εγκατάσταση όλων των θεσμών στον ευρύτερο χώρο των Βρυξελλών επέφεραν συνέπειες στην βελγική οικονομία όπως την παγκοσμιοποίηση της. Η παγκοσμιοποίηση αυτή παρατηρήθηκε να ολοκληρώθηκε σε τρεις περιόδους, στον μεσοπόλεμο, την δεκαετία του 60 αλλά και μετά το 1980, αλλά

συνεχίστηκε και με την αποβιομηχάνιση που κράτησε έως και το 1995 . Η αποβιομηχάνιση ακολουθήθηκε, όπως προαναφέρθηκε, από την ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών που λόγω της ύπαρξης και περαιτέρω προσέλκυσης διεθνών οργανισμών και επιχειρήσεων στην βελγική χώρα, συνέβαλε στην συνέχιση του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας του. Οι Βρυξέλλες και η ευρύτερη περιοχή αυτών, συμπεριλαμβανομένων των προαστίων και άλλων κοντινών αστικών κέντρων, άρχισε να αποτελεί και αποτελεί έως σήμερα μία περιζήτητη ζώνη εγκατάστασης υπηρεσιών, διεθνών οργανισμών, πολυεθνικών εταιρειών αλλά και spin offs.(www.deplomatie.be)

Ο βασικός οικονομικός πόρος της χώρας παλιότερα ήταν αναμφισβήτητα οι εξαγωγές σε προϊόντα όπως αυτοκίνητα, διαμάντια, σιδηρομεταλλουργία, πλαστικά και άλλα. Η έντονη εμπορική δραστηριότητα με χώρες όπως η Γερμανία , η Γαλλία, η Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και οι Ηνωμένες πολιτείες ήταν και είναι ένας από τους βασικούς λόγους άνθισης της Βελγικής οικονομίας. Σήμερα πλέον μπορούμε να μιλάμε για μεγαλύτερη συμβολή του τριτογενή στον ακαθάριστο εθνικό προϊόν και μικρότερη του δευτερογενή και της βαριάς βιομηχανίας.

Η πόλη της LLN είχε την ευκαιρία να ευνοηθεί από την ανάπτυξη αυτή του τριτογενή και την προσέλκυση επενδύσεων αλλά και πληθυσμού με την εγκατάσταση των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κοντινή περιοχή των Βρυξελλών. Ο σχέση της πόλης με το πανεπιστήμιο και την έρευνα, αποτέλεσε ίσως τον βασικότερο λόγο ανάπτυξης των αξιόπιστων τεχνολογικών της πάρκων καθώς εν μέρει προέβλεψε και εκμεταλλεύτηκε αυτή την αυξημένη ζήτηση για οργανωμένους χώρους εγκατάστασης επιχειρήσεων και βιομηχανιών.

c. Η κοινωνία από την βελγική επανάσταση ως σήμερα

Το βελγικό κράτος από την ανεξαρτησία του και μετά θεωρείται ως ομοσπονδιακό κράτος. Η νεαρή του ηλικία είναι μόλις 174 χρόνια, καθώς με την βελγική επανάσταση του 1830 ανεξαρτητοποιήθηκε πλήρως. Πριν την βελγική επανάσταση ήταν υπό την κυριαρχία διαφόρων αυτοκρατοριών αλλά και χωρών. Η βελγική επανάσταση ξεκίνησε από την γαλλόφωνη μειονότητα εκείνης της εποχής που ήλεγχε την βιομηχανία και άλλους οικονομικούς πόρους. Η γαλλόφωνη κοινότητα την μετά-Ναπολεονική εποχή, όταν το Βέλγιο επανενώθηκε με τις βόρειες περιοχές του υπό το ηνωμένο ολλανδικό έθνος, αρνούταν να ζήσει υπό την κυριαρχία του. Οι αντιδράσεις όμως ήταν αλυσιδωτές και μετά με την σειρά της και ιδιαίτερα επηρεασμένη, ξεσηκώθηκε και η φλαμανδική κοινότητα.

Άλλωστε από την ανεξαρτητοποίηση της χώρας το 1830 η καθοδηγητική αστική τάξη προωθούσε τα γαλλικά ως την μοναδική γλώσσα που χρησιμοποιούνταν για τα δημόσια θέματα με την δικαιολογία ότι ήταν η γλώσσα που ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τον πολιτισμό και τον μοντερνισμό. Έτσι οι Φλαμανδοί συγγραφείς και ποιητές άρχισαν ένα κίνημα προώθησης της φλαμανδικής διαλέκτου ως αναπόσπαστο κομμάτι της βελγικής ταυτότητας. Αυτό το κίνημα κατάληξε στην χρήση των φλαμανδικών ως την μοναδική γλώσσα στην μονόγλωσση πλέον Φλάνδρα. Η ισχυροποίηση αυτή του φλαμανδόφωνου μέρους του Βελγίου ξεσήκωσε τους γαλλόφωνους οι οποίοι κατέστειλαν αυτό το φαινόμενο για εκατό περίπου χρόνια , μέχρι να κοινωνικοποιηθεί και να επισημοποιηθεί πλήρως η φλαμανδική διάλεκτος, κάτι που πραγματοποιήθηκε γύρω στο 1960. Έτσι κατά τον 19^ο αιώνα η Φλάνδρα εκβιομηχανίζεται και δηλώνει με σταθερό ρυθμό την ισχυρή της παρουσία με ισχυρά αστικά κέντρα, ανεπτυγμένο εμπόριο αλλά και ιδιαίτερη κινητικότητα στον τομέα της παιδείας που αναπτύσσεται συνεχώς ακόμη και σήμερα.

Η περιφερειοποίηση στην γαλλόφωνη πλευρά ήταν φαινόμενο που προέκυψε από την ισχυροποίηση της φλαμανδόφωνης κοινότητας και εκφόβιζε για δημιουργία φαινομένων όπως την υπερίσχυση της φλαμανδόφωνης κοινότητας και γλώσσας έναντι της γαλλόφωνης. Η οικονομική ανάπτυξη του '60 όταν για πρώτη φορά στην ιστορία της η Φλάνδρα γίνεται πλουσιότερη από την Βαλλωνία σε οικονομικούς όρους όπως το κατά περιφέρεια ΑΕΠ, αποτελεί σημαντική απειλή για τους Βαλλόνους οι οποίοι κινδυνεύουν να μετατραπούν στην μειονότητα εντός του Βελγικού κράτους. Δευτερεύοντες λόγοι για την επανάσταση αυτή ήταν και η θρησκευτική διαφοροποίηση μεταξύ των γαλλόφωνων καθολικών και των ολλανδόφωνων προτεσταντών και συνεπώς η επικράτηση μίας από της δύο θρησκείες και η επιβολή αυτής φαινόταν αναγκαία. Μετά το 1830 η ιστορία του ανεξάρτητου πλέον βελγικού κράτους διαταράσσεται από την γερμανική εισβολή το 1914 η οποία παραβλέπει την ουδετερότητα του ως τότε, είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί πως ακόμα και τότε για την ουδετερότητα του ομοσπονδιακού αυτού κράτους του Βελγίου εγγυήτρια δύναμη ήταν η Αγγλία. Έτσι λοιπόν αυτό αποτέλεσε αφορμή για τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο.

Το Βελγικό κράτος αναγκάστηκε ξανά την ανεξαρτησία του το 1930 μέχρι την δεύτερη γερμανική εισβολή δέκα χρόνια μετά. Τέλος η τελική ανεξαρτησία του Βελγίου ήρθε αμέσως μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο με την συμμετοχή του ως ανεξάρτητο κράτος στο ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ.

Η ιστορία του Βελγίου αλλάζει από τον εικοστό αιώνα και μετά καθώς στρέφεται το ενδιαφέρον σε εσωτερικά ζητήματα και συγκεκριμένα στην αυτονομία των δύο κοινοτήτων, της γαλλόφωνης και της φλαμανδόφωνης, αλλά και την ειρηνική συμβίωση, ζητήματα που ανέκαθεν όμως απασχολούσαν την βελγική κοινωνία. *Είναι αξιοσημείωτο να αναφέρουμε πόσο αρνητικά λειτούργησε η εκβιομηχάνιση της χώρας για τον ακόμα πιο έντονο διαχωρισμό μεταξύ βορρά –νότου και συνεπώς μεταξύ των δύο κοινοτήτων .Η γαλλόφωνη Βαλλονία ως πρόωρα εκβιομηχανισμένη περιοχή διαφοροποιείται από την, κατά την ίδια περίοδο, αγροτική περιοχή της Φλάνδρας, της οποίας η οικονομία άργησε να ανθίσει συγκριτικά με την πρώτη.

Η ιστορική συνέχεια των περιοχών όμως φέρνει την Φλάνδρα σε οικονομική άνθιση αμέσως μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ενώ η Βαλλονία ήταν οικονομικά στάσιμη. Η ένταση μεγαλώνει στην περιοχή καθώς αυτός ο πλούτος αλλά και η απόκτηση πολιτικής δύναμης της φλαμανδικής μειονότητας δημιουργεί νέες ρήξεις και απαντά στην καθιέρωση των γαλλικών ως γλώσσα που χρησιμοποιούταν από την ελίτ κατά τον 19^ο αλλά και τις αρχές του εικοστού αιώνα.

Η Βελγική περίπτωση είναι αναμφισβήτητα μία από τις περιπτώσεις όπου το γλωσσικό πρόβλημα είναι πολιτικό. Έτσι χρονολογία σταθμός για την επίλυση του προβλήματος αποτέλεσε το 1962 όπου τέθηκε σε λειτουργία ένα χωρικό γλωσσικό όριο μεταξύ των δύο εθνοτήτων, αλλά τέθηκαν σε λειτουργία επίσης κανόνες οι οποίοι προστάτευαν τις μειονότητες που κατοικούσαν στις συνοριακές γλωσσικά ανάμεικτες περιοχές.

Από την ομοσπονδιοποίηση της χώρας και μετά δημιουργούνται πολλές κυβερνητικές οντότητες. Ο διαχωρισμός τους γίνεται βάσει της γλώσσας κάθε κοινότητας αλλά και βάσει της περιοχής-περιφέρειας στην οποία αυτή κατοικεί. Σήμερα πλέον το Βέλγιο, διοικητικά είναι χωρισμένο σε τρεις κοινότητες , την φλαμανδόφωνη την γαλλόφωνη αλλά και την γερμανόφωνη. Είναι επίσης χωρισμένο σε 3 περιοχές στην Φλάνδρα, που είναι ολλανδόφωνη κυρίως, στην Βαλλονία που είναι κυρίως γαλλόφωνη και στις Βρυξέλλες που είναι δίγλωσσες. Οι δύο πρώτες περιοχές είναι χωρισμένες σε πέντε επαρχίες η καθεμία , που είναι 11 στο σύνολο της χώρας, και συνολικά η περιφέρεια είναι χωρισμένη σε 589 στο σύνολο τους δήμους (communes, gemeenten).

Εικόνα 2.2 : « Οι 11 επαρχίες του Βελγίου»

Πηγή :
www.wordiq.com

ii. Ο ομοσπονδιακός χαρακτήρας της χώρας

Το βελγικό πολίτευμα είναι συνταγματική μοναρχία στην οποία ο βασιλιάς παίζει απόλυτα τελετουργικό και συμβολικό ρόλο. Η λήψη των πολιτικών αποφάσεων προκύπτει από την κεντρική κυβέρνηση αλλά και το κοινοβούλιο. Παρόλο αυτά ο ομοσπονδιακός χαρακτήρας του κράτους όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα προκύπτει από τέσσερις αναμορφώσεις του συντάγματος (1970,1980,1988-89,1993) από τις οποίες προκύπτει και η συμφιλίωση μεταξύ διαφορετικών περιφερειακών και πολιτιστικών ταυτοτήτων υπό την ίδια ομοσπονδιακή δομή.

Το 1970 είναι η πρώτη προσέγγιση για αναμόρφωση του συντάγματος όπου ιδρύονται τα τοπικά συμβούλια των δύο κοινοτήτων για πολιτιστικά και γλωσσικά θέματα και γίνεται επισήμως αποδεκτή η διαφοροποίηση αυτή εντός του ίδιου κράτους. Αυτή η αναμόρφωση δεν φαίνεται όμως να έλυσε οριστικά το πολιτικό αυτό πρόβλημα του διγλώσσου φαινομένου. Έτσι με την αναμόρφωση του 1980 μία θετικότερη προσέγγιση φαίνεται να δίνει απάντηση στο πρόβλημα. Κατά την αναμόρφωση αυτή εγκαθιδρύονται τρία νέα διοικητικά όργανα, το φλαμανδικό νομικό συμβούλιο και η φλαμανδική κυβέρνηση, το γαλλόφωνο νομικό συμβούλιο η γαλλόφωνη κυβέρνηση με δικαιοδοσία σε πολιτιστικά θέματα αλλά και η βαλλονική κυβέρνηση με δικαιοδοσία σε θέματα

περιφερειακά και οικονομικά, που είχε χωρική διάσταση και αφορούσε τον γαλλόφωνο πληθυσμό.

Η αναμόρφωση του 88-89 έγινε με σκοπό την απόδοση αρμοδιοτήτων στην περιφερειακές και τοπικές αρχές. Η πλέον σημαντική αλλαγή ήταν η απόδοση της ευθύνης των εκπαιδευτικών ζητημάτων στις δύο κοινότητες αλλά η ανάθεση απορρόφησης επιπλέον εσωτερικών κονδυλίων. Με την αναμόρφωση αυτή η περιοχή των Βρυξελλών απέκτησε την δική της αυτόνομη διοικητική αρχή ισάξια των άλλων των 2 περιφερειών. (Albrechts L,2001)

Η αλλαγή του χαρακτήρα το βελγικού κράτους από ενωτικό σε ομοσπονδιακό έγινε μόλις το 1993 με την τελευταία έως σήμερα αναμόρφωση του συντάγματος. Τότε αναμορφώθηκε επίσης το κοινοβουλευτικό σύστημα και καθιερώθηκε η κατευθείαν εκλογή των μελών από τις κοινότητες. Η διγλωσση επαρχία της Βραβάνδης χωρίστηκε σε δύο επαρχίες μία της Φλάνδρας και μία της Βαλλονίας, η οποία και αποτελεί την υπό μελέτη επαρχία όπου εντός των διοικητικών της ορίων εντοπίζεται η σύγχρονη νέα πόλη της LLN. (Albrechts L,2001)

a. Ο σύγχρονος ομοσπονδιακός χαρακτήρας του Βελγίου-Συγκρίσεις

Έως το 1970 το Βέλγιο ήταν ένα κεντρικό κράτος με τρία επίπεδα πολιτικής και διοικητικής διακυβέρνησης. Η ανώτατη αρχή ήταν ενιαία και αποτελούταν από την εθνική κεντρική κυβέρνηση, τα δύο άλλα επίπεδα οι επαρχίες και οι δήμοι αποτελούσαν απλά υποδεέστερες διοικητικές μονάδες. Η ανώτατη αρχή, μεταξύ 1970 και 1993, που έλαβαν χώρα οι αναμορφώσεις του συντάγματος, χωρίστηκε στην ομοσπονδία ή αλλιώς την εθνική κυβέρνηση, τις περιφέρειες και τις κοινότητες. Κάθε μία από αυτές έχει τις δικές τις αρμοδιότητες και ευθύνες.

Το ομοσπονδιακό επίπεδο έχει εκτελεστική δύναμη η οποία ανήκει στο κοινοβούλιο το οποίο αποτελείται από την Βουλή των αντιπροσώπων και την γερουσία. Στα ομοσπονδιακά κράτη όπως οι ΗΠΑ και η Γερμανία η εξουσία μεταβιβάζεται από την κεντρική προς τα συστατικά στοιχεία της ομοσπονδίας, όπως οι πολιτείες και τα landers. Το Βελγικό σύστημα διακυβέρνησης είναι μεν ομοσπονδιακό αλλά με δύο βασικές διαφοροποιήσεις. Η πρώτη έγκειται στο γεγονός ότι τα συστατικά στοιχεία της βελγικής ομοσπονδίας είναι δύο τύπων, οι περιφέρειες και οι κοινότητες, η κάθε μία με τις δικές της αρμοδιότητες. Η χωρική-γεωγραφική ενότητα μίας περιφέρειας δεν συμπίπτει με την χωρική-γεωγραφική ενότητα μίας κοινότητας καθώς μπορεί και να επικαλύπτει η μία την

άλλη αλλά και να συμπίπτουν. Έτσι με κριτήριο την γλωσσική διαφοροποίηση μπορεί κανείς να ξεχωρίσει τις γεωγραφικές ενότητες των περιφερειών και των κοινοτήτων. (Albrechts L,2001)

Η Γερμανία και το Βέλγιο είναι οι δύο μοναδικές χώρες οι οποίες έχουν αναπτύξει τέτοιες περιφερειακές δομές ώστε το περιφερειακό επίπεδο διοίκησης να αντικαθιστά τις εθνικές διαπραγματεύσεις ακόμα και με τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις. Τα διαρθρωτικά ταμεία συναλλάσσονται κατευθείαν με την τοπική αυτοδιοίκηση για την χρηματοδότηση μεγάλων έργων. Η πραγματικότητα είναι πως η επιτροπή δίνει περισσότερα κίνητρα στις κατώτερες του εθνικού επιπέδου διοικητικές βαθμίδες, να διαπραγματευτούν για αστικά θέματα και χρηματοδοτήσεις σε αυτά τα ζητήματα. Ένας από τους λόγους για τους οποίους έχει επέλθει αυτή η πολιτική αλλαγή, που μεταφράζεται ως η ισχυροποίηση του τοπικού έναντι του κεντρικού, στις συγκεκριμένες περιπτώσεις χωρών, είναι η μακροπρόθεσμη αποβιομηχάνιση των πόλεων, η παρακμή των εθνών-κρατών, και η άνθιση του τοπικού επιπέδου αντιτιθέμενου στην κλασική πολιτική που θέλει το κέντρο να συγκεντρώνει όλες τις αρμοδιότητες. (Newman P, Thornley A, 1996)

Αντίθετα με το γερμανικό ομοσπονδιακό σύστημα, η Βελγική προσέγγιση στόχευε να δώσει σε κάθε διαφορετικό επίπεδο διοίκησης διαφορετικά πεδία αρμοδιοτήτων και ενδιαφέροντος τα οποία εξηγούν πως ξεπερνιέται η έλλειψη ιεραρχίας μεταξύ εθνικής και περιφερειακής νομοθεσίας αλλά και οργάνων. Αυτή η έλλειψη ιεραρχίας παρατηρείται και σε μικρότερα επίπεδα διοίκησης και προγραμματισμού. (Le Gales P, Lequesne Ch, 2001)

Διοικητικά υπάρχουν τρία συμβούλια για τις τρεις κοινότητες και τρία για τις περιφέρειες, κάθε μία από τις οποίες έχει και την δική της κυβέρνηση. Στο σύνολο τους οι κυβερνήσεις είναι πέντε μετά την συγχώνευση της φλαμανδικής κοινότητας με την περιφέρεια. Τα κοινοβούλια των περιφερειών δεν συμμετέχουν στην λήψη αποφάσεων. Οι δύο κυβερνήσεις μεταξύ τους, της Φλάνδρας και της Βαλλονίας δεν διαφέρουν ιδιαίτερα. Η πρώτη είναι καλύτερα εξοπλισμένη με ένα κεντρικό σύστημα κοινωνικών και πολιτικών δεικτών που χρησιμοποιούνται ευρέως και εκτός των διοικητικών ορίων της Φλάνδρας. Αντιθέτως η βαλλονική κυβέρνηση είναι λιγότερο ανεπτυγμένη στον τομέα αυτόν. Έτσι μετά το 1980 οι περιφέρειες υιοθετούν αυτό το παραδοσιακό μοντέλο που αποτελείται από μία ισχυρή ομάδα εκτελεστικών οργάνων και ένα ανίσχυρο κοινοβούλιο, το οποίο στην φλαμανδική τουλάχιστον περιφέρεια φαίνεται να κερδίζει έδαφος.

Η αποτελεσματικότητα του συστήματος αυτού δεν είναι εφικτό να κριθεί εφόσον δεν υπάρχουν στοιχεία που να μετρούν την αποτελεσματικότητα και την ευχαρίστηση των πολιτών. Παρόλα αυτά το 37% του Φλαμανδικού κόσμου και το 31% του βαλλονικού, συμφωνούν στην άποψη πως η εθνική κυβέρνηση θα έπρεπε να αποφασίζει επί όλων των ζητημάτων. Παράλληλα η elite του φλαμανδικού κόσμου τάσσεται υπέρ της περαιτέρω περιφερειοποίησης γεγονός που φανερώνει πως η περιφέρεια και οι θεσμοί ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών της φλαμανδικής περιφέρειας.

Οι διαφορές μεταξύ των δύο κοινωνιών δεν θα έπρεπε να αποδοθούν στην μακρινή ιστορία αλλά να συνδεθούν με ένα μείγμα παραγόντων. Όπως την παρούσα οικονομική κατάσταση αλλά και τις διαρθρωτικές διαφορές και άλλα.

Το πλέον σίγουρο που αποδεικνύει άλλωστε και η ιστορία του τόπου είναι ότι η παρούσα θέση των δύο κοινοτήτων δεν αποτελεί σταθερή ισορροπία που καθορίζεται από την ιστορία τους αλλά είναι εξαρτώμενη από τις παρούσες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες. Στην παρούσα φάση η Φλαμανδική κοινότητα είναι σε ευνοϊότερη θέση λόγω της δυναμικής της αλλά και της οικονομικής της βάσης. Θα έπρεπε κανείς να ανατρέξει στην ιστορία και να θυμηθεί την έξαρση του κινήματος του '95 των κεντροχριστιανοδημοκρατικών με βασικό σύνθημα : «Η Φλάνδρα θα πάψει να' ναι η αγελάδα που αρμέγουν οι Βαλλόνου», η άνθιση αυτή μπορεί να έχει προσωρινό χαρακτήρα άλλωστε η ιστορία έχει στοιχεία για την ισχυρή της θέση στο παρελθόν στην παγκόσμια αγορά. Οι διαμάχες μεταξύ των δύο κοινοτήτων είναι ένα θέμα που και πρόσφατα εκδηλώθηκε στον Βελγικό χώρο καθώς τον Σεπτέμβρη του 1996 αναβίωσε έμμεσα η διαμάχη μεταξύ των δύο κοινοτήτων οι οποίες δεν συνυπάρχουν πλέον αλλά η τότε διαφημιστική καμπάνια του πανεπιστημίου προσπαθεί να πείσει με το σύνθημα « Διαλέγουμε το μέλλον» ότι δεν ήταν διατεθειμένη πλέον να υποφέρουν υπό την κηδεμονία των Φλαμανδών.(<http://membres.lycos.fr/>)

Αν εξετάσουμε όμως το θέμα σε βάθος τότε θα πρέπει οπωσδήποτε να αναφέρουμε την χρονολογία του 1963 ως ημερομηνία σταθμό στην ομοσπονδιοποίηση του Βελγίου. Τότε καθιερώθηκαν στις δύο περιοχές ως δύο διαφορετικές επίσημες γλώσσες για τις δημόσιες εργασίες η γαλλική και η φλαμανδική διάλεκτος. Επίσης δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην περιοχή των Βρυξελλών όπου είναι και επισήμως διγλωσση περιοχή . (Le Gales P, Lequesne Ch, 2001)

Η σημερινή αυτή διοικητική δομή του Βελγίου είναι πολύπλοκη και ιδιόμορφη συγκριτικά με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη. Το κράτος παραμένει υπεύθυνο για την διοίκηση και διαχείριση όλων των ζητημάτων που αφορούν τον βέλγο πολίτη ανεξάρτητα με την γλωσσική, πολιτιστική, ή ακόμα και χωρική διαφοροποίηση αυτού από τους υπολοίπους. Οι τρεις κοινότητες έχουν αρμοδιότητες όσον αφορά στα γλωσσικά και πολιτιστικά ζητήματα ή ακόμα και την εκπαίδευση.

Ομοσπονδιακό Επίπεδο				
Επίπεδο κοινότητας	Γερμανόφωνη κοινότητα	Γαλλόφωνη κοινότητα	Η κοινότητα της περιοχής των Βρυξελλών	Φλαμανδόφωνη κοινότητα
Περιφερειακό επίπεδο	Περιφέρεια της Βαλλονίας (Wallonie)	Περιφέρεια των Βρυξελλών		Περιφέρεια της Φλάνδρας
Γλωσσική περιφέρεια	Γερμανόφωνη περιοχή	Γαλλόφωνη περιοχή	Δίγλωσση περιοχή των Βρυξελλών	Φλαμανδική περιοχή

Πίνακας 2.2 : Η δομή των θεσμών στο ομοσπονδιακό κρατίδιο των Βρυξελλών
 Πηγή: Albrechts 2001

Όσον αφορά στα χωρικά ζητήματα πρωτεύοντα ρόλο στην λήψη αποφάσεων παίζουν οι περιφέρειες οι οποίες είναι υπεύθυνες για ζητήματα αστικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικών θεμάτων ,γενικότερων χωρικών θεμάτων της περιοχής τους αλλά και απασχόλησης. Η βαθμίδα διοίκησης των επαρχιών είναι ιδιαίτερα αδύναμη σε θέματα λήψης αποφάσεων καθώς οι αρμοδιότητες των επαρχιών είναι περιορισμένες. Οι δήμοι είναι μία επίσης αδύναμη διοικητικά βαθμίδα η οποία όπως και η επαρχίες είναι υπό την κηδεμονία της κάθε περιφέρειας.¹

Παρόλη την ύπαρξη των διαφορετικών αυτών κοινοτήτων, το σύνταγμα είναι κοινό για όλες τις κοινότητες όπως και η εκπαίδευση υποχρεωτική. Σημαντικό κοινωνικό χαρακτηριστικό είναι το υψηλό βιοτικό επίπεδο το οποίο και διαφοροποιείται στις τρεις περιοχές του ανάλογα με δευτερεύοντα χαρακτηριστικά.

¹ Είναι απαραίτητο εδώ να επισημανθεί ότι ο χαρακτηρισμός «αδύναμη διοικητικά βαθμίδα», για την τοπική αυτοδιοίκηση δεν πρέπει να ερμηνεύεται με τα ελληνικά δεδομένα, καθώς εκ των πραγμάτων η τοπική αυτοδιοίκηση στο Βέλγιο έχει σημαντικά περισσότερες αρμοδιότητες από την αντίστοιχη ελληνική.

Κυβερνητικό επίπεδο	Πριν τις αναμορφώσεις του συντάγματος	Μετά τις αναμορφώσεις του συντάγματος
Εθνικό επίπεδο	Αρμοδιότητα στη λήψη αποφάσεων για ζήτημα σχεδιασμού	Καμία αρμοδιότητα
Περιφερειακό	Καμία αρμοδιότητα	Αρμοδιότητα για λήψη αποφάσεων σε περιφερειακά ζητήματα σχεδιασμού
Επαρχιακό	Συμβουλευτικός ρόλος στο κυβερνητικό όργανο για συγκεκριμένα ζητήματα σχεδιασμού	Λήψη αποφάσεων για επαρχιακά ζητήματα σχεδιασμού
Επίπεδο δήμου	Αποφάσεις και έγκριση των ζητημάτων σχεδιασμού που πρότειναν σε εθνικό επίπεδο	Λήψη αποφάσεων για ζητήματα σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο

Πίνακας 2.3: Οι διαδικασίες αναμόρφωσης του συντάγματος από το 1980-1993 σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού

Πηγή: Albrechts 2001

Το βασικό μειονέκτημα της χώρας και ιδιαίτερο κοινωνικό χαρακτηριστικό που δυσχεραίνει την διοίκηση της αλλά και την λήψη πολιτικών αποφάσεων είναι η ανομοιογένεια και ποικιλομορφία του πληθυσμού της και κυρίως όσον αφορά στην ένταση που δημιουργείται μεταξύ των δύο κοινοτήτων παρ' όλες τις προσπάθειες του κράτους και της κεντρικής διοίκησης. Είναι αξιοσημείωτο το φαινόμενο της θρησκευτικής δύναμης στην χώρα του Βελγίου καθώς το 75-80% είναι οπαδοί του καθολικισμού και το υπόλοιπο 20-25% είναι προτεστάντες, εβραίοι αλλά και ισλαμιστές. Ο καθολικισμός έχει παίξει ιδιαίτερο ρόλο στην χώρα καθώς αποτέλεσε πόλο ανάπτυξης, συμβιβασμού μεταξύ των κοινοτήτων, αλλά και άνθισης του εκπαιδευτικού συστήματος. Έτσι η πολιτική κατάσταση, η ιστορία, αλλά και η σχέση μεταξύ των κοινοτήτων, έχουν διαμορφώσει το σύστημα διοίκησης της χώρας και συνεπώς και το σύστημα σχεδιασμού και προγραμματισμού της.

iii. Το Βελγικό σύστημα σχεδιασμού- Μοντέλο Αποκέντρωσης

Σε μία σε βάθος εξέταση των ευρωπαϊκών συστημάτων σχεδιασμού και προγραμματισμού, φαίνεται ότι ιστορικοί λόγοι έχουν συντελέσει στην ομαδοποίηση κάποιων από αυτών και την δημιουργία οικογενειών χωρών, των οποίων τα συστήματα σχεδιασμού παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες. Μία οικογένεια κατά τους Newman και Thornley, είναι η Ναπολεονική οικογένεια χωρών. Οι χώρες αυτές λόγω της επιρροής από την γαλλική αυτοκρατορία, έχουν εν μέρει υιοθετήσει τον γαλλικό κώδικα του 1804 ο οποίος αποτέλεσε την βάση για την διαμόρφωση του ιδιωτικού δικαίου όλων των χωρών της οικογένειας, και στα σύγχρονα συστήματα σχεδιασμού τους διατηρούν κάποιες βασικές αρχές από αυτόν, δηλαδή παρουσιάζουν κοινή νομική βάση. Η οικογένεια που αποτελείται από χώρες όπως η Γαλλία, η Ισπανία, η Ολλανδία, η Ιταλία, η Πορτογαλία αλλά και το Βέλγιο, διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες κυρίως γιατί έχει τον δικό της νομικό τρόπο. Σε γενικές γραμμές οι χώρες αυτές χρησιμοποιούν σύντομους νομικούς κανόνες και ο σχεδιασμός χαίρει μεγαλύτερων θεωρητικών συζητήσεων αντιθέτως με τον Βρετανικό τρόπο π.χ. Παρόλο που ο γαλλικός κώδικας επιβλήθηκε στις χώρες αυτές με την κατάκτησή τους από την εκστρατεία του Ναπολέοντα, με την ανεξαρτητοποίηση τους διατήρησαν τα βασικά σημεία του γαλλικού κώδικα. Άλλωστε ιδιαίτερα οι χώρες της Benelux έχουν νομική παράδοση τέτοια που αντικατοπτρίζει τον γαλλικό κώδικα. (Newman P, Thornley A, 1996)

Στην περίπτωση του Βελγίου συγκεκριμένα, σήμερα επιδρά ο ομοσπονδιακός χαρακτήρας του κράτους που καταλήγει στην ύπαρξη διαφορών μεταξύ των τριών περιφερειών, τα οποία ως στατιστικά στοιχεία της ομοσπονδίας και λόγω της αποκέντρωσης, έχουν υιοθετήσει τρία διαφορετικά συστήματα χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού. Η ομοσπονδιακή δομή του κράτους υιοθετήθηκε σε δύο διαστάσεις, την διάσταση των τριών κοινοτήτων και την διάσταση των τριών περιφερειών, όπως προαναφέρθηκε.

Ο χωρικός σχεδιασμός και προγραμματισμός στην βελγική χώρα τόσο σε επίπεδο πόλης όσο και σε εθνικό επίπεδο μέχρι πρόσφατα γινόταν βάσει της εθνικής πράξης αστικού σχεδιασμού του 1962(national town planning act of 1962) . Ο νόμος αυτός έθετε μία ιεραρχία μεταξύ των σχεδίων από το μικρότερο συστατικό στο μεγαλύτερο με μία γενικότερη

Είδος σχεδιασμού	Είδος σχεδίων
<ul style="list-style-type: none"> • Διαχείριση αλλαγών • Επιδιώκοντας την μεγέθυνση • Προωθώντας την ανάπτυξη • Ρύθμιση της ιδιωτικής ανάπτυξης • Τεχνικές Ρυθμίσεις 	Σχέδιο χρήσεων γης
Φυσικές λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα	
<ul style="list-style-type: none"> • Στρατηγική χωρικής ανάπτυξης που πηγάζει από τα συμφέροντα • Στρατηγική και διαπραγματευτική δομή στη διακυβέρνηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμοσμένα στρατηγικά σχέδια • Χωρικά σχέδια

Πίνακας 2.4: Από το παραδοσιακό σχεδιασμό χρήσεων γης στον στρατηγικό σχεδιασμό
 Πηγή: Albrechts 2001

ευκαμψία μεταξύ τους και προωθούσε ως βασική αρχή την διαφοροποίηση μεταξύ περιοχών κατοικίας και περιοχών εργασίας. Τα σχέδια που πρότεινε ήταν περιφερειακά, υποπεριφερειακά, γενικό σχέδιο για κάθε δήμο αλλά και ειδικό.*20 Μετά το 1980 ο αστικός και χωρικός σχεδιασμός καθώς και τα περιβαλλοντικά θέματα περνούν υπό των αρμοδιοτήτων των περιφερειών. Συνεπώς έκτοτε οι περιφέρειες είχαν το δικαίωμα να υιοθετούν η καθεμία δικές της πολιτικές αλλά και να θεσπίζουν νόμους που να επηρεάζουν τον σχεδιασμό του χώρου ,αλλά και το περιβάλλον.

Όπως προαναφέρθηκε η βάση για τον χωρικό σχεδιασμό στην χώρα του Βελγίου είναι ο νόμος του 1962.Τα βασικά επίπεδα σχεδιασμού που αναφέρονται σε αυτόν είναι τρία, από τα οποία μόνο τα δύο είναι ευρέως χρησιμοποιούμενα και μόνο ένα έχει εφαρμοστεί για όλη την χώρα.

Το **περιφερειακό σχέδιο** (regional plan, gewestplan)που αποτελεί ένα από τα εργαλεία που προτείνονται από τον νόμο, μεταβιβάζει σε περισσότερες από 40 κατώτερες της περιφερειακής διοικητικής μονάδας, την ευθύνη για την χρήση της γης σε ζητήματα υποδομών, στέγασης, αγροτικής και άλλων πολιτικών. Σε αντίθεση με τα πρώτα τα special lay-out plans που γίνονται σε τοπικό επίπεδο, κατώτερο του δημοτικού, χρησιμοποιούνται για να εξειδικεύουν το πρώτο.

Οι επιπτώσεις του έως σήμερα χωρικού σχεδιασμού έχουν οδηγήσει στην μείωση της αστικοποίησης στην πρώτη ζώνη των Βρυξελλών και την αύξηση της αστικοποίησης

στην δεύτερη πιο απομακρυσμένη ζώνη, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Το φαινόμενο αυτό δεν είχε αποτελέσει στόχο του σχεδιασμού στην περιοχή, παρόλα αυτά όμως η έλλειψη συνεργασίας με τα περιφερειακά σχέδια οδήγησε στην εξέλιξη του. Αυτό που αξίζει να παρατηρήσει κανείς είναι ότι επακολούθησαν φαινόμενα συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών καθώς και για το συγκεκριμένο φαινόμενο που προαναφέρθηκε, π.χ. το νέο γενικό σχέδιο της περιφέρειας της Φλάνδρας του 1993 προέβλεπε να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στις γύρω των Βρυξελλών, περιοχές ακόμα και αν αυτές άνηκαν στο γαλλόφωνο τμήμα

Σε περιφερειακό επίπεδο λοιπόν, είναι υιοθετημένα ένα **αναπτυξιακό σχέδιο** και ένα **σχέδιο zoning**, ενώ σε τοπικό επίπεδο **δημοτικά αναπτυξιακά σχέδια** και **ειδικά σχέδια zoning** είναι απαραίτητα κατά τον νόμο. Ο κεντρικός στόχος του χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού σε όλα τα επίπεδα είναι να συνδυάζεται η οικονομική ανάπτυξη με την ποιότητα ζωής και με συνέπεια την σωστή διαχείριση του χώρου και των πόρων. (Berry J, Macgreal S, 1998)

Με το νέο όμως ομοσπονδιακό σύνταγμα το Βέλγιο έπρεπε να αλλάξει τον πολιτικό του χαρακτήρα από ελαφρώς κεντρικό κράτος με τρία επίπεδα διακυβέρνησης, σε μία νέα μορφή κυβέρνησης κατά την οποία οι τρεις περιοχές, αυτή της Φλάνδρας, η Βαλλονία και η περιοχή των Βρυξελλών θα έχουν αξιοσημείωτη αυτονομία. Οι κύριες ευθύνες και αρμοδιότητες των περιφερειών αφορούν πλέον σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικής πολιτικής, μεταφορών, οικονομικής και αγροτικής πολιτικής. Εμφανής αδυναμία στο πολύπλοκο αυτό σύστημα διοίκησης αποτελεί η απουσία ενδιάμεσου επιπέδου διοίκησης που να αποτελεί πλατφόρμα μεταξύ των περιφερειών και να έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Η έλλειψη ενός τέτοιου οργάνου διαφαίνεται επίσης και από την περίπτωση των Βρυξελλών. Στην εν λόγω περίπτωση η περιοχή επίδρασης των πολιτικών είναι μεγαλύτερη των διοικητικών ορίων της περιοχής και κατά συνέπεια η λήψη αποφάσεων και η υιοθέτηση πολιτικών στην περιοχή είναι δύσκολη σε μεγάλο βαθμό εφόσον επικαλύπτει χωρικά περιοχές των δύο άλλων περιφερειών.

Η έξαρση του φαινομένου δόμησης του φυσικού περιβάλλοντος παρακινείται από τις διαδικασίες σχεδιασμού που υιοθετούνται με γνώμονα το οικονομικά συμφέροντα. Παρόλο το υπάρχον και ισχύον σύστημα χωρικού σχεδιασμού το δομημένο περιβάλλον στο Βέλγιο είναι σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα μιας *laisser faire* διαδικασίας που

εκφράστηκε από μία κοινωνική ομάδα με οικονομική και κοινωνική δύναμη και αποτέλεσε μέρος του χωρικού προγραμματισμού της αντίστοιχης περιόδου. Έτσι ο κύριος στόχος του σχεδιασμού, που επακολούθησε αυτού του φαινομένου, αφορούσε στην εξομάλυνση της αρνητικής επίδρασης μίας ανεξέλεγκτης οικονομικής ανάπτυξης. (Albrechts L, 2001)

Σε ομοσπονδιακό επίπεδο, τα όργανα και οι κυβερνήσεις δεν έχουν καμία αρμοδιότητα που να αφορά σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού, οι ελάχιστες αρμοδιότητες της κεντρικής κυβέρνησης σε επίπεδο σχεδιασμού και προγραμματισμού περιορίζονται στις κύριες υποδομές που διατρέχουν όλη την χώρα και την εφαρμογή πολιτικών για την αειφόρο ανάπτυξη και την αγροτική πολιτική.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως ο νόμος για την χωροταξία και την πολεοδομία του 1962 (act of 1962) αναφέρεται στο σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο χωρίς όμως να προτείνει ένα συγκεκριμένο εργαλείο για την επίτευξη αυτή όπως ένα εθνικό σχέδιο αλλά και τις διαδικασίες για την υλοποίηση αυτού. Έτσι οι περιφέρειες είναι απόλυτα υπεύθυνες για τον χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό εντός των ορίων της κάθε μίας μετά την τροποποίηση του 1980, οπότε και κληρονόμησαν τον νόμο του 1962, τον οποίο και κάθε μία τον προσάρμοσε στις ανάγκες και τα προβλήματα της. Είναι βασικό να επισημάνουμε ότι έτσι καταλήγουμε στην ύπαρξη τριών διαφορετικών συστημάτων σχεδιασμού, εντός των διοικητικών ορίων της ίδιας χώρας, όπως επίσης και την ύπαρξη διαφορετικών πολιτικών αλλά και προτεραιοτήτων που ποικίλλουν από περιφέρεια σε περιφέρεια. Δηλαδή έναν «ομοσπονδιακού χαρακτήρα» σχεδιασμό. (ENER-IURE project -report concerning planning in Belgium)

Έτσι μπορούμε να διακρίνουμε πως η περίοδος 1980-1993, έχει ριζικά διατυπώσει εκ νέου το κυβερνητικό πλαίσιο για τον χωρικό σχεδιασμό του Βελγίου αλλά και τα επιμέρους ουσιαστικά πλαίσια που προκύπτουν από τις αποφάσεις και τις προτεραιότητες κάθε περιφέρειας.

Ο σχεδιασμός του χώρου και των λειτουργιών σε περιφερειακό επίπεδο είναι πρωτεύουσας σημασίας και σπάνια συμπεριλαμβάνει διαπεριφερειακούς στόχους.*10 Οι περιφερειακές κυβερνήσεις έχουν αρμοδιότητες σε ζητήματα εφαρμογής πολιτικών για την αειφόρο ανάπτυξη την προστασία του περιβάλλοντος, ενέργειας, υποδομών κλπ. Οι μεταφορές εντός των περιφερειών αλλά και μεταξύ τους, η επιστημονική έρευνα, η αστική ανάπτυξη αλλά και η στέγαση είναι περιφερειακές αρμοδιότητες.

Ένας πολύ πρόσφατος νόμος του 1997 «πολιτική συνεργασίας για την αειφόρο ανάπτυξη» (05/05/97) στο σύνολο της χώρας, ορίζει τα όργανα που την εξασκούν καθώς και τα εργαλεία. Έτσι κάθε 4 χρόνια γίνεται το **ομοσπονδιακό σχέδιο αειφόρου ανάπτυξης**, κάθε διετία γίνεται ομοσπονδιακή αναφορά σε θέματα επιπέδου εφαρμογής της αειφόρου ανάπτυξης και τέλος κάθε ένα έτος γίνεται αναφορά για την πρόοδο της αειφόρου ανάπτυξης από την αντίστοιχη επιτροπή. Όλα τα πάνω εντάσσονται στις αρμοδιότητες του κυβερνητικού γραφείου σχεδιασμού που ασχολείται με τον χώρο και την ανάπτυξη του.

Τα μέσα άσκησης καθώς και τα εργαλεία πολιτικής και εφαρμογής του χωρικού προγραμματισμού διαφέρουν στις δύο περιφέρειες. Η Βαλλονία οφείλει να συντάσσει ένα πενταετές περιβαλλοντικό σχέδιο για την αειφόρο ανάπτυξη το οποίο πρέπει να υιοθετείται από την κυβέρνηση. Η Φλάνδρα συντάσσει το ίδιο με την προηγούμενη όπως επίσης και μία αναφορά κάθε διετία αλλά και ένα περιφερειακό σχέδιο ετησίως. Οι Βρυξέλλες ενσωματώνουν τα σχέδια αυτά στα σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης.

Τα εργαλεία αναπτυξιακού σχεδιασμού στη Βαλλονία είναι τα :

- I. Το σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας
- II. Τομεακά σχέδια
- III. Δημοτικά σχέδια υποδομών
- IV. Περιφερειακοί κανονισμοί για την πολεοδομία
- V. Δημοτικοί κανονισμοί για την πολεοδομία

Στην Φλάνδρα τα διατάγματα της 18/03/99 και της 26/04/00 διαρθρώνουν την νομική βάση για τον περιφερειακό και δημοτικό αναπτυξιακό σχεδιασμό. Έτσι είναι πλέον απαραίτητη η σύνταξη ενός σχεδίου :

- διάρθρωσης των υποδομών

όπως και επίσης:

- Αναφορά για την πολιτική χωρικού σχεδιασμού κάθε έτους, αλλά και,
- Ετήσιο πρόγραμμα με προτεινόμενη πολιτική χωρικού σχεδιασμού για το επόμενο έτος.

Τα παραπάνω σχέδια συντάσσονται και στα τρία επίπεδα, περιφέρειας, επαρχίας και δήμου και υιοθετούνται από τους αρμοδίους φορείς.

Όσον αφορά στην περιοχή των Βρυξελλών το αντίστοιχο διάταγμα της 29/08/91 κατευθύνει σε θέματα περιφερειακού και δημοτικού αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Η ιεραρχία του σχεδιασμού είναι η εξής:

- Σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας (RDP)
- Σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας βάσει των χρήσεων γης (RDP for ground utilization)
- Ειδικό αναπτυξιακό σχέδιο. (SDP)
- Ειδικό σχέδιο χρήσεων γης. (Specific Plans for ground utilization)
- Περιφερειακοί κανονισμοί για την πολεοδομία. (Regional regulations of urbanism)
- Δημοτικοί κανονισμοί για την πολεοδομία . (Communal regulations of urbanism)

Με όλα τα παραπάνω είναι εύκολο να συμπεράνει κανείς πως ο αστικός και ευρύτερος χωρικός σχεδιασμός και προγραμματισμός δεν είναι από τα πλέον δυνατά όπλα στον τομέα διοίκησης και λήψης αποφάσεων του Βελγικού κράτους. Όμως οι πολυσύνθετες διαδικασίες που έχουν επιβληθεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο τα τελευταία χρόνια και τα νέα εργαλεία που έχει θεσπίσει κάθε περιφέρεια φαίνεται πως λειτουργούν θετικά για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών. (Albrechts L, 2001)

Αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι στην περίπτωση του Βελγίου η περιφερειακή αυτοδιοίκηση δεν παίζει το ρόλο ενός πρακτορείου που αντιπροσωπεύει την κεντρική κυβέρνηση, στην περιφέρεια, αλλά εμπεριέχει την τοπική αντιπροσώπευση και συχνά μάχεται με την κεντρική εξουσία για την ανάπτυξη των περιφερειών και την διεκδίκηση πόρων κλπ..

Ο βαθμός συγκέντρωσης της εξουσίας άλλωστε είναι συνάρτηση του βαθμού οικονομικής ανάπτυξης στον οποίο αποβλέπει ένα κράτος. Έτσι τα φτωχά κράτη με χαμηλούς οικονομικούς στόχους έχουν κεντρικές κυβερνήσεις υπεύθυνες επί όλων των θεμάτων. Στην χώρα του Βελγίου η έλλειψη ασφάλειας και εμπιστοσύνης μεταξύ

Περιφέρεια της Βαλλονίας	Περιφέρεια της Φλάνδρας	Περιφέρεια των Βρυξελλών
-Το σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας.	-Περιφερειακή, επαρχιακή και δημοτική αναφορά για την πολιτική χωρικού σχεδιασμού κάθε έτους.	- Σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας . - Σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας βάσει των χρήσεων γης.
-Τομεακά σχέδια.		-Ειδικό αναπτυξιακό σχέδιο. - Ειδικό σχέδιο χρήσεων γης.
-Περιφερειακοί κανονισμοί για την πολεοδομία.	- Περιφερειακό, επαρχιακό και δημοτικό ετήσιο πρόγραμμα με προτεινόμενη πολιτική χωρικού σχεδιασμού για το επόμενο έτος.	-Περιφερειακοί κανονισμοί για την πολεοδομία.
- Δημοτικοί κανονισμοί για την πολεοδομία. - Δημοτικά σχέδια υποδομών.	- Περιφερειακό, επαρχιακό και δημοτικό σχέδιο διάρθρωσης των υποδομών.	-Δημοτικοί κανονισμοί για την πολεοδομία.

Πίνακας 2.5 : « Τα εργαλεία σχεδιασμού ανά περιφέρεια, από την μεγαλύτερη στην μικρότερη κλίμακα.»

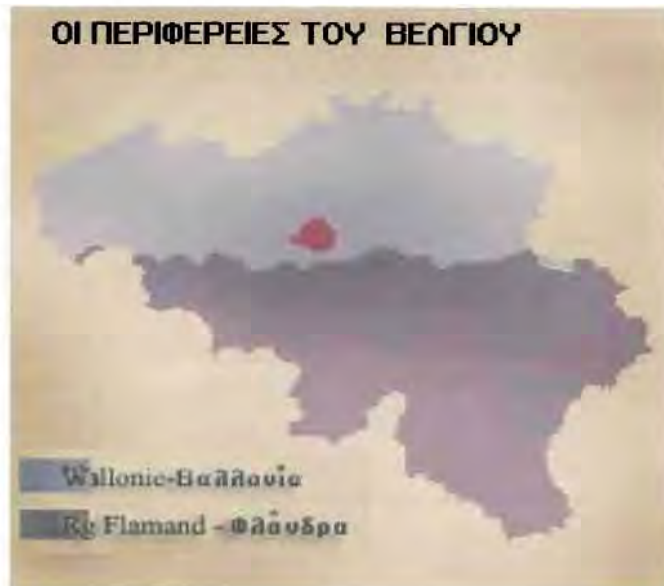
Πηγή : « Ίδια επεξεργασία.»

κεντρικού κράτους και περιφέρειας, λόγω του ομοσπονδιακού του χαρακτήρα είναι κυρίως υπεύθυνη για την δύναμη της περιφέρειας στην λήψη αποφάσεων, όπως επίσης υπεύθυνη είναι και για την οικονομική ανάπτυξη στην οποία αποβλέπει κάθε περιφέρεια. Κάτι παρόμοιο συναντάμε και στο ισπανικό μοντέλο. Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε πως διαφαίνονται οι λόγοι για τους οποίους το Βελγικό σύστημα χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένα, διότι ακολουθεί το μοντέλο κατά το οποίο διαρθρώνεται το ομοσπονδιακό κράτος του Βελγίου. Έτσι το φαινόμενο αυτό αποκέντρωσης συμβάλλει στην ύπαρξη περισσότερων ευκαιριών για τις τοπικές κοινωνίες, καθώς και μεγαλύτερα περιθώρια επενδύσεων λόγω της ευελιξίας. (Newman P, Thornley A, 1996)

II. Η γαλλόφωνη περιφέρεια της Wallonie

i. Γενικά στοιχεία - Γεωγραφία της περιοχής

Όπως προαναφέραμε το Βελγικό ομοσπονδιακό κράτος διαχωρίζεται σε τρεις βασικές περιφέρειες, την γαλλόφωνη και φλαμανδόφωνη και την δίγλωσση περιφέρεια των Βρυξελλών. Μεταξύ τους σημαντικές είναι οι διαφορές σε όλα σχεδόν τα επίπεδα, όπως στα χαρακτηριστικά του πληθυσμού, την κατανομή του στο χώρο την συγκέντρωση των δραστηριοτήτων

Εικόνα 2.3 : «Οι περιφέρειες του Βελγίου.»

όπως ακόμα και το σύστημα χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού που εφαρμόζεται και αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Η Βαλλονία ή Wallonie όπως είναι το γαλλικό της όνομα, καταλαμβάνει ως γνωστόν το νότιο μέρος της χώρας και είναι κατά λίγο μεγαλύτερη σε έκταση αλλά και όχι σ'επληθυσμό από την Φλάνδρα που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της χώρας. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται σε αυτήν είναι η γαλλική. Η περιφέρεια χωρίζεται σε 5 επαρχίες, την Brabant Walloon, την Hainaut, την Liege, την Namur, το Luxembourg, και η πρωτεύουσα της βρίσκεται στην Namur.

Η περιφέρεια αποτελείται από 7 μεγάλες αστικές περιοχές, του Verviers, της Mons, Tournai, La Louviere, η Charleroi, Namur, Liege, ενώ πιο έντονη αστικοποίηση παρατηρείται κυρίως γύρω από την βιομηχανική ζώνη που δημιουργείται και ενώνει την Μόνς, με την Σαρλερουά, την Ναμύρ και την Λιέγη (βλ. εικόνα 2.4). Η έντονη αστικοποίηση του βελγικού χώρου παρόλα αυτά εντοπίζεται κυρίως στην Φλάνδρα και όχι στην υπό μελέτη περιφέρεια. Το υπόλοιπο της περιοχής είναι σχετικά αραιοκατοικημένο με πυκνότητα πληθυσμού μικρότερη των 50 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Οι κύριες οικονομικές δραστηριότητες της περιφέρειας όπως και η κοινωνική και πολιτιστική

ζωή εκτυλίσσονται επίσης στις αστικές ζώνες της περιφέρειας. (Eggerickx T,Gourbin C,Schoumaker B,Vanderschrick C,Vilquin E, 2003)

Έτσι αυτή η αντίθεση μεταξύ των δύο περιφερειών όσον αφορά το επίπεδο αστικοποίησης διαφαίνεται επίσης και στις χρήσεις γης αλλά και στην χωροταξία όπως και στα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Το αποκεντρωμένο σύστημα σχεδιασμού που έχει ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση δύο τελείως διαφορετικών συστημάτων χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες διαφορές μεταξύ των δύο περιφερειών.

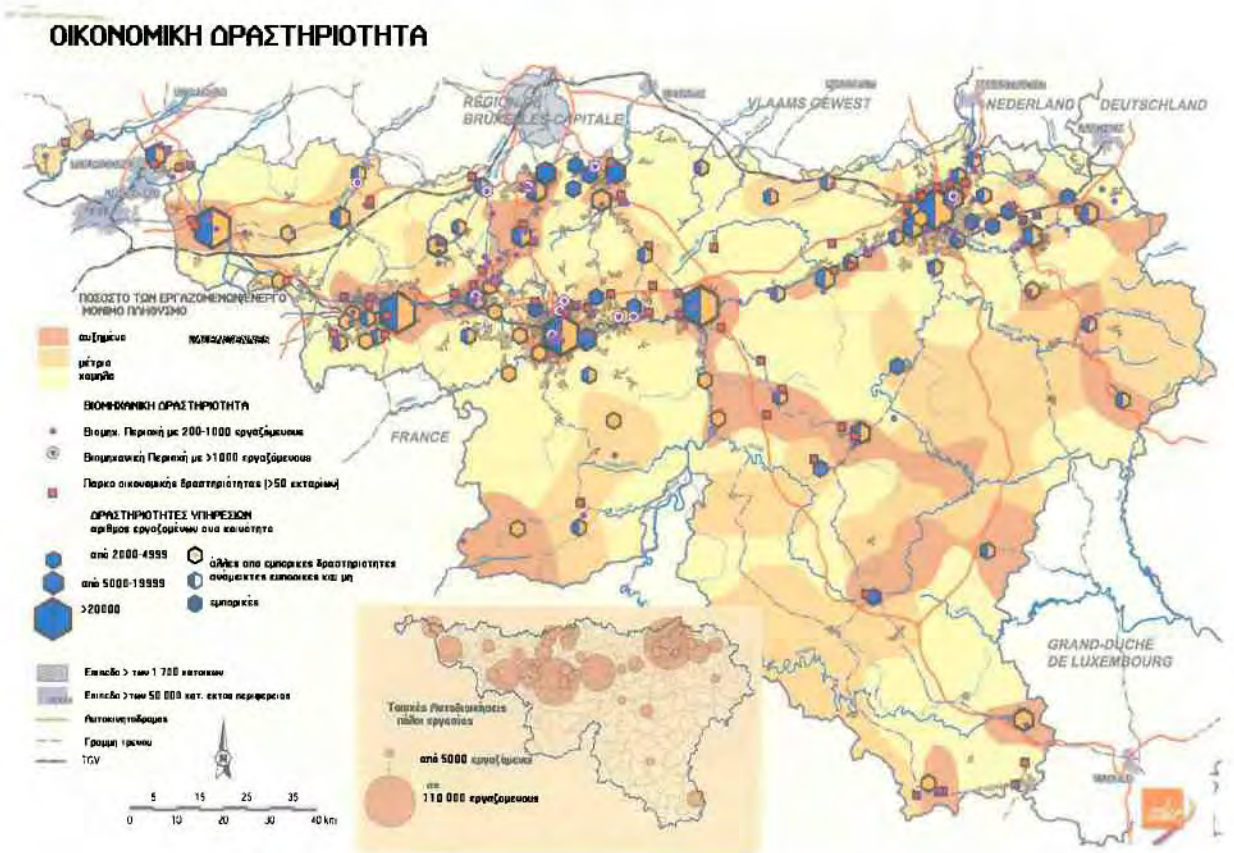
Ο κοινός άξονας που αποτελεί την βάση και των δύο συστημάτων στηρίζεται σε εθνικό επίπεδο, σε τρεις βασικές αρχές, σε αυτήν της αειφορίας, στην συνοχή και την ποικιλότητα. Έτσι τα χωρικά προβλήματα αντιμετωπίζονται με τρόπο τέτοιο ώστε να μην αποτελέσουν προβλήματα και για τις επόμενες γενιές (αρχή της αειφορίας) αλλά και για τις γύρω περιοχές, κάτι που επιτυγχάνεται με την αρχή της συνοχής. (Eggerickx T,Gourbin C,Schoumaker B,Vanderschrick C,Vilquin E, 2003)

Τα τοπικά και περιφερειακά συμβούλια της Βαλλονίας έχουν πλέον αρμοδιότητες σε θέματα, μεταφορών, δημοσίων έργων διαχείρισης φυσικών πόρων και πολιτιστικής κληρονομιάς, εκπαίδευσης ,περιβάλλοντος, στέγασης αλλά και οικονομικής –βιομηχανικής πολιτικής. Οι πόροι χρηματοδότησης προκύπτουν από ένα κοινό σύστημα διαίρεσης των εσωτερικών εθνικών εσόδων. Η δύναμη των τοπικών αρχών είναι πολύ μεγάλη συγκριτικά με τα ελληνικά δεδομένα αλλά και συγκριτικά με τα δεδομένα των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών, με εξαίρεση το ισπανικό και το γερμανικό παράδειγμα. Έτσι οι τοπικές αρχές έχουν δικαιοδοσίες όπως να επιβάλλουν νόμους αλλά και φόρους. Το αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι από τις δημόσιες δαπάνες ποσοστό μεγαλύτερο του 40% διαχειρίζονται οι τοπικές αρχές.

Να μπει Α3!!!

εικόνα 2.4 ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

-

Εικόνα 2.6 : « Οι οικονομικές δραστηριότητες στην περιφέρεια, τον Μάιο του 1999.»

III. Η επαρχία της Brabant Walloon

Η επαρχία της Brabant Walloon, είναι όπως προαναφέρθηκε μία από τις 5 της περιφέρειας και γειτνιάζει με την περιφέρεια των Βρυξελλών (χάρτης) αλλά και την αστική ζώνη των Βρυξελλών (Βλ Χάρτη 1, παράρτημα). Η επαρχία έως και το 1995 ήταν ενοποιημένη με την φλαμανδική Βραβάνδη (Brabant Flamand) που σήμερα πλέον είναι και αυτή ανεξάρτητη

Εικόνα 2.4: «Η επαρχία της Brabant Walloon σε σχέση με τις περιφέρειες.»

Πηγή : « www.wordiq.com »

και συνορεύει βορειοανατολικά με την ευρύτερη περιοχή των Βρυξελλών. Το γαλλόφωνο λοιπόν τμήμα της αποτελείται από 27 δήμους και αποτελεί την περιαστική ζώνη και μέρος της προαστιακής ζώνης των Βρυξελλών. (Eggerickx T, Gourbin C, Schoumaker B, Vanderschrick C, Vilquin E, 2003)

Εικόνα 2.5: «Η επαρχία της Brabant Walloon με τους 27 δήμους και τον δήμο της I.I.N.»

Πηγή : www.ibw.be

i. Πληθυσμός- δημογραφικά χαρακτηριστικά

Ο πληθυσμός της φαίνεται να μην έχει σταματήσει να αυξάνεται από το 1978, ενώ με μεγαλύτερη ένταση τα τελευταία είκοσι χρόνια αυτός έχει αυξηθεί κατά 20% που αποτελεί καταρχήν την μεγαλύτερη αύξηση της περιφέρειας και ταυτόχρονα η ζώνη των Βρυξελλών έχει χάσει 7% του πληθυσμού της.

	1978	1985	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Brabant Walloon	274878	297547	339062	341565	344508	347423	349884	352018	355207	358012
Ottignies-LLN	15000	20385	25623	25834	26202	26974	27380	27703	28372	28678

Πίνακας 2.6 : « Ο πληθυσμός της επαρχίας και της πόλης της LLN.»

Πηγή : INS

Άλλωστε η περίοδος από το 1965 έως το 1979 αποτέλεσε την χρυσή περίοδο της περιαστικοποίησης των Βρυξελλών αλλά και για την περιφέρεια της Wallonie. Θα έπρεπε να επισημανθεί ότι κατά την περίοδο που αναφέρθηκε εκτυλίχθηκε το φαινόμενο δημιουργία της πόλης της Louvain-la-neuve αλλά και της απόλυτης και οριστικής αυτονομίας των δύο κοινοτήτων, γεγονός που επιβεβαιώνει και δικαιολογεί την αύξηση του πληθυσμού εντός του γαλλόφωνου εδάφους αλλά και ανακατανομή αυτού μέσα στην χώρα.

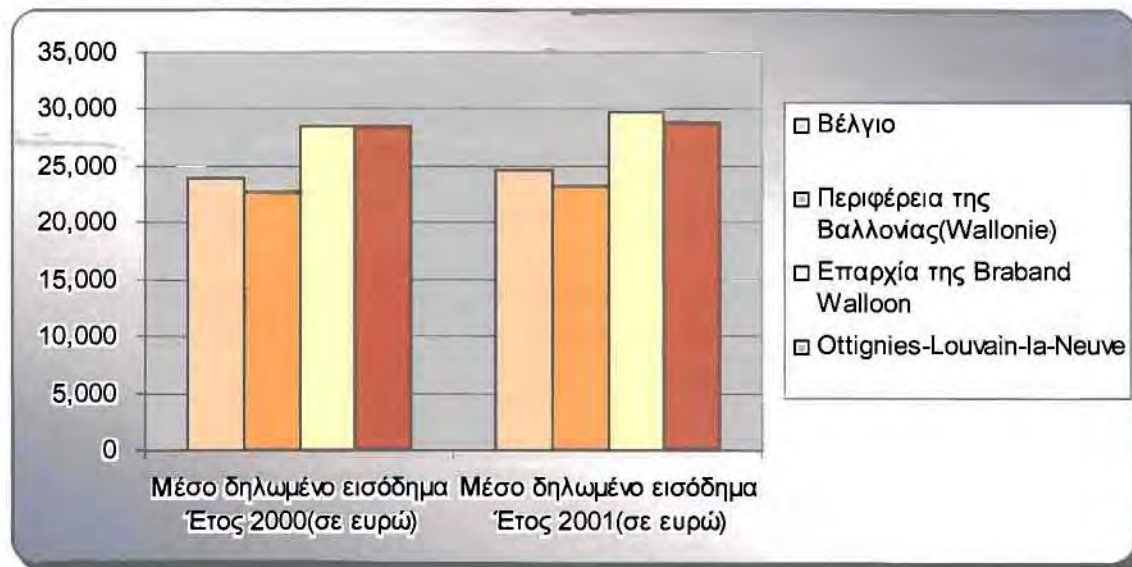
ii. Οικονομική ιστορία της περιοχής

Η δεκαετία του 80 , οικονομικού κυρίως χαρακτήρα δεκαετία, διαφοροποιείται από τις προηγούμενες λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας που παρουσίασε. Στην επαρχία της Brabant Walloon αναπτύχθηκε μία οικονομική δυναμική τέτοια η οποία αντισταθμίζει την έντονη συγκέντρωση υπηρεσιών και συνεπώς των θέσεων εργασίας που επικρατούσε εκείνη την εποχή στην ευρύτερη περιοχή των Βρυξελλών.

Η επαρχία αποτελεί σήμερα τον έναν από τους δύο βασικούς πόλους εργασίας της γαλλόφωνης περιφέρειας. Ο πρώτος και μεγαλύτερος βρίσκεται στην Λιέγη και απασχολεί τους μισούς περίπου εργαζόμενους της περιφέρειας , ενώ η Brabant Walloon σε συνδυασμό με την περιοχή του Ath , φιλοξενούν τον εξειδικευμένο πληθυσμό που ζει και εργάζεται στον τριτογενή τομέα των Βρυξελλών αλλά και στις τοπικές δραστηριότητες

πληροφορικής

και

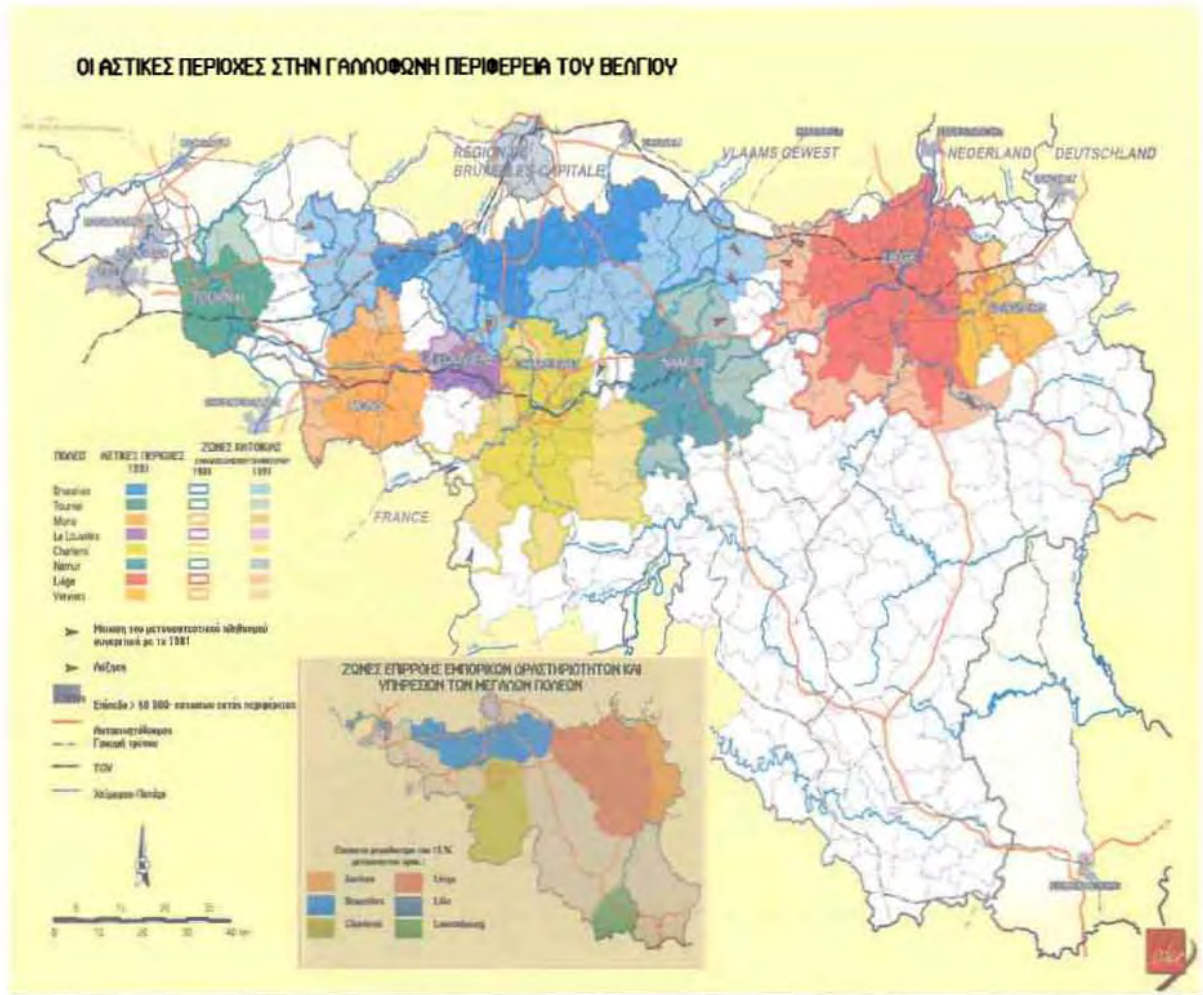
Διάγραμμα 2.1 : « Το μέσο εισόδημα στην επαρχία της Brabant Wallon, συγκριτικά με τη χώρα ,την περιφέρεια και την LLN για το 2000 και 2001.»

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

φαρμακευτικής που έχουν κατά κύριο λόγο σχέση με την πόλη της Louvain-la-neuve και το πανεπιστήμιο του UCL και ακόμα πιο συγκεκριμένα τα τεχνολογικά του πάρκα.

Είναι επίσης απαραίτητο να αναφερθεί ότι η επαρχία αποτελεί ένα από τους εκπαιδευτικούς πόλους της χώρας καθώς φέρει εντός των ορίων της με το πανεπιστήμιο του UCL, που αποτελεί το παλαιότερο πανεπιστήμιο της χώρας, ένα από τα παλιότερα της Ευρώπης.

Έτσι η επαρχία καταλήγει σήμερα να είναι μία από τις πλουσιότερες της γαλλόφωνης περιφέρειας και ο πληθυσμός της να είναι αποτέλεσμα του φαινομένου της περιαστικοποίησης και προαστιοποίησης που έλαβαν σταδιακά χώρα στην ευρύτερη χώρα από το 1965-1979. Τα κύρια χαρακτηριστικά του τον περιγράφουν ως έναν από τους νεότερους ηλικιακά πληθυσμούς των βελγικών περιοχών, αλλά και ιδιαίτερα ευνοημένο οικονομικά, καθώς χαίρει των πλεονεκτημάτων όπως της μεγάλης συγκέντρωσης θέσεων εργασίας περιμετρικά και εντός της επαρχίας αλλά και της κοντινής από την πρωτεύουσα, απόστασης. Ένα από τα πλέον αρνητικά σημεία της επαρχίας είναι η γεωγραφική της θέση, ανάμεσα σε πολλά και μικρά δυναμικά και ανεπτυγμένα αστικά κέντρα, που δεν της δίνουν την δυνατότητα να υπερισχύσει αισθητά έναντι των άλλων και να γνωρίσει μία επιπλέον αυτονομία και οικονομική ανεξαρτησία.

Εικόνα 2.7 : « Οι αστικές ζώνες της γαλλόφωνης περιοχής»

Πηγή : SDER

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : «Η πόλη της Louvain-la-neuve»

Όπως αναλύθηκε στο πρώτο κεφάλαιο η πόλη της LLN αποτελεί μια σύγχρονη «νέα πόλη» η οποία έχει ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που την κάνουν να ξεχωρίζει από την ευρύτερη κατηγορία, όπως την ασυνήθιστη σχέση της με την εκπαιδευτική δραστηριότητα, τις ρίζες της αλλά και τον τρόπο διαχείρισης και λειτουργίας της. Το μοντέλο αυτό, που συνοπτικά περιγράφηκε παραπάνω πλαισιώνεται από το ευρύτερο κλίμα που επικρατούσε κατά τις προηγούμενες δεκαετίες στο ομοσπονδιακό κράτος του Βελγίου, καθώς και τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα από την συνύπαρξη δύο διαφορετικών κοινοτήτων, όπως αναλύθηκε στις σελίδες του δεύτερου κεφαλαίου. Η κατά την δεκαετία '68-'78, πολιτική κατάσταση και η διάρθρωση της διοίκησης των περιφερειών αλλά και των θεσμικών οργάνων (βλ. κεφ. 2) με την πάροδο των ετών και την ολοκλήρωση της ομοσπονδιοποίησης του κράτους το 1993, συνέβαλλαν σημαντικά, με έμμεσο όμως τρόπο, στην ίδια την δημιουργία αλλά και την πρωτοβουλία για δημιουργία της υπό μελέτη «νέας πόλης».

Η δυσκολία για ειρηνική συμβίωση μεταξύ των δύο κοινοτήτων και η συνεχής διαμάχη για επικράτηση μίας εκ των δύο, κατέστησε το διοικητικό σύστημα και συνεπώς και το σύστημα χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού, απόλυτα αποκεντρωμένο¹². Η αποκέντρωση αυτή που παρουσιάζει το Βελγικό σύστημα σχεδιασμού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Πόλη που εξετάζεται καθώς η πρώτη συνέβαλλε στην εύκολη λήψη της πρωτοβουλίας και στην νομική υποστήριξη για την δημιουργία μίας «νέας πόλης» ζήτημα κυρίως περιφερειακό και όχι εξ ολοκλήρου κεντρικής διοίκησης². Η ύπαρξη διαφορετικών κυβερνήσεων για κάθε κοινότητα αλλά και κονδυλίων που τα διαχειρίζονται και τα διανέμουν κατευθείαν οι περιφέρειες, αποτέλεσαν κίνητρα για την υλοποίηση της ως τότε «στα χαρτιά» πρωτοβουλίας της διοίκησης του UCL, για εγκατάσταση του εκδιωγμένου μέρους του πανεπιστημίου σε μία «νέα πόλη».

Με πληθώρα προβλημάτων αλλά και ένα σχετικά πρόσφορο έδαφος και ανοιχτό σε νέες καινοτόμες ιδέες για ανάπτυξη και επικράτηση επί του φλαμανδικού κόσμου, η γαλλόφωνη κοινότητα προωθεί την πρόταση δημιουργίας μίας «νέας πόλης» στο γαλλόφωνο μέρος της χώρας. Η πρόταση, η οποία ήταν μελετημένη σε βάθος χρόνια πριν έρθει στην επιφάνεια και πάρει διαστάσεις γεγονότος, καθώς το σχίσμα του Καθολικού

² Κατά τα Βελγικά δεδομένα διοίκησης και βάσει του αποκεντρωμένου συστήματος οι περιφέρειες έχουν αρμοδιότητες σε όλα τα χωρικά και πολεοδομικά ζητήματα που αφορούν την περιοχή τους και αρμοδιότητα να θεσπίζουν τις αντίστοιχες νομοθεσίες.

πανεπιστημίου του UCL ήταν αναμενόμενο να συμβεί, λόγω των κοινωνικών και πολιτικών διαταραχών της εποχής όχι όμως με την δραματική διάσταση που πήρε το 1968 (βλ. Κεφ. 3 β). Η πρόταση της διοίκησης του πανεπιστημίου, λοιπόν γίνεται πραγματικότητα και το 1972 αρχίζουν οι διαδικασίες μετακόμισης, με μια πρώτη ολοκλήρωση το 1980 και ένα δεύτερο μακροχρόνιο στόχο διεύρυνσης το 2000. Σήμερα η ηλικία της Πόλης αγγίζει τα 33 χρόνια και έχει αναπτύξει ένα ιδιαίτερα καινοτόμο σύστημα διοίκησης, διαχείρισης των πόρων καθώς και μία ιδιόμορφη πολεοδομική δομή που σπάνια συναντάται κατά την μελέτη των σύγχρονων πόλεων.

Στα παρακάτω υποκεφάλαια αναλύεται η ιστορία της μελέτης περίπτωσης, παρουσιάζεται το χρονικό δημιουργίας της, όπως και διάφορα χαρακτηριστικά της Πόλης, δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά, αλλά και τα πλέον καινοτόμα στοιχεία της και σημεία του πολεοδομικού μοντέλου στα οποία οφείλει την επιτυχία της σε κάποιους τομείς, και την αποτυχία της σε κάποιους άλλους.

IV. Γενικά χαρακτηριστικά

i. Γεωγραφικά

Η πόλη της Louvain-la-neuve βρίσκεται στην περιφέρεια της Βαλλονίας (Wallonie) και στην επαρχία της Γαλλόφωνης Βραβάνδης (Brabant Walloon). Το επίσημο όνομα της είναι Ottignies - Louvain-la-neuve καθώς ένας νόμος του 1977 για την μείωση του συνολικού αριθμού των τοπικών αυτοδιοικήσεων και συγχώνευση κάποιων κοινοτήτων, προέβλεπε την διοικητική ενοποίηση της πόλης με τον πλησιέστερο οικισμό της Ottignies³. Η ευρύτερη επαρχία είναι η πλησιέστερη στην περιοχή των Βρυξελλών ονομάζεται Brabant Walloon και είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένη συγκριτικά με την περιφέρεια της πρωτεύουσας. Όπως προαναφέρθηκε η εν λόγω επαρχία έως και το 1995 ήταν επίσημα ενωμένη με το φλαμανδόφωνο κομμάτι της.

Η πόλη βρίσκεται σε μία μικρή κοιλάδα έκτασης 900 εκταρίων στα γεωγραφικά όρια του δήμου της Ottignies, η οποία στο κέντρο της παρουσιάζει μία εδαφική κοιλότητα - μορφολογικό χαρακτηριστικό της περιοχής που συνέβαλε σημαντικά στον σχεδιασμό της Πόλης, ενώ στο βορειοδυτικό της άκρο βρίσκεται μία δασική έκταση 200 εκταρίων (Το δάσος της Lauzelle).

³ Εδώ αξίζει να σημειωθεί πως η κοινότητα της Ottignies πούλησε τις εκτάσεις, τάξεως των 900 εκταρίων, που ανήκουν τώρα στο πανεπιστήμιο στο UCL κατά την τριετία '69-'72

Η αγροτική γη βορειοανατολικά του κέντρου αποτελείται από μία ιδιαίτερα εύφορη έκταση, κοινό χαρακτηριστικό της πλειοψηφίας των εδαφών της χώρας και κυρίως της επαρχίας, που δίνει την ευκαιρία ύπαρξης καλλιεργειών στην ευρύτερη περιοχή της πόλης. Αξίζει να αναφερθεί, όσον αφορά στην γεωγραφία και μορφολογία

Εικόνα 3.1 : « Η έκταση που βρίσκεται σήμερα η LLN.»

Πηγή : Deprez B, 2000

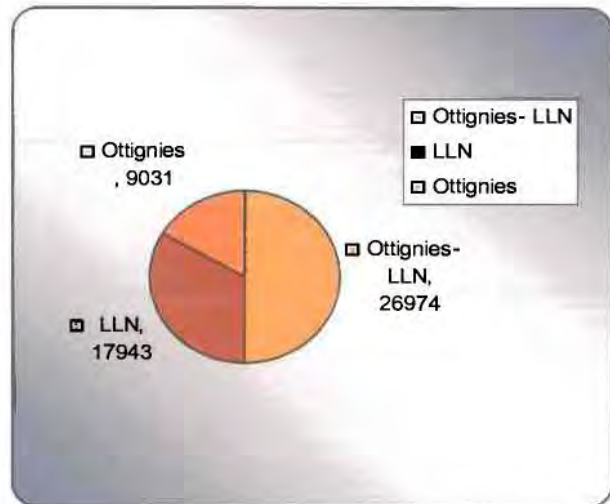
της περιοχής η ύπαρξη μία λίμνης στην νοτιοανατολική πλευρά, η οποία αν και τεχνητή αποτελεί μέρος του σχεδιασμού της Πόλης και λειτουργεί ως βιολογικός καθαρισμός, των νερών της βροχής και των απόνερων που δημιουργούνται από τα νοικοκυριά, ενώ παράλληλα αποτελεί πλέον κομμάτι του φυσικού περιβάλλοντος της.

ii. Δημογραφικά

Η περίπτωση της LLN όσον αφορά στα δημογραφικά της χαρακτηριστικά, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απόλυτα προβλέψιμη καθώς το στρατηγικό της σχέδιο αποβλέπει σε μία συγκεκριμένη διάρθρωση του πληθυσμού, αλλά και στην προσέλκυση συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, και συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα. Στην περίπτωση αυτή όμως η προβλεψιμότητα δεν ήταν απόλυτη, καθώς τα κοινωνικά φαινόμενα, ως γνωστόν, όσον μελετημένα και να είναι εξελίσσονται πάντα με τρόπο τέτοιο που παρουσιάζουν απόκλιση από το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Ο αρχικός στόχος που είχε τεθεί από την ομάδα μελέτης της πόλης ήταν της τάξεων των 50.000 κατοίκων εκ των οποίων μόλις το ένα τρίτο να αποτελείται από φοιτητές. Ο στόχος αυτός με την συνεχή μελέτη του χώρου και των δραστηριοτήτων που εκεί εκτυλίσσονται, άλλαξε κατά το 1990 σε 30.000-35.000 κάτοικους καθώς θεωρήθηκε ότι ο αρχικός στόχος που είχε τεθεί δεν συμβάδιζε με την αναμενόμενη ποιότητα ζωής που είχε επίσης τεθεί ως βασικός στόχος του στρατηγικού σχεδίου της Πόλης. (Mertens A, 2003)

Ο πανεπιστημιακός χαρακτήρας της καθώς και η κατάστασή της ως «νέα πόλη», διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερα δυναμικό κοινωνικοοικονομικό προφίλ του κατοίκου της για τα δεδομένα της χώρας αλλά και της Ευρώπης.*53Το μοναδικό αυτό προφίλ διαμορφώνεται από επιμέρους στοιχεία όπως π.χ. το μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού που κυμαίνεται

Διάγραμμα 3.1 : «Ο πληθυσμός του δήμου της OLLN.»

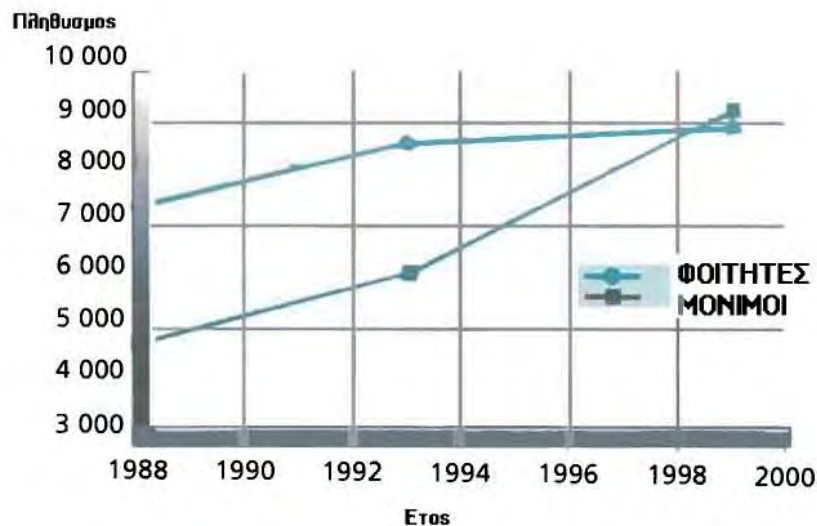
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

ηλικιακά από 20 έως 24 χρονών και δίνει το χαρακτηρισμό «νέοφ» στον πληθυσμό. Ο μέσος όρος ηλικίας που κυμαίνεται στα 25,6 χρόνια δίνει μία πιο σαφή εικόνα για την παραπάνω πρόταση. Άλλωστε ο πανεπιστημιακός χαρακτήρας της Πόλης αλλά και η ίδια η « νέα πόλη» είναι φυσικό να προσελκύει νεότερο σε ηλικία πληθυσμό. Βάσει της απογραφής του Ιανουαρίου του 1999 ο πληθυσμός της πόλης φτάνει τους 17.943 κατοίκους από τους οποίους μόλις 8.800 είναι φοιτητές του πανεπιστημίου και 4.000 από αυτούς αλλοδαποί. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του πληθυσμού αποτελούν τα ασυνήθιστα για τα δεδομένα των πόλεων επίπεδα αύξησης. (<http://membres.lycos.fr>)

	Ποσοστό πληθυσμιακής αύξησης			
	1978-2003	1985-2003	1997-2003	2002 -2003
Brabant Walloon	23,22%	16,89%	4,59%	0,78%
Ottignies- LLN	82,65%	40,68%	9,91%	1,08%

Πίνακας 3.1 : « Τα ποσοστά αύξησης του πληθυσμού.»

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 3.2 : « Η απεικόνιση του φοιτητικού και μη πληθυσμού κατά την δεκαετία '88-'98.»

Πηγή: Eggerickx T, Poulain M, Albarello Luc, Hesse Ch, 1999

του μόνιμου πληθυσμού, ο ρυθμός του οποίου φτάνει το 9% ετησίως, αντίθετα με τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού των φοιτητών που είναι πολύ μικρότερος από ότι θα περίμενε κανείς για μία πανεπιστημιούπολη.

Ο πληθυσμός των μόνιμων κατοίκων που δεν απαρτίζουν φοιτητικό πληθυσμό, σχεδόν διπλασιάστηκε σε μία δεκαετία, γεγονός αισιόδοξο για το μάλλον της Πόλης που αποβλέπει στην σταδιακή υπερίσχυση του μόνιμου πληθυσμού προκειμένου να γίνει μία φυσιολογική πόλη. Αυτό άγγιζε το 51% το 1999 ενώ το 1993 ήταν 41% και νωρίτερα, το 1988, ήταν 39%. (Eggerickx T, Poulain M, Albarello Luc, Hesse Ch, 1999) Σε γενικές γραμμές, ο πληθυσμός της LLN που διαμένει στην ίδια την Πόλη αυξάνεται με ρυθμό 5,% ετησίως, ποσοστό που είναι τριπλάσιο από το αντίστοιχο του δήμου στο σύνολο του, της OLLN. Ο τελευταίος παρουσιάζει ρυθμό αύξησης του πληθυσμού ιδιαίτερα συγκρατημένο για τα δεδομένα της Βαλλονίας, χωρίς να ισχύει το ίδιο βέβαια και για το κομμάτι της LLN. Άλλωστε κατά την πενταετία 1993-1998, από την συνολική αύξηση του δήμου το 60% παρουσιάστηκε στην LLN, ενώ το υπόλοιπο 40% στην κοινότητα της Ottignies.

Παρόλα αυτά κατά τα στατιστικά δεδομένα του 2003 ο ημερήσιος πληθυσμός της Πόλης αγγίζει τους 40.000 ανθρώπους με πυκνότητα τέτοια στο κέντρο της πόλης που ν' αγγίζει τους 10 εργαζόμενους ή/ και κάτοικους ανά km² έτσι ώστε να μην επιτρέπει την

κίνηση παρά μόνο πεζών σε αυτό. Γενικότερα η πυκνότητα πληθυσμού στην κοινότητα της LLN, βάσει της στατιστικής υπηρεσίας του Βελγίου με στοιχεία του 2003, είναι 870 κάτοικοι/ km² , ενώ ταυτόχρονα η γαλλόφωνη περιφέρεια του Βελγίου έχει πυκνότητα 200 κάτοικους / km² και με 337,7 κάτοικους / km² σε ολόκληρη την χώρα. (Laconte P, 2003)

Βέλγιο Περιφέρεια της Wallonie Louvain-la-neuve	Πυκνότητα πληθυσμού
	337,7 κάτοικοι/ m ²
	200 κάτοικοι/ m ²
	870 κάτοικοι/ m ²

Πίνακας 3.2 : «Οι πυκνότητες πληθυσμού στην χώρα, την περιφέρεια και την LLN.»

Πηγή : INS

Πρέπει να αναφερθεί πως η διαφοροποίηση μεταξύ πληθυσμού ημέρας και νύχτας αποτελεί μία παραδοχή η οποία γίνεται σε τέτοιο βαθμό ώστε αυτό να θεωρείται δεδομένο και να αποτελεί έναν ρόλο που η Πόλη πρέπει να υπηρετεί με παροχές της στους κατοίκους και τους επισκέπτες.

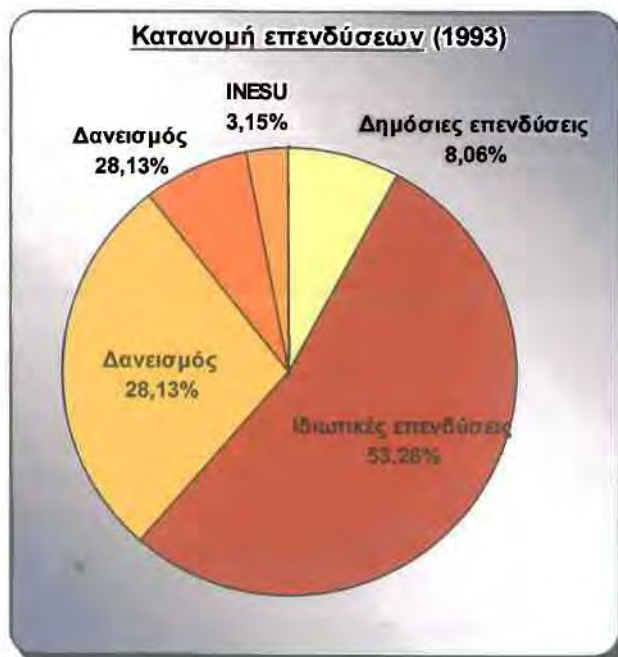
iii. Οικονομικά στοιχεία, οι χρηματοδοτικοί πόροι

Η χρηματοδότηση της Πόλης αποτελούσε ανέκαθεν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα. Οι πηγές χρηματοδότησης λιγοστεύουν αισθητά με την πάροδο του χρόνου και το 1999 κρίθηκε αναγκαία η ίδρυση ενός οργανισμού που φέρει το όνομα Ίδρυμα «Λουβαίνη» και ρόλος του είναι να αναζητεί συνεχώς και να εξασφαλίζει πόρους και κονδύλια από οποιαδήποτε πηγή μπορούν αυτά να διατίθενται, για την επέκταση και συντήρηση της Πόλης αλλά και την δημιουργία νέων κτιριακών και μη υποδομών και εγκαταστάσεων. (www.fondation-louvain.ucl.ac.be) Η δραστηριότητα του ιδρύματος ήδη μετράει θετικά αποτελέσματα καθώς πέντε μόλις χρόνια από την δημιουργία του και με μία τριετή καμπάνια προώθησης της Πόλης, έχει καταφέρει να συγκεντρώσει 25.000.000 ευρώ που ανταποκρίνονται στις επείγουσες ανάγκες του πανεπιστημίου.

Αν γυρίσουμε αρκετά πιο πίσω να ερευνήσουμε τους οικονομικούς πόρους του πανεπιστημίου τα προηγούμενα χρόνια παρατηρώντας τυχαία το οικονομικό έτος 1993, θα παρατηρήσουμε πως η εξεύρεση αυτών γινόταν με παρόμοιο τρόπο όπως και σήμερα. Για την συνολική «επιχείρηση» της LLN η χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα είναι και η μεγαλύτερη με ποσοστό 53,26% . Η χρηματοδότηση από τον δημόσια τομέα, στο σύνολο των επενδύσεων, φτάνει το 28% και αποτελεί κυρίως το ποσό των χρημάτων που

δόθηκε από το κράτος για την δημιουργία της κτιριακής υποδομής για την εγκατάσταση των πανεπιστημιακών κτηρίων, καθώς και ένα μέρος του αποτελεί τον δανεισμό του πανεπιστημίου με εγγυητή το κράτος και σκοπό κυρίως την αγορά των εδαφών. Σ' αυτό το τελευταίο ποσοστό μπορεί να συμπεριληφθεί και ένα 7% επί της συνολικής επένδυσης που προήλθε από κρατικούς πόρους και αφορούσε την κατασκευή κοινωνικού εξοπλισμού, εστιατορίων, εστιών κλπ.

Το UCL χρησιμοποίησε, στα πλαίσια εξεύρεσης επενδυτών, μία μη κερδοσκοπική εταιρεία που φέρει το όνομα INESU, ως χρηματοδοτικό μέσο εφόσον τα κρατικά και πανεπιστημιακά κονδύλια δεν επαρκούσαν. Από αυτή την συνεργασία προέρχεται ένα 3% του συνολικού ποσού που δαπανήθηκε για την διεκπεραίωση του έργου ως τα μέσα του '90, το οποίο χρησιμοποιήθηκε κυρίως για την ολοκλήρωση έργων υποδομής.

Διάγραμμα 3.3 : « Οι χρηματοδοτικοί πόροι το οικονομικό έτος 1993.»

Πηγή : Remy J, 1998

V. Ιστορική αναδρομή

1. Η αιτία δημιουργίας της πόλης –το πολιτικό πρόβλημα

Η δημιουργία της πόλης έχει τις ρίζες κάπου στο 1966 και τον τίτλο της δεύτερης « νέας πόλης » στο Βελγικό κράτος μετά την Charleroi που δημιουργήθηκε τον 17^ο αιώνα και της μοναδική σύγχρονης « νέας πόλης » της χώρας. Η κατασκευή της δρομολογήθηκε μετά από πρωτοβουλία του πανεπιστημίου του UCL, που αποτελεί ένα από τα πιο παραδοσιακά πανεπιστήμια της Ευρώπης αλλά και το πρώτο γαλλόφωνο πανεπιστήμιο του Βελγίου καθώς ιδρύθηκε το 1425 και εγκαταστάθηκε στην φλαμανδόφωνη περιφέρεια της χώρας στην μεσαιωνική πόλη Leuven (Λουβαίνη). (<http://membres.lycos.fr>)

Οι συμβίωση και συνύπαρξη δύο διαφορετικών πληθυσμών, που μιλούν διαφορετικές γλώσσες και έχουν διαφορετική μεταξύ τους παράδοση, κουλτούρα και συνήθειες, κάτω από την ομπρέλα του ομοσπονδιακού κράτους του Βελγίου, δεν ήταν ιδιαίτερα ομαλή κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60. Η διαμάχες μεταξύ των δύο ισχυρών κοινοτήτων των Βαλλόνων και των Φλαμανδών, οδήγησαν σε πολιτικές ανατροπές, λαϊκές εξεγέρσεις καθώς και ειδήλωση

Εικόνα 3.3 : « Εικόνα από την κατασκευή των πρώτων κτηρίων το 1970.»

Πηγή : Deprez B, 2000

ακραίων φαινομένων για την επικράτηση στην εξουσία μίας εκ των δύο. Η κορύφωση της διαμάχης και οι εντάσεις του 1968 εντός των πανεπιστημίων οδηγεί στην διαίρεση ενός εκ των πανεπιστημίων της χώρας, του καθολικού πανεπιστημίου της Louvain, στο γαλλόφωνο τμήμα αυτού και το ολλανδόφωνο. Άλλωστε το πανεπιστήμιο υπήρξε διαιρεμένο και πριν το σχίσμα ενώ συστεγαζόταν το ένα τμήμα με το άλλο στις εγκαταστάσεις στο Leuven. Το σύνθημα της εποχής «έξω οι Βαλλόνοι» δεν μπορούσε παρά να δημιουργήσει ακραία φαινόμενα ένα εκ των οποίων ήταν και η πτώση της φλαμανδικής κυβέρνησης. Όλα αυτά τα αλυσιδωτά γεγονότα αργότερα, ευνόησαν την γαλλόφωνη κοινότητα και εξασφάλισαν νομοθετικά και οικονομικά την μετακόμιση του πανεπιστημίου σε νέα εδάφη εντός της περιφέρειας της Βαλλονίας. (Remy J. Lecrecq E, 1997)

Οι κυβερνητικές πιέσεις, ως αντάλλαγμα της νομοθετικής διευκόλυνσης, αφορούσαν στην εγκατάσταση του πανεπιστημίου σε κάποιο μέρος της Βαλλονίας, έτσι ώστε να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της τελευταίας, αλλά και την αποσυμφόρηση των Βρυξελλών. Συνεπώς η πρόταση για ανάπτυξη μίας «νέας πόλης» που

θα έπαιζε διπλό ρόλο ως πανεπιστήμιο αλλά και ως αυτόνομη πόλη και πόλο ανάπτυξης, της γειτονικής με των Βρυξελλών, επαρχίας της Brabant Walloon, που έγινε από την τότε διεύθυνση του πανεπιστημίου, αποτέλεσε πρόκληση για την γαλλόφωνη κυβέρνηση.

Βέβαια θα ήταν καλό να αντιπαραθέσουμε εδώ μία αρνητική άποψη που υποστηρίζει πως η εξεύρεση ενός μέρους για να εγκατασταθούν μερικές χιλιάδες φοιτητών και δεκάδες καθηγητών μετά τον εκδιωγμό τους, από την φλαμανδόφωνη κοινότητα, είναι πιο ντελικάτη από το να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν μία καινούργια ταυτότητα εξίσου σημαντική με αυτή που ως τότε είχαν σαν σύνολο. Άλλωστε δεν θα πρέπει να παραβλέπουμε το γεγονός ότι η πρόταση στο σύνολο της αλλά και η σύλληψη της ιδέας μας έρχεται από τον τότε διευθυντή του πανεπιστημίου, Michel Woitrin ο οποίος χρόνια πριν το Σχίσμα⁴ σχεδίαζε την δομή της πρότασης του. Θα ήταν σωστό επίσης να αναφερθεί ότι η αναγκαιότητα για την εγκατάλειψη της Λουβαίνης από του γαλλόφωνους του πανεπιστημίου, ήταν γνωστή από τις αρχές του 1963. Βέβαια δεν ήταν ποτέ αναμενόμενη η τραγική κατάληξη της συνεχούς κόντρας αυτής μεταξύ των δύο κοινοτήτων, ακόμα και στο πανεπιστημιακό χώρο που είχε λάβει μεγάλες διαστάσεις καθ' όλη την δεκαετία του '60. (<http://membres.lycos.fr/redcross/llnarticle.html>) Έτσι η αναγκαιότητα μετακόμισης, εντός μίας δεκαετίας, τμήματος του πανεπιστημίου ενεργοποίησε τις διαδικασίες μελέτης για την δημιουργία ενός πολεοδομικού σχεδίου που να υλοποιηθεί στα γαλλόφωνα εδάφη και να στεγάσει τις ανάγκες του πανεπιστημίου. Το χρονικό περιθώριο αυτό αποτέλεσε για τον τότε διευθυντή Michel Woitrin και εμπνευστή της ιδέας, πρόσφορο έδαφος για την εξέταση όλων των πιθανών σεναρίων και την τελική επιλογή του βέλτιστου. Ο τελευταίος εμπνευσμένος από τα παγκόσμια παραδείγματα και ιδιαίτερα από την περίπτωση της Ιαπωνικής πόλης Tsukuba⁵, απευθύνεται στον

⁴ Με την λέξη Σχίσμα εδώ εννοούμε την διαίρεση του UCL σε δύο μέρη, στο γαλλόφωνο και το φλαμανδόφωνο καθώς και την λήξη της συνεργασίας μεταξύ των δύο κάτω από τις ίδιες κτιριακές υποδομές.

⁵ Στην περίπτωση της ιαπωνικής Πόλης Tsukuba, που βρίσκεται σε κοντινή από το Τόκιο φαπόσταση, παρατηρούνται πολλές ομοιότητες με την υπό μελέτη περίπτωση. Το έναυσμα δόθηκε με την πρόθεση για μεταφορά των κυβερνητικών γραφείων το 1961 εκτός πρωτεύουσας, κάτι που ένα χρόνο μετά εμπλουτισμένο με την ανάγκη για μετεγκατάσταση των εθνικών ερευνητικών κέντρων, οδήγησε την ιαπωνική κυβέρνηση το 1963 να αποφασίσει για τον τόπο αυτόν μετεγκατάστασης που είναι η περιοχή της Tsukuba. Η κατασκευή της επιστημονικής αυτής πόλης προγραμματίστηκε να αρχίσει το 1965 και να ολοκληρωθεί σε μία δεκαετία. Το 1969 η ολοκλήρωση της πόλης αποφασίστηκε να γίνει σε δύο στάδια με ολοκλήρωση για το πρώτο το '72 και για το δεύτερο το '77. Το στρατηγικό σχέδιο της πόλης σχεδιάστηκε από το γραφείο προώθησης και της Πόλης και με αυτόν τον τρόπο το 1972 άρχισαν οι πρώτες μετακομίσεις εργαζομένων εκεί. Ένα χρόνο μετά ιδρύεται το πανεπιστήμιο της Tsukuba και το 1983 τίθεται σε λειτουργία το εμπορικό κέντρο της Πόλης. (www.info-stukuba.org)

Αμερικανό πολεοδόμο και αρχιτέκτονα Victor Gruen για α δώσει μορφή στην ονειρική μεσαιωνικού τύπου πόλη που σχεδίαζε. Η βασική αρχική επιδίωξη του ήταν να μην δημιουργηθεί ένα campus – γκέτο, όπως τα αντίστοιχα αγγλικά παραδείγματα της εποχής, αλλά ένα αστικό περιβάλλον όπου θα συμβίωναν αρμονικά φοιτητές και μόνιμοι κάτοικοι και θα περικλύσει την εκπαίδευση ως αναπόσπαστη λειτουργία της.

Η πρόταση του αμερικανού αρχιτέκτονα ήταν εντυπωσιακά πρωτοπόρα για την εποχή της, παρόλα αυτά αυτή εγκαταλείφθηκε με τον καιρό, αφού πρώτα δημιούργησε πληθώρα αντιπαραθέσεων αλλά και έντονο προβληματισμό στον ακαδημαϊκό κόσμο του Πανεπιστημίου. Στο τελικό σχέδιο που υιοθετήθηκε όμως σημαντική ήταν η παρουσία πολλών από τις προτάσεις του Gruen καθώς αυτές εφαρμόστηκαν στην συνέχεια στην πόλη της LLN. Όπως θα αναλυθούν τα σημεία αυτά στα παρακάτω κεφάλαια, ονομαστικά όμως μερικά από τα σημεία αυτά ήταν:

- η υιοθέτηση του περιφερειακού δρόμου,
- η δημιουργία τεσσάρων στο σύνολο συνοικιών,
- η πρόσβαση από ένα υπόγειο μέσο μεταφοράς αλλά και
- το καινοτόμο κέντρο της πόλης που βρίσκεται περίπου 7-8 μέτρα πάνω από την στάθμη του εδάφους, ή αλλιώς τρεις ορόφους πάνω, καθώς οι δραστηριότητες της Πόλης στο κέντρο της διαδραματίζονται πάνω σε μία τεράστια τσιμεντένια πλάκα (dalle) που το διατρέχει, κατά την πρότυπη πόλη του Leonardo da Vinci.

Εικόνα 3.5 : « Εικόνα από την κατασκευή της τσιμεντένιας πλάκας (dalle) που διατρέχει το κέντρο.»

Πηγή : Ένωση κατοίκων της LLN (www.ahlln.be)

Η πρόταση Gruen αλλά και ο ευρύτερος προβληματισμός, οι αντιπαραθέσεις και οι ενστάσεις που την επακολούθησαν, οδήγησαν στην σύσταση της τελικής ομάδας μελέτης της πόλης από έναν αρχιτέκτονα, ένα πολεοδόμο και ένα κοινωνιολόγο-οικονομολόγο, τους Lemaire, Laconte και Blondel. Οι τελευταίοι έφτασαν το πολεοδομικό σχέδιο σε ένα πολύ προχωρημένο επίπεδο.

ii. Τα πιθανά σενάρια για την επίλυσή του- Η επίλυση

Οι εναλλακτικές λύσεις που δόθηκαν από την κεντρική κυβέρνηση για την μετεγκατάσταση του γαλλόφωνου μέρους του UCL, ήταν αρχικά δύο, η περιοχή των Βρυξελλών εκεί όπου ήδη υπήρχαν πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις, και η δεύτερη εναλλακτική αφορούσε στην εγκατάσταση του Πανεπιστημίου σε κάποιο μέρος της γαλλόφωνης περιφέρειας της Βαλλονίας. Η πρώτη λύση δεν προτιμήθηκε από την ομάδα μελέτης καθώς το πανεπιστήμιο είχε τα δικά του κριτήρια χωροθέτησης, που αφορούσαν σε θέματα προσβασιμότητας από όλη την χώρα και διασύνδεσης με τα μέσα και τα δίκτυα μεταφοράς. Τελικά, μετά από συναίνεση της ίδιας της κοινότητας της Ottignies στην οποία το πανεπιστήμιο είχε απευθυνθεί και εφόσον καμία άλλη δεν δεχόταν το πανεπιστήμιο με ευνοϊκές συνθήκες, το πανεπιστήμιο συνέχισε τις διαδικασίες μελέτης του χώρου που είχε επιλεγεί.

Τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της περιοχής διαμόρφωσαν τον προσανατολισμό του πολεοδομικού σχεδίου της πόλης και του μοντέλου που υιοθετήθηκε και θα αναλυθεί στα επόμενα κεφάλαια.

Η επιλογή της πόλης της Ottignies δεν αποτέλεσε εξαναγκαστική λύση εγκατάστασης από την κεντρική κυβέρνηση, παρόλα αυτά όμως εξετάζοντας κανείς την πολιτική κατάσταση την εποχής εκείνης αρκεί να σημειώσει ότι η γαλλόφωνη τότε κυβέρνηση πάσχιζε με κάθε τρόπο να διατηρήσει την, χαμένη πλέον, καλή της οικονομική φήμη του '80 για την γαλλόφωνη περιφέρεια της Βαλλονίας. Η καλή οικονομία της Φλάνδρας και η ανάπτυξη του ολλανδόφωνου χώρου εις βάρος της προηγούμενης ήταν ένα φαινόμενο του οποίου οι Γαλλόφωνοι, επιδίωκαν την εξάλειψη. (Remy J, Lecreck E, 1998)

Έτσι η κατακόρυφη ανάπτυξη μίας γαλλόφωνης επαρχίας που να συνορεύει με την δίγλωσση περιοχή των Βρυξελλών και να ανοίγει δίοδο για ροή του συσσωρευμένου πληθυσμού προς τις κοντινές γαλλόφωνες περιοχές, φάνταζε ως σωτήρια λύση για την τότε γαλλόφωνη κυβέρνηση. Δεν είναι παράλογο να συσχετίσει κανείς τα δύο αυτά γεγονότα, δηλαδή την μεγάλη επιθυμία για οικονομική ανάπτυξη της γαλλόφωνης κυβέρνησης και

την εγκατάσταση του UCL σε μία σύγχρονη « νέα πόλη», καθώς μέσα από αυτό μπορεί να θαυμάσει την δημιουργικότητα και το μεγαλείο των πολιτικών και διοικητικών επιστημών καθώς και τον ζήλο μίας κοινότητας να αναπτυχθεί και να αναδυθεί στον οικονομικό τομέα, ακόμα και με λανθασμένα κίνητρα.

Το πανεπιστήμιο κατάφερε μέσω διαδικασιών, όπως την ανυπαρξία δημόσιας υπηρεσίας πολεοδομίας στο δήμο της Ottignies στον οποίο γεωγραφικά εντασσόταν, να γίνει ο κύριος του παιχνιδιού και να ορίσει τους πολεοδομικούς κανόνες του σχεδίου αλλά και την μορφή και τον χαρακτήρα που θα έδινε στην νέα αυτή πόλη. Ο δήμος της Ottignies τελικά έπαιξε τον ρόλο επενδυτή σε ολόκληρη αυτή τη διαδικασία, ο οποίος και παγιώθηκε για αρκετά χρόνια.

Το επιθυμητό αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία όχι απλά ενός campus αλλά ο προγραμματισμός και σχεδιασμός σε επίπεδο πολεοδομικό, αρχιτεκτονικό αλλά οικονομικό και νομικό που να εμπεριέχει ως κύρια λειτουργία και διαχειριστή το πανεπιστήμιο. Ο αρχικός στόχος του γαλλόφωνου τμήματος του UCL ήταν πλέον η διασφάλιση της κατασκευής πανεπιστημιακών κτηρίων σε ένα μέγιστο χρονικό στόχο 15 ετών για την μετακόμιση 16.000 φοιτητών εκ των οποίων οι 9000 θα αποτελούσαν υποσύνολο του πρώτου μόνιμου πληθυσμού της «νέας πόλης». Βασική όμως προϋπόθεση για αυτό ήταν να αποτελεί δεδομένο του στρατηγικού σχεδίου της πόλης το γεγονός ότι τα πανεπιστημιακά κτήρια δεν θα αποτελούσαν τον πυρήνα του αστικού ιστού αλλά θα τον πλαισίωναν έτσι ώστε το πανεπιστήμιο να υπάρχει ως βασική λειτουργία στην πόλη. Η προσφορά έπρεπε κατά κανόνα να είναι μεγαλύτερη από την ζήτηση, οι δημόσιες επενδύσεις δεν διασφάλιζαν την επάρκεια των κατοικιών και η προσέλκυση νέων επενδυτών φαινόταν απαραίτητη. (Remy J, Lecreck E, 1998)

Η εξασφάλιση κονδυλίων από την πολιτική για αποκέντρωση που ασκούσε κατά το '70-'74 η Βελγική κυβέρνηση ήταν μία από τις κινητήριες δυνάμεις της Πόλης. Διαμέσου τέτοιων πολιτικών η πόλη ευνοήθηκε μέσω οικονομικών ενισχύσεων όπως η χρηματοδότηση των εγκαταστάσεων του πανεπιστημίου διαμέσου του νόμου που επέτρεπε την επέκταση των πανεπιστημίων, συμβάλλοντας με την πάροδο του χρόνου στην δημιουργία ενός οικονομικού και γεωγραφικού τριπόλου ανάπτυξης της επαρχίας της Brabant Walloon (Wavre-ottignies-LLN).

Η ανάπτυξη της νέας πόλης της Louvain- la-neuve, ενώ θα περίμενε κανείς να αποτελέσει μία αρκετά δύσκολη και μακροχρόνια διαδικασία, εκδηλώθηκε πολύ νωρίς,

σχεδόν αμέσως μετά την ανοικοδόμηση όλων των απαραίτητων κυρίως πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων και κύριων υποδομών. Η δημιουργία της καθώς και η λήψη των περισσότερων αποφάσεων έγινε υπό συνθήκες πίεσης και όχι με μακροχρόνια μελέτη και σχεδιασμό, όπως τουλάχιστον η θεωρία απαιτεί, κάτι που ανέκαθεν αποτελούσε ανησυχία για την όσον αφορούσε στην υγιή ανάπτυξη της Πόλης.(Toulkens J, 1998)

VI. Το πολεοδομικό μοντέλο

Το πολεοδομικό μοντέλο της Πόλης όπως θα αναλυθεί επίσης και από το στρατηγικό σχέδιο της LLN, παρουσιάζει μία ιδιαίτερη ιδιομορφία και συνθετότητα. Η Πόλη αποτελείται από το κέντρο και τις τέσσερις συνοικίες, τις δασικές εκτάσεις, μία μικρή αγροτική έκταση, την λίμνη, το αθλητικό κέντρο και τα τεχνολογικά πάρκα (βλ. παράρτημα χάρτη πόλης). Το κέντρο της Πόλης αποτελείται αποκλειστικά από ένα δίκτυο πεζοδρομίων το οποίο επιτρέπει την αποκλειστική του χρήση από πεζούς και ποδήλατα. Αυτό επιτυγχάνεται καθώς οι δραστηριότητες εκτυλίσσονται, όπως ήδη αναφέρθηκε πάνω σε μία τσιμεντένια πλάκα η οποία διατρέχει όλο το κέντρο της Πόλης και δίνει την δυνατότητα κάτω από αυτήν να γίνεται η κίνηση των οχημάτων, των μέσων σταθερής τροχιάς αλλά και να δημιουργούνται θέσεις στάθμευσης.

Εικόνα 3.6 : « Το κέντρο της Πόλης κατά την φάση κατασκευής του υπογείου άξονα του τρένου.»

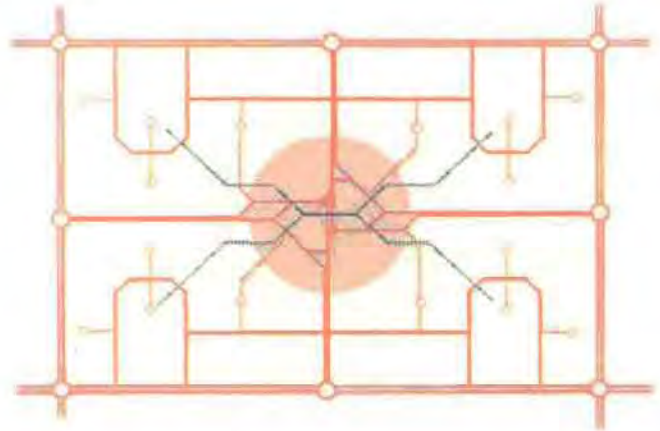
Πηγή : Deprez B,1997

Η πρόσβαση στο κέντρο γίνεται υπογείως με το τρένο το οποίο εισχωρεί και καταλήγει στο κεντρικότερο σημείο της πόλης, κάτω από τα επίπεδα των χώρων στάθμευσης αλλά και εκείνου της Πόλης. Η πρόσβαση από το οδικό δίκτυο της γίνεται

από την περιφερειακή οδό που διατρέχει περιμετρικά την Πόλη, τις συλλεκτικές οδούς που ενώνουν τα τοπικά συνοικιακά κέντρα με τον

περιφερειακό και του τοπικούς δρόμους που ενώνουν τα κέντρα των συνοικιών. Στην επιφάνεια της Πόλης, ένα πρωτεύον δίκτυο πεζοδρόμων ενώνει τα τοπικά κέντρα των συνοικιών με το κέντρο της Πόλης, αλλά και ένα δευτερεύον ενώνει το προηγούμενο με όλα τα πανεπιστημιακά κτήρια και κτήρια εκπαίδευσης, τις αθλητικές

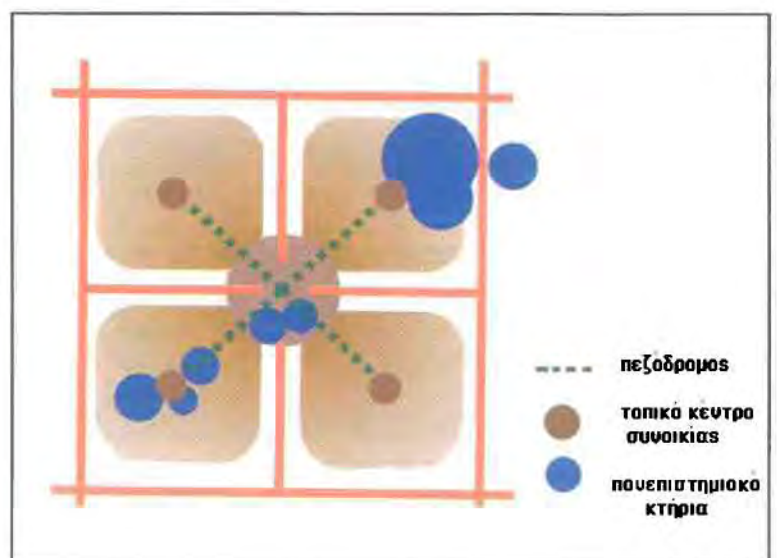
Εικόνα 3.7 : « Το δίκτυο των δρόμων και πεζοδρόμων (διακεκομμένη γραμμή) που διατρέχουν την Πόλη, όπως σχεδιάστηκαν αρχικά και υφίστανται έως σήμερα.»

Πηγή : Mertens A, 2003

εγκαταστάσεις, τις δημόσιες υπηρεσίες, την λίμνη και κάθε άλλο κοινόχρηστο χώρο. Τα πανεπιστημιακά κτήρια βρίσκονται διάσπαρτα στον αστικό ιστό με μία μικρή συγκέντρωση στις δύο από τις τέσσερις συνοικίες και το κέντρο., με τρόπο τέτοιο που δημιουργούν ένα διαγώνιο άξονα πάνω στον οποίο εκτυλίσσονται οι πανεπιστημιακές δραστηριότητες. Οι πλησιέστερες συνοικίες είναι κυρίως φοιτητικές ενώ οι υπόλοιπες φιλοξενούν κυρίως μόνιμο πληθυσμό, όχι φοιτητικό χαρακτήρα.

Εικόνα 3.8 : « Οι κατανομή των πανεπιστημιακών κτηρίων στις συνοικίες και το κέντρο.»

Πηγή : Mertens A, 2003

i. Οι βασικές αρχές

Ο κύριος στόχος του σχεδίου κατά την σύνταξη του αλλά και της ίδιας της διοίκησης του πανεπιστημίου , ήταν η δημιουργία μίας μικρής πολεοδομικής ενότητας που να διατηρεί τις αξίες της παραδοσιακής πόλης και να προσαρμόζεται στις σύγχρονες ανάγκες. Μία πόλη της οποίας ο κύριος λόγος ύπαρξης είναι να δημιουργήσει έναν αστικό χώρο που να περιβάλλει το πανεπιστήμιο του UCL. Η **λειτουργικότητα** και ο σεβασμός της ανθρώπινης κλίμακας αλλά και η **ποικιλομορφία του κοινωνικού χώρου** αποτελούσαν τις δύο βασικές αρχές οι οποίες αναλύονται παρακάτω.(Lacoste P, 2003)

Οι εννιά βασικές αρχές τους σχεδίου που αποτέλεσαν την βάση του αντικατοπτρίζουν ακόμα και σήμερα τις αρχές της πόλης ως έχει. Ο **σεβασμός της ανθρώπινης κλίμακας** παίζει βασικό ρόλο καθώς το πανεπιστήμιο θεωρείται γενέτειρα της πόλης και συνεπώς αποφασίζει και μελετά το μέλλον της όντας η κινητήρια της δύναμη. Βασική επιδίωξη εξ αρχής αποτέλεσε η δημιουργία τέτοιων συνθηκών ώστε να υπάρχει μεγάλη **κοινωνική διαφοροποίηση** και να τηρηθούν τα δεδομένα ώστε η Πόλη να οδηγηθεί στην εξέλιξη που γνωρίζει μία παραδοσιακή πόλη.(Mertens A, 2002)

Η κεντρική ιδέα σε πολεοδομικό επίπεδο, αφορούσε στην δημιουργία της ως **πόλη για πεζούς** και συνεπώς όλες οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και κάθε διαχωρισμός των λειτουργιών αποσκοπεί σε αυτό. Θεωρείται ακόμα και σήμερα ότι πρέπει να είναι προσαρμόσιμη στις εκάστοτε καταστάσεις για είναι βιώσιμη. Ζητούμενο ήταν και συνεχίζει να είναι, βάσει του στρατηγικού σχεδίου της, να αποτελεί μία προσδιορισμένη πολεοδομική ενότητα κάπου στον υπαίθρο χώρο και να αναπτύσσει κάθε λειτουργία της αναλογικά με τις άλλες και ανάλογα με την εξέλιξη των κοινωνικών και δημογραφικών φαινομένων αυτής και του ευρύτερου της χώρου. Εξ αρχής η ιδέα της πόλης για πεζούς έθετε κάποιους περιορισμούς στην ομάδα σχεδιασμού. Σε μία έκταση 900 εκταρίων μία πόλη για πεζούς δεν μπορούσε παρά να εκτείνεται σε μικρότερη επιφάνεια. Η μέγιστη ακτίνα που είχε καθοριστεί ως ιδανική για τις καθημερινές δραστηριότητες άγγιζε το ένα χιλιόμετρο από το κέντρο της Πόλης και συνεπώς η επιφάνεια του δομημένου χώρου καθορίστηκε στα 300 εκτάρια.

Εικόνα 3.9 : « Άποψη της Πόλης, του δομημένου χώρου και της λίμνης.»

Πηγή : AHLLN

Η διάκριση των λειτουργιών και η διάρθρωση του χώρου ακολουθεί κάποια δεδομένα πολύ διαφορετικά από αυτά που γνωρίζουμε στην ελληνική πραγματικότητα αλλά και στις υπόλοιπες παραδοσιακές και μη, πόλεις της Ευρώπης. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της πολεοδομίας της πόλης είναι ότι όλες οι λειτουργίες μπορούν να βρίσκονται διάσπαρτες στον αστικό ιστό χωρίς να υπάρχουν ιδιαίτεροι περιορισμοί και αυτό αποτελεί μία από τις αρχικές επιδιώξεις της διοίκησης του UCL. Οι περιορισμοί βέβαια είναι σχετικοί καθώς εφόσον η πλειοψηφία των εγκαταστάσεων ανοικοδομήθηκε στην αρχή, η χρήση των κτιρίων και του χώρου εξαρτάται από την μορφή τους εσωτερική και εξωτερική. Συνεπώς οι περιορισμοί που δεν αναφέρονται κάπου αυστηρά έχουν τεθεί εξαρχής διότι η πόλη ακολουθεί ένα πολύ μελετημένο σχέδιο που έχει ήδη χωροθετήσει σχεδόν κάθε λειτουργία με τον τρόπο της. Έτσι η πόλη χωρίζεται σε έξι πολεοδομικές ενότητες καμία από τις οποίες δεν έχει αποκλειστική χρήση.

Μία από τις πρώτες επιδιώξεις του πανεπιστημίου που ενισχύθηκε σημαντικά με τα γεγονότα του '68, ήταν να είναι **προσβάσιμο για όλες τις κοινωνικές τάξεις**, καθώς οι φοιτητές παραδοσιακά, στερούνται χρηματοδοτικών πόρων και ζητούμενο ήταν να μπορούν αυτοί οικονομικά να επιβιώσουν σε μία τέτοια Πόλη. Συνεπώς το υψηλό κόστος

για την κατασκευή υποδομών που θα επιτυγχάνουν υψηλή ποιότητα ζωής, δεν έπρεπε να αποτελέσει επένδυση η οποία να αποσβεστεί από τους φοιτητές. Η πρόκληση του ιδανικού περιβάλλοντος ενδεχομένως αποσκοπούσε να προσελκύσει πληθυσμό ανεξάρτητο του πανεπιστημίου για να στηρίζει οικονομικά την πόλη έτσι όπως αυτή ήταν σχεδιασμένη να διαμορφωθεί μελλοντικά. (Βλ Κεφ. 3). (Mertens A, 2002) Έπρεπε επίσης να δοθούν λύσεις σε προβλήματα που προέρχεται μεν από την συγκέντρωση πολλών φοιτητών κάτι που επίσης απαιτεί επαρκή χώρο στάθμευσης για της καθημερινές μετακινήσεις αλλά και ακόμα ένα ασύμβατο χαρακτηριστικό της φοιτητικής ζωής που είναι οι θορυβώδεις βραδινές δραστηριότητες.

Η μείωση του κόστους κυρίως των κατοικιών , χωρίς αυτό να σημαίνει υποβιβασμός της ποιότητας τους, οδήγησε την ομάδα μελέτης σε εποικοδομητική επανεξέταση του τρόπου κατασκευής αυτών καθώς και άλλων παραγόντων όπως των υλικών κλπ, θέτοντας και άλλους επιμέρους στόχους για την πόλη. Η επανεξέταση τέτοιων θεμάτων όπως προαναφέρθηκε φαίνεται εποικοδομητική καθώς αποτέλεσε την αρχή για την σύλληψη καινοτόμων ιδεών που να αφορούν στην κατασκευή ποιοτικής φτηνής κατοικίας.

Έτσι ο τεμαχισμός του εδάφους σε μικρά οικοπέδα και η χρήση λιγότερο ακριβών ποιοτικών υλικών αλλά και η τήρηση της αρχής της μεσοτοιχίας σε όλο σχεδόν τον δομημένο χώρο, δημιούργησε έναν νέο τύπο κατοικίας λιγότερο δαπανηρό μεν, αλλά ικανό να παρέχει την ζητούμενη άνεση χώρου σε χαμηλή τιμή. Η υιοθέτηση αυτού του νέου τύπου κατοικίας αναφέρεται γιατί έπαιξε έναν κοινωνικό ρόλο στην ανάπτυξη της LLN καθώς προσέλκυσε αρχικά το μέρος του πληθυσμού εκείνο που ενδιαφερόταν για ποιοτική φτηνή κατοικία και αυτόματα απώθησε την κοινωνική ομάδα εκείνη που θεωρούσε την επίδειξη των οικονομικών της πόρων ως μέσο κοινωνικής καταξίωσης. Αυτό βέβαια με την πάροδο των ετών και την ανάπτυξη της Πόλης έπαψε να ισχύει, μάλιστα από πολύ νωρίς, καθώς λειτούργησαν η νόμοι της αγοράς , της προσφοράς και της ζήτησης και μετακινήθηκαν πληθυσμοί εκεί από όλα τα κοινωνικά στρώματα. (Mertens A, 2002)

Θα έπρεπε κάπου στις σειρές αυτού του υποκεφαλαίου να προστεθεί μία βασική αρχή που τηρήθηκε από την αρχή κατασκευής της πόλης και τηρείται ως σήμερα και αφορά στην υποχρέωση του πανεπιστημίου απέναντι στην επαρχία αλλά και ολόκληρη την περιφέρεια, καθώς οφείλει να συμβάλλει ενεργά και με κάθε τρόπο στην ανάπτυξη αυτών. Η παραπάνω άποψη αποτέλεσε υποχρέωση του πανεπιστημίου αλλά και στοιχείο μεταξύ αυτού και του εαυτού του και όχι επίσημη δέσμευση με κάποιον φορέα ή την διοίκηση της γαλλόφωνης περιφέρειας. Σημείο ιδιαίτερης σημασίας ήταν και η επιδίωξη του πανεπιστημίου να καθιερωθεί όχι απλά ως ένα περιφερειακό πανεπιστήμιο, αλλά ένα πανεπιστήμιο διεθνούς κλίμακας.

ii. Το σχέδιο, οι χρήσεις

Το κατευθυντήριο σχέδιο της πόλης, που συντάχθηκε από την αρχική ομάδα μελέτης της, προέβλεπε δύο φάσεις για την υλοποίηση του έργου, μία πρώτη έως το 1980 για την πλήρη μεταφορά του εξοπλισμού, των φοιτητών και του προσωπικού και μία δεύτερη φάση κατά την οποία το 2000 το σχέδιο θα ολοκληρωνόταν, συνεπώς και η Πόλη έπειτα θα συνέχιζε την πορεία της στην ιστορία σαν φυσιολογική πόλη όπου η κοινωνική δραστηριότητα έχει πλέον διαμορφώσει τον χώρο.

Εικόνα 3.10 : « Τύπος κτηρίου στην LLN.»

Πηγή : Επιτόπια έρευνα

Το στρατηγικό/ κατευθυντήριο σχέδιο τελείωσε γύρω στο 1970 και αποτελούσε μία δήλωση πρόθεσης η οποία αναγκάζει και δεσμεύει ηθικά αυτόν που το συντάσσει. Εξασφαλίζει την συμβατότητα μεταξύ των προσδιορισμένων πράξεων και αυτών που θα επακολουθήσουν. Συνοπτικά αποτελεί ένα πλάνο του συνόλου της μελλοντικής πόλης, πάνω στο οποίο θα κτιστεί η υγιής, αρμονική και βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης. (Mertens A, 2002)

Σε γενικές γραμμές κατά την σύνταξή του το στρατηγικό σχέδιο για την πόλη φάνηκε να έχει πληθώρα πλεονεκτημάτων συγκριτικά τις άλλες δύο εναλλακτικές που

αρχικά είχαν τεθεί, τα παραδοσιακά μεγάλα αστικά κέντρα και το “campus”⁶. Μερικά από αυτά τα πλεονεκτήματα που ξεχώρισαν εξαρχής ισχύουν ακόμα και σήμερα ως πλεονεκτήματα της πόλης και συμβάλλουν ακόμα στην περαιτέρω ανάπτυξη της. Οι ανέσεις που δημιουργεί μία πόλη για πεζούς αλλά και ο ανεπτυγμένος πολιτιστικός της χαρακτήρας αποτελούν σίγουρα, ακόμα και σήμερα, λόγους για τους οποίους η LLN προτιμάται για μόνιμη αλλά και προσωρινή κατοικία.

Πλεονεκτήματα του στρατηγικού σχεδίου που ισχύουν ακόμα και σήμερα, είναι επίσης το ποιοτικό αστικό περιβάλλον αλλά και η προσβασιμότητα στην Πόλη λόγω της συμπληρωματικότητας μεταξύ των διαφορετικών τρόπων και μέσων μετακίνησης.

Το πολεοδομικό μοντέλο που συναντάμε στην πόλη θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι σχηματικά ακολουθεί ένα άνθος λουλουδιού με τέσσερα πέταλα, τα οποία και είναι οι συνοικίες κυρίως. Βέβαια σε κάθε ένα από αυτά τα πέταλα ενσωματώνονται σήμερα παραπάνω από δύο συνοικίες⁷. Στο κέντρο βρίσκεται το κέντρο της πόλης και όλο το σύνολο του αστικού χώρου περικλείεται από περιαστικό πράσινο, από το δάσος της Lauzelle, τα τέσσερα επιμέρους μέρη του τεχνολογικού πάρκου και από ένα από τα σπουδαιότερα αθλητικά κέντρα της Benelux (comlex sportif du Blocty).

Εικόνα 3.11 : « Σχηματική απεικόνιση της Πόλης»,

Πηγή : UCL

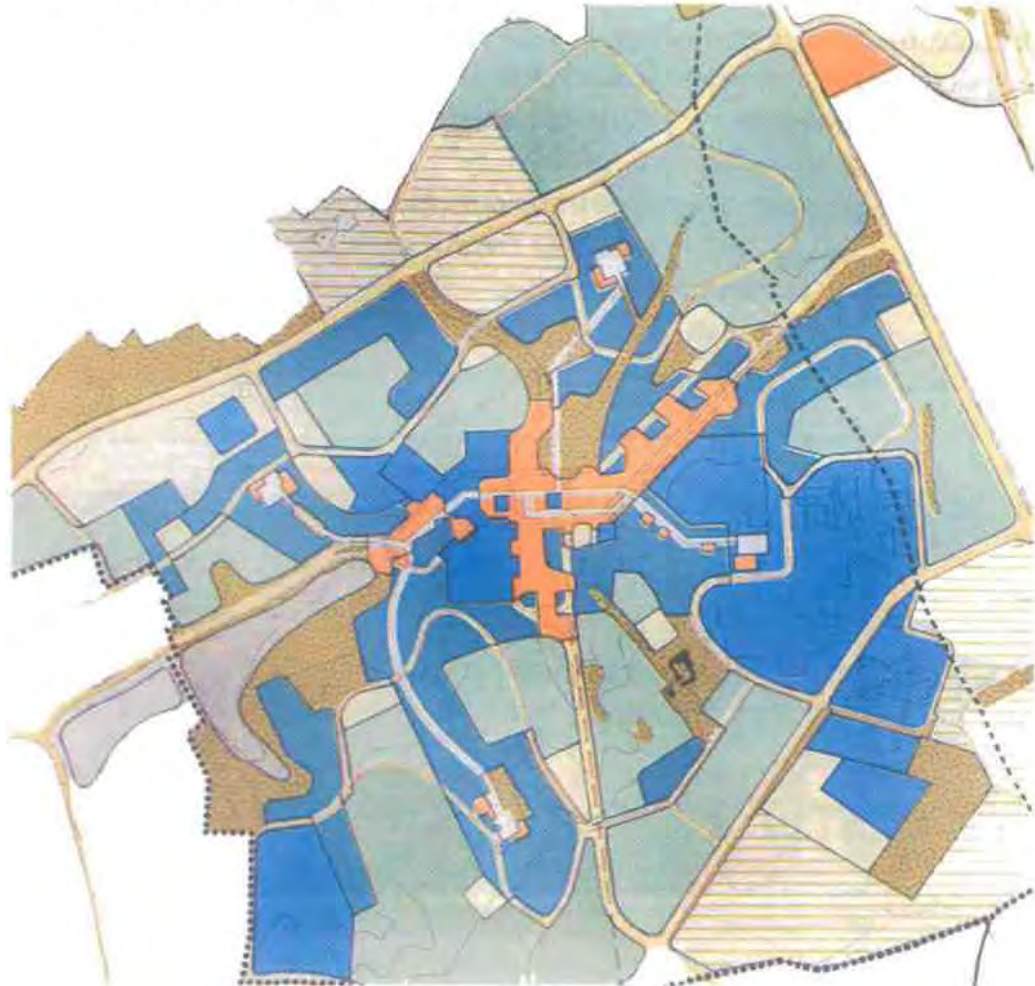
Οι **περιοχές κατοικίας** είναι κυρίως οι τέσσερις συνοικίες αλλά και το ίδιο το κέντρο. Τα κτίρια που προορίζονται για κατοικία είναι προσδιορισμένα και χωρίζονται σε τρία είδη: στις φοιτητικές κατοικίες που βρίσκονται σε αντίστοιχα κτίρια, στις κατοικίες των μόνιμων κατοίκων που μπορεί να είναι μονοκατοικίες ή διπλοκατοικίες και σε κτίρια

⁶ Η δημιουργία ενός campus αποτελούσε μία από τις πιθανές λύσεις που θα μπορούσε να έχει επιλέξει το UCL για την στέγαση των αναγκών του γαλλόφωνου τμήματος του, κάτι που θεωρήθηκε ως η εύκολη οδός για την τότε διοίκηση.

⁷ Σήμερα υπάρχουν στο σύνολο τους έξι συνοικίες, το κέντρο, η Lauzelle, Baraque, Biereau, Bruyeres 1,2 και το Hocaille.

με διαμερίσματα για όλους τους κατοίκους. Αν κάποιος ιδιώτης αποφασίσει να επενδύσει στις εκτάσεις της

ΤΟ ΚΑΤΕΥΘΗΝΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ LLN ΤΟΥ 1971

- χώρος πρασίνου
- περιοχή δόμησης Α προτεραιότητας (έως 1980)
- περιοχή δόμησης Β προτεραιότητας (έως 2000)
- κέντρο πόλης (υπεργειώση)
- Οδικός άξονας
- όριο δήμου

Εικόνα 3.12 : « Το στρατηγικό, κατευθυντήριο σχέδιο για την LLN, του 1971.»

Πηγή : Mertens A, 2002

Πόλης τότε οφείλει να ακολουθήσει τον τοπικό κώδικα της ιδιοκτησίας κατά τον οποίο το έδαφος μπορεί να μισθωθεί για 99 χρόνια και μετά θα περάσει ξανά στα χέρια του

πανεπιστημίου, ανεξάρτητα αν έχει οικοδομηθεί. Η οικοδόμηση κάθε τύπου κτίσματος οφείλει να ακολουθεί τους πολεοδομικούς κανόνες οι οποίοι άκρως περιοριστικοί επιβάλλουν κάποιον από τους αποδεκτούς τύπους κτηρίου και υλικά από μία συγκεκριμένη ποικιλία, ανάλογα με την περιοχή στην οποία αυτό πρόκειται να κατασκευασθεί.

Είναι απαραίτητο εδώ να αναφερθεί ότι κατά τον σχεδιασμό της πόλης τα βασικά αρχιτεκτονικά μέτρα που ελήφθησαν αφορούσαν την πρόσληψη διαφορετικών αρχιτεκτόνων για την δημιουργία των κτιρίων, έτσι ώστε να επιτευχθεί μία ποικιλομορφία κτιριακή η οποία όμως κινήθηκε μέσα σε κάποιους συγκεκριμένους άξονες. Συγκεκριμένα κάθε αρχιτεκτονικό γραφείο μπορούσε να διεκδικήσει την κατασκευή το πολύ ενός κτηρίου, ή συγκροτήματος κατοικιών. (Lacoste P, 2003)

Εμπορικές χρήσεις συναντάμε παντού στην πόλη αλλά σε περιορισμένο αριθμό. Κάθε συνοικία αποτελεί μία πολεοδομική ενότητα και έχει ένα μικρό τοπικό κέντρο με εμπορικές χρήσεις . Οι χρήσεις εμπορίου είναι ανάλογες με τον πληθυσμό και μεταβάλλονται ανάλογα με την μεταβολή του, δηλαδή με την αύξηση του προβλέπεται επέκταση των εμπορικών χρήσεων (βλ. κεφ. 3,iv). Στις συνοικίες με μεγαλύτερο μόνιμο πληθυσμό επιτρέπεται παραδειγματος χάρις να υπάρχουν δύο αντί για ένα, μικροκαταστήματα τροφίμων. Το κέντρο της πόλης σαφέστατα συγκεντρώνει τις περισσότερες εμπορικές χρήσεις, περιορισμένες όμως σχετικά με το μέγεθος της πόλης , γεγονός που συχνά προκαλεί μονοπωλιακές αγορές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ύπαρξη εντός της Πόλης, ενός γνωστού πολυκαταστήματος τροφίμων του οποίου η τιμές διαφοροποιούνται αισθητά από άλλες πόλεις του Βελγίου όπου οι αγορές δεν έχουν μονοπωλιακό χαρακτήρα.

Οι **δραστηριότητες αναψυχής** είναι περιορισμένες. Στο κέντρο υπάρχουν κέντρα αναψυχής λιγιστά στον αριθμό καθώς το πολεοδομικό σχέδιο της πόλης προβλέπει πως η διασκέδαση πρέπει κυρίως να παρέχεται από τις

Εικόνα 3.13 : « Άποψη του πολυχώρου κινηματογράφων, UGS στο κέντρο της πόλης.»

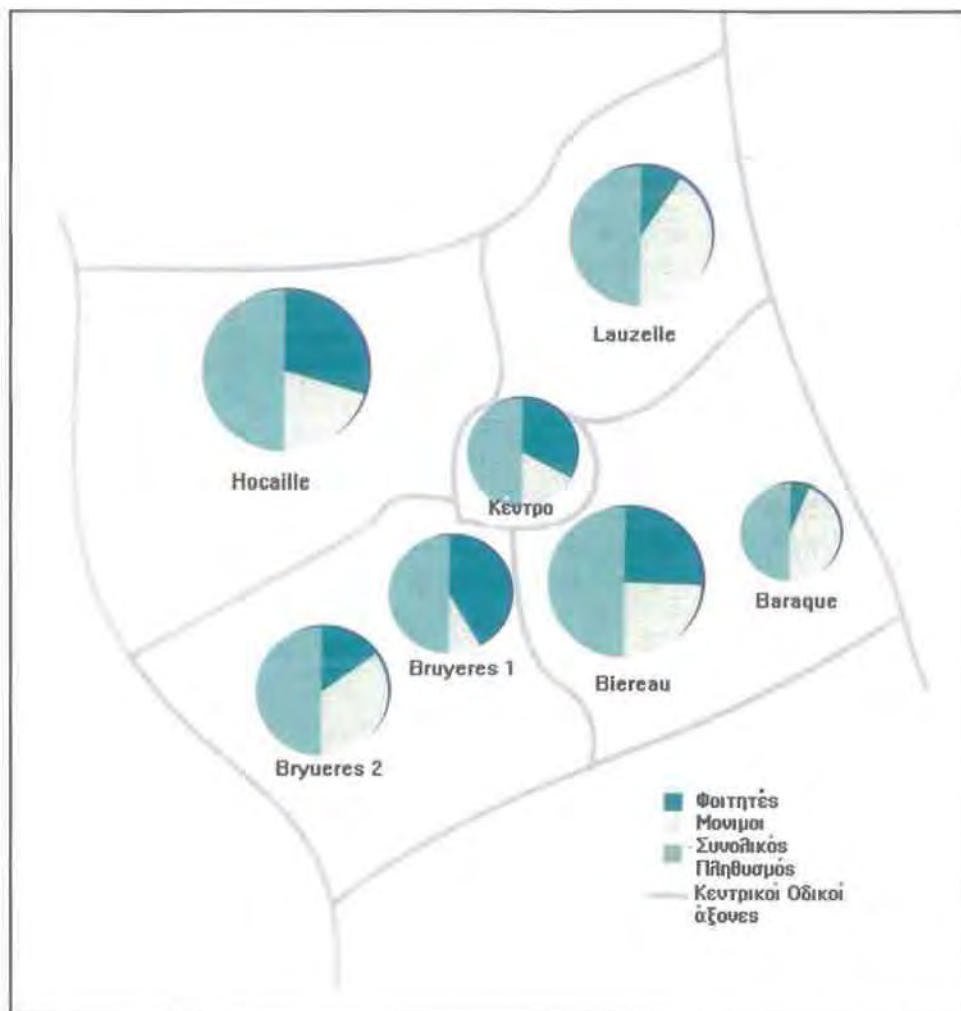

φοιτητικές αδελφότητες και τις εκδηλώσεις που αυτές καθημερινά πραγματοποιούν.

Η παρουσία ενός complex κίνηματογράφων διευκολύνει την αναψυχή, κάτι που όμως αποτελεί σχετικά πρόσφατη επένδυση, εφόσον η λειτουργία τους άρχισε το 2002 και εντάσσεται στη επέκταση των εμπορικών χρήσεων ανάλογα με την αύξηση του πληθυσμού αλλά και συσχετίζεται με την χωροθέτηση τέτοιων λειτουργιών που προσελκύουν πληθυσμό από την ευρύτερη περιοχή. Άλλωστε αυτού του τύπου οι επενδύσεις που παραπέμπουν στα σύγχρονου τύπου προάστια των μεγαλουπόλεων, μπορούν να συσχετιστούν με την εφαρμογή πολιτικών τέτοιων που να συμβάλλουν στην μετατροπή του χαρακτήρα της πόλης της LLN, από πανεπιστημιούπολη σε ισχυρό αστικό κέντρο της περιφέρειας. Ισχυρό όχι όσον αφορά το μέγεθος του αλλά λόγω της υψηλής παροχής υπηρεσιών στον πολίτη και τον επισκέπτη.

Οι **πολιτιστικές χρήσεις** και οι δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου βρίσκονται διάσπαρτες στον αστικό ιστό και είναι αυξημένες συγκριτικά με τον πληθυσμό. Άλλωστε το αθλητικό κέντρο, βορειοδυτικά του κέντρου της πόλης, παρέχει την δυνατότητα στους φοιτητές και κατοίκους ενασχόλησης με κάθε είδος αθλήματος. Το τελευταίο πραγματοποιείται με την καταβολή ενός ιδιαίτερα χαμηλού αντιτίμου το οποίο παραπέμπει περισσότερο σε κοινωνική πολιτική, δηλαδή πρόσβαση για όλους με τις καλύτερες, σε ποιότητα, παροχές.

Η **εκπαίδευση** βρίσκεται διάσπαρτη στην πόλη και οι πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις συναντώνται εντός του αστικού ιστού, παρουσιάζοντας συγκεντρώσεις σε συγκεκριμένα σημεία κυρίως γύρω από τις κεντρικές πλατείες δημιουργώντας περικλειστούς χώρους. Οι σχολικές εγκαταστάσεις βρίσκονται κυρίως περιφερειακά εντός των συνοικιών και κυρίως στις συνοικίες εκείνες που παρατηρούνται τα μεγαλύτερα ποσοστά μόνιμης κατοικίας από οικογένειες, εργαζόμενους και όχι φοιτητικό πληθυσμό.

Εικόνα 3.14 : « Η κατανομή του πληθυσμού φοιτητικού και μη, βάσει της απογραφής του 1999.»

Πηγή : Eggerickx T, Poulain M, Albarello L, Hesse CH, 1999

Οι **υπηρεσίες** είναι συνήθως ενσωματωμένες με τα κτίρια διοίκησης του πανεπιστημίου καθώς τις περισσότερες από αυτές τις παρέχει κυρίως το πανεπιστήμιο. Οι εγκαταστάσεις αυτές συναντώνται κατά κύριο λόγο στο κέντρο της πόλης σε πολύ κεντρικά και ευκόλως προσβάσιμα σημεία και πιο σπάνια στα τοπικά κέντρα των συνοικιών. Είναι σχεδόν απίθανο να συναντήσει κανείς κτήρια που να έχουν αποκλειστική χρήση ως κοινωφελές χώρο και να φιλοξενούν μία συγκεκριμένη και μοναδική δημόσια υπηρεσία.

Τα **τεχνολογικά πάρκα** έχουν δημιουργηθεί και διοικούνται από το Πανεπιστήμιο. Αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι και του στρατηγικού αλλά και του πολεοδομικού σχεδιασμού. Βρίσκονται περιστασιακά και καταλαμβάνουν μία έκταση 170-223 εκταρίων. Εκεί φιλοξενούνται κυρίως επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Οι επενδύσεις στα τεχνολογικά πάρκα αγγίζουν τα 335 εκατομμύρια Ευρώ ενώ οι επιχειρήσεις στο

σύνολο τους είναι περισσότερες από 100 και απασχολούν περίπου 4200 εργαζόμενους. Τα τεχνολογικά πάρκα, σε γενικές γραμμές δίνουν την ευκαιρία στο Πανεπιστήμιο να εφαρμόσει την έρευνα που εκπονείται συνεχώς αλλά και στις εταιρείες την ευκαιρία να επωφεληθούν από αυτή τη συνεργασία και την εφαρμογή καινούργιων θεωριών και συστημάτων που ερευνά το πανεπιστήμιο. Επίσης σημαντικό λόγος που τα πάρκα αποτελούν ελκυστικό τόπο εγκατάστασης είναι οι οικονομίες συγκεντρώσεις που δημιουργούνται αλλά και η αξιοπιστία που δημιουργεί η ύπαρξη ενός πανεπιστημίου εκεί. (Barre Ph, 2003)

iii. Οι υποδομές

Οι υποδομές που έχουν δημιουργηθεί στην Πόλη είναι τόσες και τέτοιες ώστε να εξυπηρετούν τον μόνιμο πληθυσμό καθώς όπως αναφέρθηκε στα πληθυσμιακά στοιχεία, υπάρχει μία σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ πληθυσμού ημέρας και νύχτας. Οι υποδομές της πόλης είναι υψηλού επιπέδου καθώς τα τηλεφωνικά δίκτυα και τα δίκτυα νερού και ρεύματος διακλαδώνονται σε όλη την πόλη, όπως επίσης υπηρεσίες διαδικτύου παρέχονται με την τεχνολογία cable (καλωδιακό), σε κάθε κτήριο, αλλά και κεντρικό δίκτυο παροχής ζεστού νερού και αερίου. Όλα τα κτίρια έχουν εσωτερικές υποδομές για να μπορούν να ακολουθήσουν τις νέες τεχνολογίες, έτσι ώστε αυτές να μπορούν να εφαρμόζονται σε όλα τα κτήρια. **Το αποχετευτικό δίκτυο** χωρίζεται σε εκείνο που συλλέγει τα απόνερα από τα νοικοκυριά και τα νερά της βροχής και σε εκείνο που συλλέγει τα αστικά απόβλητα. Το πρώτο σε συνεργασία με τον **βιολογικό καθαρισμό** παίζει τον ρόλο του τροφοδότη νερού στην τεχνητή λίμνη της πόλης (βλ. κεφάλαιο 3, II, iv).

Πιο συγκεκριμένα η **τεχνητή λίμνη** της Πόλης αποτέλεσε για τους συντάκτες του στρατηγικού της σχεδίου μία πρόκληση καθώς ήταν ένα από τα οράματα του εμπνευστή της. Η δημιουργία μίας λίμνης στο κεντρικό γεωγραφικά, μέρος μίας πόλης ενισχύει, στο ίδιο της το κέντρο, τον εξωαστικό της χαρακτήρα και αυτό αποτελεί μία ασυνήθιστη αντίθεση. Η τροφοδότηση της λίμνης με νερό αποτέλεσε ένα σημαντικό ζήτημα του οποίου η λύση έχει χαρακτήρα αιφορικό και ταυτόχρονα εξοικονόμησης πόρων αλλά και οικολογικό, με την ανακύκλωση των απόνερων της Πόλης. Ένας μικρός χείμαρρος που προϋπήρχε εκεί δεν επαρκούσε για την τροφοδότηση της λίμνης. Το νερό στο σύνολο του που θα μπορούσε

Εικόνα 3.15,3.16 : « Άποψη της λίμνης»

Πηγή : Deprez B, 2000

να διατεθεί για να γεμίσει τη λίμνη, υπολογίστηκε από την μελέτη των στατιστικών των βροχοπτώσεων, αλλά και την ποσότητα νερού που προέρχεται από τα απόνερα των Πόλης⁸ και έτσι η ικανή επιφάνεια προσδιορίστηκε και είναι σήμερα 5 εκτάρια. Ο συνδυασμός όμως της λίμνης, με τον βιολογικό καθαρισμό των απόνερων αλλά και την επαναχρησιμοποίηση τους, απαιτούσε την διατήρηση μίας υψηλής βιολογικά ποιότητας του νερού διότι ο κίνδυνος του ευτροφισμού αλλά και των μολύνσεων ήταν πιθανός. Η ποιότητα αυτή σήμερα διατηρείται με την ύπαρξη ψαριών στην λίμνη τα οποία φροντίζουν για την αποφυγή φαινομένων ευτροφισμού⁹ αλλά και τον σωστό καθαρισμό των νερών, ώστε να αποφεύγονται μολύνσεις.

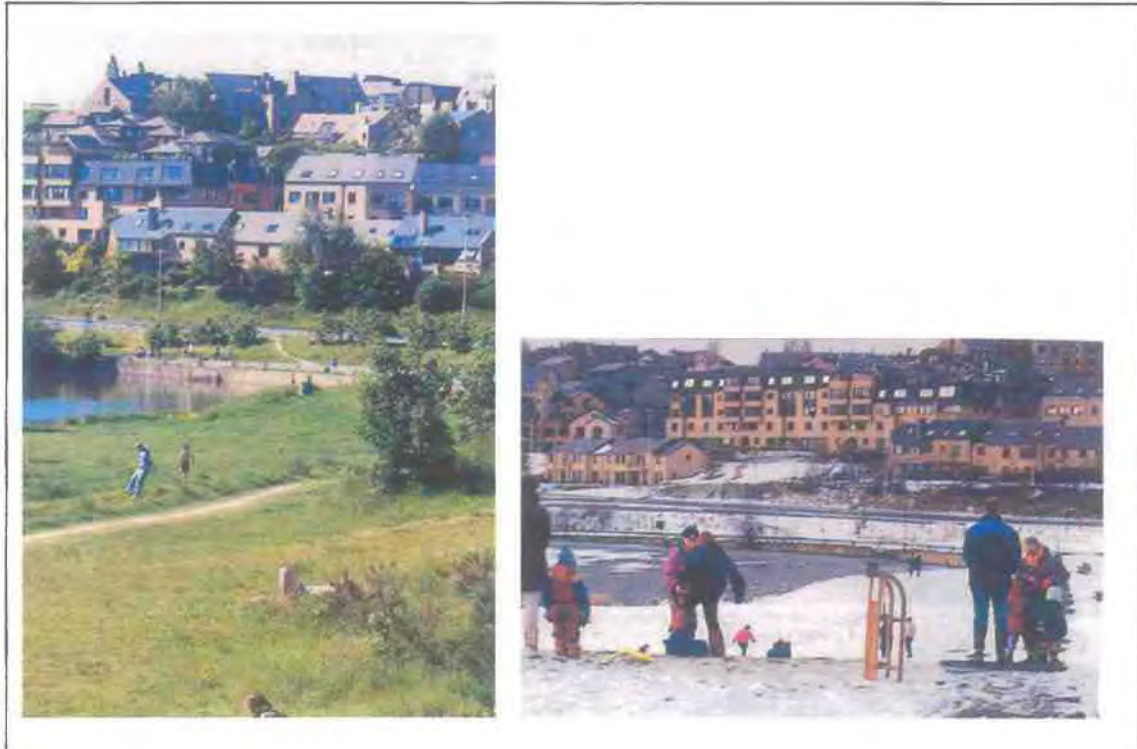
⁸ Τα απόνερα της Πόλης που χρησιμοποιούνται για την τροφοδότηση της λίμνης προέρχονται από τα νοικοκυριά, τα νερά από την απόψυξη του αντιδραστήρα (κύκλωτρο) τα οποία δεν είναι μολυσμένα καθώς και τα νερά από κάποιο πανεπιστημιακό εργαστήριο στο οποίο γίνονται μελέτες στα διάφορα ήδη ψαριών.

⁹ Για να περιοριστεί ο πληθυσμός των ψαριών στην λίμνη, η διοίκηση του πανεπιστημίου ανέθεσε σε τοπικό οργανισμό αλιέων την αλιεία συγκεκριμένου αριθμού ψαριών μηνιαίως ώστε να διατηρείται η απαιτούμενη οικολογική ισορροπία.

Η επιθυμία για δημιουργία μίας τεχνητής λίμνης θα ανέβαζε αρκετά τον προϋπολογισμό της Πόλης για την κατασκευή των απαραίτητων υποδομών, εφόσον όμως η ομάδα μελέτης είχε κρίνει απαραίτητη την ύπαρξη του υγρού στοιχείου για την υψηλή ποιότητα ζωής όφειλε να βρει πόρους για την κατασκευή της. (Mertens A, 2002)

Η οικονομική συμμετοχή της επαρχίας στην κατασκευή της λίμνης επακολούθησε, εφόσον η διοίκηση του πανεπιστημίου έπεισε την διοίκηση της επαρχίας ότι η ύπαρξη μίας λίμνης σε αυτήν θα αποτελούσε προορισμό αναψυχής και θα λειτουργούσε αναπτυξιακά για τον ευρύτερο χώρο. Η ύπαρξη της λίμνης εκεί βέβαια με την σειρά της δημιούργησε μεγάλη ζήτηση για μόνιμη κατοικία περιμετρικά αυτής, εφόσον θεωρείται ότι αποτελεί ιδανικό μέρος κατοικίας. Ο χαρακτήρας αναψυχής της λίμνης σήμερα είναι αναμφισβήτητος καθώς αποτελεί καθόλη την διάρκεια του έτους προορισμό για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου (ξεκούραση, θέα, αθλητισμό, κλπ) και κατά τους χειμερινούς μήνες προορισμό για χειμερινά σπορ(παγοδρομίες). Αξιοσημείωτος είναι και ο οικολογικός της χαρακτήρας εφόσον ένα κατάφυτο νησάκι που βρίσκεται στο κέντρο της έχει μετατραπεί σε καταφύγιο για πληθώρα ειδών πτηνών που καταφεύγουν εκεί παροδικά.

Σε κοντινή απόσταση από την πόλη βρίσκεται χώρος υγ/κης ταφής απορριμμάτων ο οποίος δεν εξυπηρετεί μόνο την LLN αλλά και την ευρύτερη περιοχή των Βρυξελλών, δηλαδή περίπου 2.500.000 κατοίκους. Παρόλα αυτά στην πόλη συναντάται, κύριος στο κέντρο της, δίκτυο μικρών οικοδομημάτων που ακολουθούν τον τύπο των άλλων κτιρίων και εξυπηρετούν την φύλαξη των απορριμμάτων ανά κτιριακές ομάδες έως την μετάβασή τους στον ΧΥΤΑ του Mont-Saint-Guibert.

Εικόνα 3.17,3.18 : « Η λίμνη ως χώρος αναψυχής.»

Πηγή : Deprez B, 2000

Το **οδικό δίκτυο** διατρέχει σχεδόν όλη την πόλη, παρόλο που η κίνηση των τροχοφόρων απαγορεύεται εντός των κεντρικών συνοικιών, το οδικό δίκτυο υφίσταται εκεί κάτω από την επιφάνεια της πόλης. Το οδικό δίκτυο βρίσκεται στην επιφάνεια του εδάφους και πάνω από

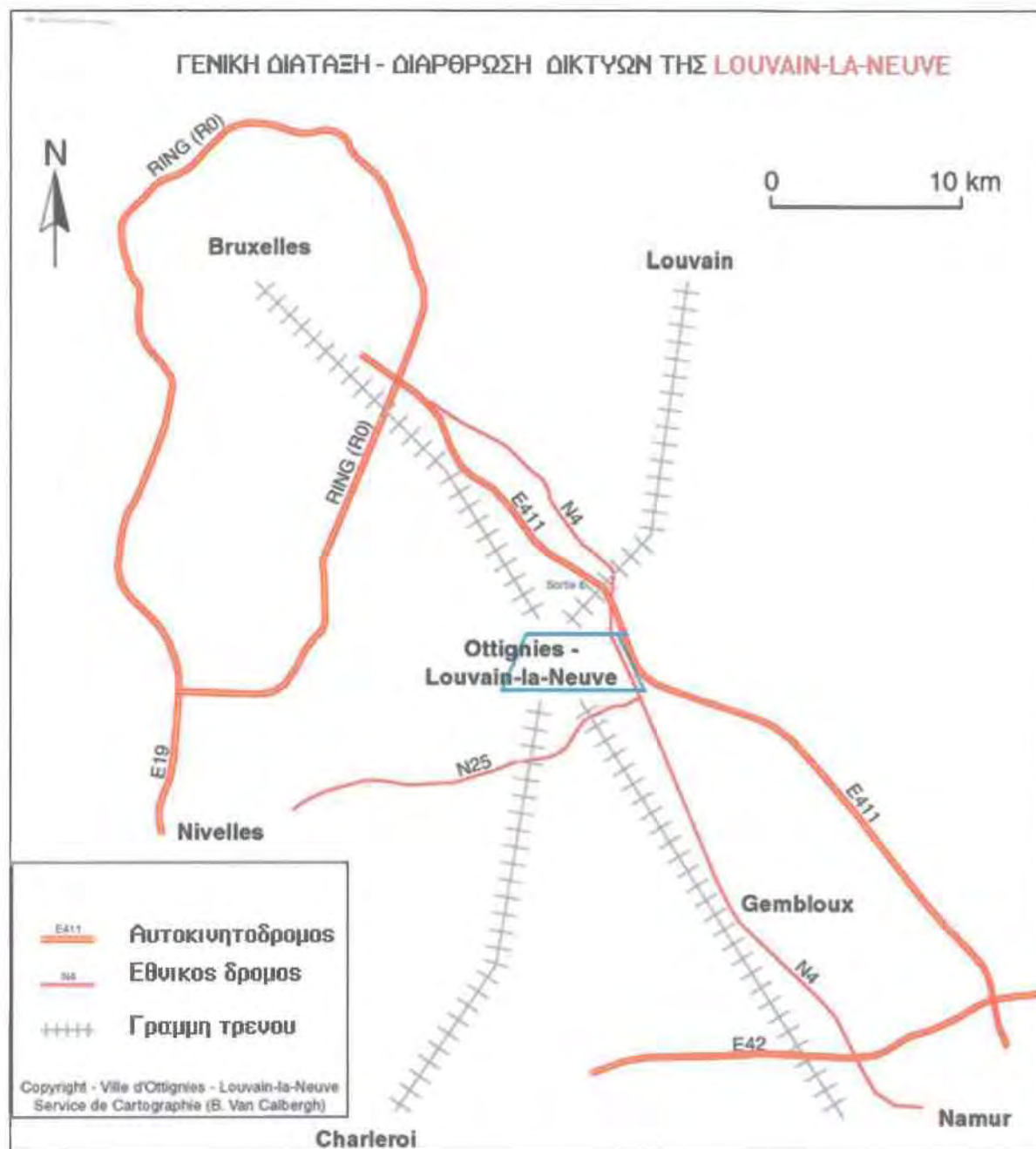

Εικόνα 3.19,3.20 : « Ο χώρος στάθμευσης και ενδιάμεσο επίπεδο μεταξύ του οδικού δικτύου και του πεζοδρομημένου κέντρου της πόλης.»

Πηγή : Deprez B, 2000

αυτό και μεταξύ του δικτύου και του περιβάλλοντος της πόλης παρεμβάλλεται σε όλο το κέντρο ένας ή και σε κάποια σημεία δύο όροφοι που εξυπηρετούν την στάθμευση των

οχημάτων και συνδέονται με το ανώτερο επίπεδο με ανελκυστήρες και σκάλες. Περιφερειακά του κέντρου επιτρέπεται η διέλευση των οχημάτων η οποία συνήθως για την πρόσβαση στις γύρω συνοικίες πραγματοποιείται κυρίως περιφερειακά αυτών.

Εικόνα 3.21 : « Οι συνδέσεις του δήμου της OLLN με την ευρύτερη περιοχή.»
AHLN

Πηγή :

Το σιδηροδρομικό δίκτυο που συνδέει την πόλη με την ευρύτερη περιοχή είναι ιδιαίτερα περιορισμένο και άρχισε να λειτουργεί μόλις το 1976. Η μοναδική γραμμή συνδέει την Πόλη με την κοντινή πόλη της Ottignies, ο σταθμός της οποίας είναι κομβικός και αποτελεί σταυροδρόμι των διαδρομών προς το Λουξεμβούργο, την πόλη

του Leuven, την Charleroi αλλά και τις Βρυξέλλες Η γραμμή κατασκευάστηκε μετά από πρόταση της διοίκησης της Πόλης με την συμβολή του κράτους με μερική χρηματοδότηση, από τον Οργανισμό Σιδηροδρόμων του Βελγίου (SNCB) , ο οποίος επέκτεινε το δίκτυο κατά 4 χιλιόμετρα με ένα κυκλικό δίκτυο που αρχίζει και καταλήγει στην διπλανή κοινότητα της Ottignies και μοναδικό σταθμό την LLN. Η γραμμή περιλαμβάνει και ένα υπόγειο μέρος το οποίο βρίσκεται κάτω από το επίπεδο της Πόλης, εφόσον στο κέντρο της δεν επιτρέπεται η κίνηση των τροχοφόρων παρά μόνο των πεζών. (Laconte P, 2003)

Ο κεντρικός ρόλος του σταθμού στην Πόλη έχει με την σειρά του δημιουργήσει μία μεγάλη ζήτηση για κατοικία αλλά και για άλλες δραστηριότητες στην γύρω του περιοχή καθώς θεωρείται η πλέον προσβάσιμη με τα μέσα μεταφορών. Εδώ μπορεί κανείς να διακρίνει την επίδραση του κοινωνικού συνόλου στην ανάπτυξη της πόλης, όπου με τις προτιμήσεις του καθορίζει έμμεσα τις μελλοντικές περιοχές επέκτασης της Πόλης. Άλλωστε σήμερα στην γύρω του σταθμού περιοχή πραγματοποιείται όπως θα αναλυθεί στα επόμενα κεφάλαια ίσως η μεγαλύτερη και τελευταία επένδυση που θα γίνει στα εδάφη της LLN.

iv. Τα καινοτόμα σημεία του

Είναι απαραίτητο εδώ να αναφέρουμε το σύνολο των πειραματικών μεθόδων που εφαρμόστηκαν πιλοτικά στην πόλη της LLN και της προσέδωσαν έναν εντονότερο χαρακτήρα πειράματος. Οι περισσότερες πειραματικές εφαρμογές που έδρασαν θετικά και συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της Πόλης αποτελούν και τα καινοτόμα της σημεία. Μερικές από αυτές είναι:

- Το συμβόλαιο μίσθωσης και το δικαίωμα ιδιοκτησίας,
- Η διαχείριση του νερού, της ενέργειας , των απορριμμάτων και ο συνδυασμός τους με την δημιουργία ενός δίκτυο θέρμανσης για όλη την Πόλη,
- Η σύλληψη της διοικητικής και χρηματοδοτικής δομής της Πόλης καθώς και η ενεργοποίηση πολύπλοκων διαδικασιών για την επίτευξη αυτού,
- Η ισάξια δημιουργία και διαχείριση των χώρων πρασίνου, με αυτή της κατοικίας χωρίς όμως να οδηγείται ο χώρος σε μοντέλο κηπούπολης,

- Ο προγραμματισμός των χρήσεων, εμπορικών, εκπαιδευτικών, κοινωνικών απ' την οπτική συμβολής τους στην μορφολογία της Πόλης,
- Η προώθηση του αστικού χώρου,
- Η λήψη των αποφάσεων και ο σχεδιασμός του χώρου με τρόπο τέτοιο που να λαμβάνει σημαντικά υπόψη του τα απρόβλεπτα φαινόμενα και τις μελλοντικές αλλαγές.

Πιο συγκεκριμένα παρακάτω αναφέρονται κάποια καινοτόμα σημεία του μοντέλου της LLN, της διαχείρισης αλλά και της περίπτωσης της, που δρουν είτε θετικά όσον αφορά το marketing της Πόλης και πολλές φορές αρνητικά διότι δημιουργούν περιορισμούς έκφρασης στους χρήστες του χώρου. Μερικά από αυτά είναι:

- Το ιδιαίτερο περιβάλλον της πόλης ,η ομοιομορφία μεταξύ των κτιρίων και του περιβάλλοντος.
- Η δυνατότητα συνδυασμού δραστηριοτήτων και λειτουργιών τέτοιων, που είναι απαραίτητες για να επιτευχθεί μία υψηλή ποιότητα ζωής.
- Ικανοποιητική διαχείριση της Πόλης και παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών.
- Η διοίκηση της πόλης από το πανεπιστήμιο.
- Το μοντέλο διάθρωσης των κυκλοφοριακών ροών, των πεζών και των μέσων μεταφοράς, ο κατακόρυφος διαχωρισμός και το τεχνητό κέντρο της Πόλης,
- Η προτεραιότητα των πεζών σε κάθε μέρος της πόλης.
- Οι ασύμμετρα διάσπαρτοι χώροι πρασίνου
- Η ύπαρξη της τεχνητής λίμνης που τροφοδοτείται από τον βιολογικό καθαρισμό της πόλης.
- Λειτουργία του μοντέλου με τέτοιο τρόπο ώστε να προωθεί και να διαφημίζει την ίδια την Πόλη ως ιδανικό τόπο κατοικίας.
- Προώθηση και διαφήμιση της πόλης ως ιδανικό μέρος μόνιμης κατοικίας, στην εξοχή και κοντά στην πρωτεύουσα.

Πιο συγκεκριμένα αξίζει να αναλυθούν ορισμένα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, καινοτόμα σημεία που εντοπίζονται στην Πόλη ή στην διαχείριση και διοίκηση της:

1. Το ιδιοκτησιακό

Η υιοθέτηση του συγκεκριμένου ιδιοκτησιακού συστήματος που αναλύεται παρακάτω έχει τις ρίζες του στον νόμο εκείνο που θεσπίστηκε από την κεντρική κυβέρνηση, η οποία συνέβαλλε στην χρηματοδότηση και κατασκευή των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων αλλά και στην αγορά των εδαφών, ο οποίος θα απαγορεύει στο πανεπιστήμιο την πώληση κάθε εδαφικής ενότητας πριν το 2020.*35Η διοίκηση με την σειρά της όφειλε με κάποιο τρόπο να μην εμποδίσει την ανάπτυξη της πόλης και να βρει του απαραίτητους τρόπους για να μεταπωλήσει τα εδάφη της χωρίς αυτό να θεωρηθεί παράνομο. Οι λύσεις κατευθύνονται προς την υιοθέτηση τέτοιων νομοθετικών μέτρων που να επιτρέπουν με κάποιο τρόπο τις μη ακαδημαϊκές δραστηριότητες να χωροθετηθούν εντός της Πόλης. Η λύση έρχεται *με την υιοθέτηση της «bail emphyteotique», την μίσθωση δηλαδή των εδαφών από 27 έως 99 χρόνια έτσι ώστε μετά από αυτό το χρονικό διάστημα το πανεπιστήμιο να γίνεται πάλι αυτόματα ιδιοκτήτης των εδαφών και κύριος διαχειριστής τους. (Lacoste P, 2003)

Το συμβόλαιο της emphyteose δεν συστήθηκε από την διοίκηση της Πόλης αποκλειστικά ως εργαλείο διαχείρισης του χώρου αλλά και ως νομική οπτική. Κατά την οπτική αυτή, το αγορασμένο έδαφος της Πόλης, με δημόσια χρηματοδότηση, εν δυνάμει της δυνατότητας απαλλοτριώσης, υποχρεώνει τον εκάστοτε ιδιοκτήτη να σεβαστεί τον προορισμό των εδαφών για εκπαιδευτική χρήση και συνεπώς να αποδώσει στο κράτος και μόνο την υπεραξία τους.

Το συμβόλαιο αυτό επιτρέπει μεν την χρήση των εδαφών για μία προσδιορισμένη χρήση η οποία ανανεώνεται εφόσον λήξει. Ο κανόνας λέει πως εφόσον ένα γεωτεμάχιο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για την ανοικοδόμηση μίας κατοικίας, τότε δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον ιδιοκτήτη του για την ανέγερση πολυώροφου κτηρίου διαμερισμάτων. Με την μακροχρόνια μίσθωση των εδαφών του και με συγκεκριμένη χρήση, το πανεπιστήμιο καταφέρει να επιστρέφουν πάντα όλα τα ακίνητα, οικόπεδα κλπ στο πανεπιστήμιο το οποίο έχει τα μέσα να τιθασεύσει την κερδοσκοπία από την χρήση του εδάφους. Κατά συνέπεια δεν δημιουργούνται φαινόμενα μεγάλης γαιοκτησίας και κερδοσκοπίας από ιδιώτες. (Mertens A, 2002)

Είναι προφανές ότι η υπεραξία δεν δημιουργείται από την δραστηριότητα του ιδιοκτήτη αλλά από το σύνολο των έργων και δραστηριοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης

και στην προκειμένη περίπτωση της διοίκησης του Πανεπιστημίου, που αυξάνουν την ζήτηση και δίνουν την ευκαιρία για κερδοσκοπία στους ιδιώτες.

Το ιδιοκτησιακό αυτό φαινόμενο που πρωτοεμφανίστηκε στην Ολλανδία το 1824 και συναντούμε ιδιαίτερα συχνά στις αγγλοσαξονικές χώρες αλλά και στις βόρειες χώρες, φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αγνοημένο στο ομοσπονδιακό κράτος του Βελγίου και να το συναντάμε αποκλειστικά στην περίπτωση της πόλης της LLN. Στις χώρες που έχει υιοθετηθεί αυτό το σύστημα δεν είναι παρά για να διαπιστωθεί η ευχέρεια με την οποία οι απαραίτητοι χώροι, για υποδομές, οι χώροι πρασίνου, δρόμοι κλπ, μπορούν να κατοχυρωθούν και αυτό πραγματοποιείται με μία πραγματική πολιτική διαχείρισης που θα διεξάγεται. (Remy J, Lecreck Et, 1998)

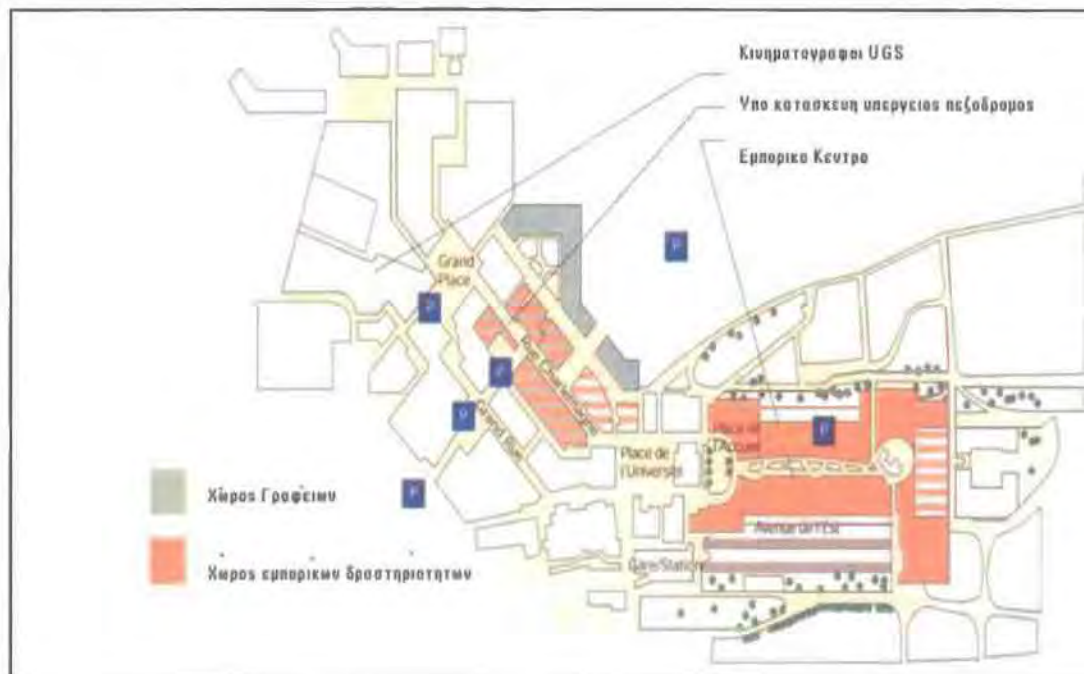
2. Η συνεχής μελέτη του χώρου

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το πανεπιστήμιο του UCL έχει στην διάθεση του το ικανό αυτό ανθρώπινο δυναμικό για να μελετήσει τον χώρο, τα κοινωνικά φαινόμενα, το περιβάλλον κλπ. Κατά συνέπεια η ίδια η Πόλη αποτελεί πολύ συχνά αντικείμενο μελέτης για τον ακαδημαϊκό κόσμο. Εκτός όμως από την οικειοθελή αυτή μελέτη του χώρου υπάρχει και η οργανωμένη κίνηση που πραγματοποιείται από την αντιστοιχεί υπηρεσία, σε αυτό το επίπεδο η έρευνα διεξάγεται συνεχώς με σκοπό την βελτίωση των συνθηκών και της ποιότητας ζωής, την αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης και την διατήρηση των βασικών της αρχών.

Το στρατηγικό σχέδιο της Πόλης του 1970 πρότεινε την δημιουργία κατά την πενταετία 1995-2000, κατά την τελευταία δηλαδή φάση υλοποίησης του σχεδίου, την κατασκευή δύο μεγάλων έργων που τότε θα ήταν αναγκαία βάσει των προβλέψεων ανάπτυξης της Πόλης αλλά και αύξησης του πληθυσμού. Οι δύο πολύ μεγάλες αυτές επενδύσεις οι οποίες σήμερα είναι υπό κατασκευή, πηγάζουν από το στρατηγικό σχέδιο μεν αλλά είναι και τα άμεσα αποτελέσματα της συνεχούς μελέτης του χώρου, των δραστηριοτήτων, των αναγκών του πληθυσμού κλπ.

Τα έργα αποτελούνται από μία μικρή επέκταση του κέντρου και του υπερυψωμένου συνεπώς μέρους της Πόλης, με την δημιουργία ενός εμπορικού δρόμου που θα ενώνει δύο από τις τέσσερις κεντρικές πλατείες της Πόλης. Επί του δρόμου αυτού θα βρίσκονται παρόδια κτήρια τα οποία θα αποτελούνται από κατοικίες, καταστήματα και γραφεία. Το δεύτερο έργο αφορά στην δημιουργία ενός στεγασμένου εμπορικού κέντρου συνολικής

επιφάνειας 4,6 εκταρίων ,δηλαδή 100.000 τετραγωνικών μέτρων, επένδυσης ύψους 150.000.000 ευρώ. Το πρώτο είναι σε στάδιο σταδιακής ολοκλήρωσης ενώ το δεύτερο είναι υπό κατασκευή. Αναμένεται στο εμπορικό κέντρο να προσελκύεται πληθυσμός της τάξεως των 5.000.000 πελατών ετησίως, κάτι που φανερώνει πως αναμένεται να επισκέπτονται τον χώρο άνθρωποι από όλη την επαρχία, αλλά και την ευρύτερη περιφέρεια της Βαλλονίας αλλά και τον Βρυξελλών. Το εμπορικό κέντρο θα πλαισιώνεται από γραφεία και κατοικίες. Οι εμπορικές χρήσεις θα καλύπτουν 25.000 m² και θα εκτυλίσσονται σε ένα αίθριο το οποίο θα επιτρέπει την διόδο του φυσικού φωτός.(www.ucl.ac.be)

Εικόνα 3.22 : « Το υπέργειο πεζοδρομημένο κέντρο της Πόλης, με τα νέα έργα.»

Πηγή : Ιδία επεξεργασία.

Η επένδυση αυτή πραγματοποιείται από έναν ιδιωτικό φορέα και συγκεκριμένα την κατασκευαστική εταιρεία Wilhelm & Co. Η ομάδα πολεοδομικής μελέτης και προώθησης του πανεπιστημίου αναμένει πως το έργο αυτό θα μετατρέψει την πόλη της LLN από πανεπιστημιούπολη σε κέντρο περιφέρειας, ενώ η διαχείριση του έργου και των χώρων στάθμευσης έχουν ανατεθεί σε δευτερεύουσες ιδιωτικές εταιρείες.

Με την κατασκευή της Οδού Gharlemagne, που αποτελεί και το τελευταίο πολεοδομικού τύπου έργου που προβλέπεται, ολοκληρώνεται η κατασκευή του κέντρου της Πόλης. Στην οδό αυτή θα δημιουργηθούν 5.000 m² γραφείων και κατοικιών, ενώ το

εμπόριο θα καλύπτει 7.000 m² που θα εκτυλίσσεται στο νέο δίκτυο πεζοδρόμων που θα δημιουργηθεί.

Τα έργα αυτά θα συνεισφέρουν και στην αύξηση των θέσεων στάθμευσης, οι οποίες από 3.306 θα ανέλθουν στις 5.607 θέσεις από τις οποίες κάποιες διατίθενται για τα μέλη του UCL κάποιες άλλες για ελεύθερη στάθμευση και κάποιες για τους συνδρομητές και μόνιμους κατοίκους της Πόλης. (www.ahlln.be)

Εικόνα 3.23 : « Η οδός Charlemagne.»

Πηγή : AHLLN

Εικόνα 3.24,25,26 : « Η τωρινή κατάσταση της μελλοντικής θέσης του εμπορικού κέντρου, η μακέτα του και άποψη της οδού Charlemagne.»

Παρόλο που η απόφαση για την διεκπεραίωση των δύο αυτών έργων πάρθηκε το 1989 και η ολοκλήρωση του αναμενόταν το 1996, αυτή θα καθυστερήσει κατά εννιά χρόνια. Οι εταιρείες που θα εγκατασταθούν εκεί έχουν ήδη προσυμφωνήσει και προκαταβάλει ποσά για να εξασφαλίσουν την εγκατάσταση τους εκεί και ενδεικτικά κάποιες από της σημαντικότερες κάθε κλάδου είναι η H&M, η Zaras, η Fnac, η Delhaize κ.α.

3. Ηδιοίκηση- ο σχεδιασμός

Η συγκεκριμένη διοικητική δομή που παρουσιάζει η πόλη σήμερα, είναι το αποτέλεσμα της διαρκούς μελέτης και επανεξέτασης του διοικητικού μοντέλου που εξαρχής έχει ορίσει

το πανεπιστήμιο. Η μεγάλη ποικιλομορφία των επενδυτών, που εξαρχής συμμετείχαν και συμμετέχουν στο έργο, έχει δημιουργήσει την ανάγκη για την δημιουργία και ενεργοποίηση μίας σειράς φορέων που να διαχειρίζονται τα διάφορα ζητήματα. Οι αρμοδιότητες τους είναι απόλυτα διαχωρισμένες σε τέτοιο βαθμό που να μην είναι απαραίτητη η ιεράρχηση μεταξύ τους.

Σημαντικό είναι πως ενώ η LLN εντάσσεται στο δήμο της Ottignies-LLN και θα περίμενε κανείς η διοίκηση της να εκτελείται από την ευρύτερη τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ αντιθέτως παρατηρείται το φαινόμενο της αυτοδιοίκησης της περιοχής από το πανεπιστήμιο. Η διοίκηση της LLN υπερισχύει εκείνης του δημοτικού διαμερίσματος της OLLN και συχνά αυτό φαίνεται να είναι ένα από τα παράδοξα που προβληματίζουν τον μελετητή, για την φύση αλλά και την ποσότητα των αρμοδιοτήτων που μπορεί να έχει ένας ιδιωτικός φορέας στο Βελγικό κράτος. (Remy J, Lecreck Et, 1998)

Το Πανεπιστήμιο εδώ ως ιδιοκτήτης των εδαφών φαίνεται να έχει αναλάβει ένα σημαντικό έργο, να ανταποδώσει στο κράτος με κάθε τρόπο την υπεραξία των εδαφών που του παραχώρησε κατά την περίοδο μετεγκατάστασης του στην γαλλόφωνη περιφέρεια. Με γνώμονα την παραπάνω άποψη, το UCL θέλει να είναι και παραμένει ακόμα και σήμερα κύριος της Πόλης. Στον τομέα της διοίκησης της πόλης της OLLN, υπάρχει η ανώτατη διοικητική αρχή η οποία απαρτίζεται από μέλη που προέρχονται και από τον πανεπιστημιακό χώρο αλλά και από μόνιμους κάτοικους της κοινότητας της Ottignies. Παρόλα αυτά ουσιαστικά η LLN έχει την δική της ανώτατη διοικητική αρχή η οποία κατευθύνεται ,έως σήμερα τουλάχιστον, από το πανεπιστήμιο. Δηλαδή μπορεί να συσχετιστεί η διοίκηση της Πόλης με την διοίκηση του Πανεπιστημίου, καθώς η παράδοση της φανερώνει το UCL ως δημιουργό της και θα ήταν αναμενόμενη η συσχέτιση μεταξύ των δύο ακόμα και στον διοικητικό τομέα.

Η διαχείριση της Πόλης γίνεται εξολοκλήρου από το UCL καθώς ως ιδιοκτήτης των εδαφών, όπως προαναφέρθηκε, έχει την ευθύνη της σωστής αξιοποίησης τους και συνεπώς και της σωστής τους διαχείρισης. Παρόλο που τα νομικά εργαλεία δεν είναι τόσο ευέλικτα όσο να επιτρέπουν σε έναν ιδιωτικό φορέα , όπως το UCL, να λαμβάνει τόσο σημαντικές αποφάσεις που να αφορούν έναν τόπο αλλά και το κοινό καλό, το πανεπιστήμιο έχοντας τα μέσα, έχει καταφέρει πρώτον να βρει την κατάλληλη νομική οδό να του επιτρέπεται κάθε απαραίτητη μεταρρύθμιση ή παρέμβαση στον χώρο. Δεύτερον λόγω του ήδη ανεπτυγμένου του δικτύου σχέσεων και της αξιοπιστίας του ως

πανεπιστημιακό ίδρυμα, έχει το προτέρημα να αντιμετωπίζεται από την βελγική πολιτεία όχι ως ιδιωτικός φορέας, αλλά ως φορέας που να αποσκοπεί στην βελτιστοποίηση της ποιότητας ζωής, του αστικού περιβάλλοντος και που προσπαθεί να αποδείξει μέσα από το έργο του, την σημαντικότητα της γνώσης και της έρευνας.

Έτσι η διοίκηση του πανεπιστημίου είναι χωρισμένη σε έναν αριθμό φορέων, ή αλλιώς υπηρεσιών που έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες και ευθύνες και κανείς δεν υπερισχύει κανενός. Πολύ σημαντικό ρόλο ανάμεσα στις υπηρεσίες αυτές παίζουν δύο τμήματα τα οποία έχουν συμβάλει ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της Πόλης. (Remy J, Lecreck Et, 1997)

Η μία εκ των δύο, υπηρεσία ασχολείται με πολεοδομικά και αστικά θέματα και σκοπός της είναι η σωστή διεκπεραίωση των έργων εντός των ορίων της Πόλης, των υποδομών και η γενικότερη προσπάθεια να επιτευχθεί η στοχευόμενη, κατά το στρατηγικό σχέδιο, ποιότητα ζωής.

Η δημιουργία της υπηρεσίας προώθησης και διαφήμισης της Πόλης, προέκυψε από τον ζήλο του πανεπιστημίου να δημιουργήσει μία νέα αλλά παράλληλα φυσιολογική/ παραδοσιακή πόλη, τόσο δυναμική ώστε να μπορεί το ίδιο να επωφεληθεί του ρόλου του ως κινητήρια της δύναμη. Το γραφείο προώθησης και διαφήμισης έχει αναλάβει να ανακαλύψει και να προωθήσει τις προκλήσεις αυτές που κάνουν την LLN ιδιαίτερα ελκυστική και μοναδική για τις παροχές της και την αυξημένη ποιότητα ζωής. Αυτή η υπηρεσία, η οποία λειτουργεί έως σήμερα, δεν αντιπροσωπεύει ένα πολεοδομικό σχέδιο που αποβλέπει στην προσέλκυση πελατών, αλλά παίζει έναν ενεργητικό ρόλο όσον αφορά στην εξεύρεση επενδυτών, πλάσάροντας απλά την βιωσιμότητα και τα θετικά της πανεπιστημιακής ζωής ως πρόκληση επένδυσης.

Η τελευταία έχει παίζει, κατά τα σύγχρονα δεδομένα διοίκησης των παραδοσιακών πόλεων, το ρόλο του οργανισμού που διαφημίζει στο ευρύτερο κοινό το χώρο της Πόλης και τον προβάλλει προς τα έξω (place marketing), με κύριο σκοπό την οικονομική του ανάπτυξη. Έτσι ο ρόλος της Πόλης στην περιφερειακή ζωής γίνεται ολοένα και πιο σημαντικός εφόσον όμως το πανεπιστήμιο φροντίζει να προβάλλει συνεχώς τα θετικά στοιχεία και του ευρύτερου χώρου στον οποίο φιλοξενείται.

Είναι εξίσου σημαντικό να αναφερθεί πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της τμήματος έρευνας του πανεπιστημίου, το οποίο φροντίζει να μελετά συνεχώς το χώρο, τα φαινόμενα που εκτυλίσσονται εκεί, την μελλοντική εξέλιξη της Πόλης και με την συνεργασία του με

την υπηρεσία πολεοδομικών και αστικών θεμάτων να πλαισιώνει την βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη της Πόλης. Η υπηρεσία έρευνας δεν στηρίζεται σε περιφερειακά εργαλεία σχεδιασμού, όπως τα ειδικά χωροταξικά σχέδια (Plan Particulier d' Aménagement)¹⁰ αλλά σε δικά της πιο ευέλικτα εργαλεία. Άλλωστε τα ειδικά χωροταξικά σχέδια για να συνταχθούν απαιτούν χρονοβόρες και πολύπλοκες διαδικασίες, κάτι που αντιτίθεται πλήρως στον σχεδιασμό και την διαχείριση μίας «νέας πόλης», που απαιτεί ευελιξία και συνεχή επανεξέταση του χώρου και όχι παγιωμένες χρήσεις και μορφές του χώρου.

4. Τα επιστημονικά –τεχνολογικά πάρκα

Η πόλη της LLN φιλοξενεί εντός των διοικητικών της ορίων ένα επιστημονικό-τεχνολογικό πάρκο, την λειτουργία του οποίου διέπει μία αξιοσημείωτη πολυπλοκότητα που αναλύεται σε αυτό το υποκεφάλαιο. Το πάρκο άρχισε να λειτουργεί το 1972 αμέσως μόλις εγκαταστάθηκε το UCL στα εδάφη που είχε αγοράσει και άρχισε να ανοικοδομεί την πόλη της LLN. Η μελέτη περίπτωσης είναι ιδιαίτερα γνωστή στους πολεοδόμους και αρχιτέκτονες αλλά και στο ευρύτερο κοινό για το πανεπιστήμιο της αλλά και για τον μεγάλο αριθμό φοιτητών που κινούνται εκεί. Παρόλα αυτά θα έπρεπε να είναι πρώτιστος γνωστή για τον ρόλο της ως πολύ σημαντικό κέντρο εργασίας της επαρχίας στην οποία εντάσσεται αλλά και της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας.

Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται εκεί σήμερα, 10.600 σε αριθμό, εκ των οποίων το 40% στο ίδιο το πανεπιστήμιο, το 33% στα επιστημονικά πάρκα και το υπόλοιπο 27% σε λοιπές υπηρεσίες και στις διάφορες εμπορικές χρήσεις της Πόλης. Η οικονομική ανάπτυξη του Πάρκου οικονομική αλλά και οι αυξανόμενες θέσεις εργασίας, φαίνεται να συνεχίζεται με μεγάλο ρυθμό καθώς η φήμη του βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου και η συγκέντρωση των επιχειρήσεων σε τομείς όπως η τεχνολογία της πληροφορικής, η φαρμακευτική αλλά και η χημεία, αυξάνεται. (www.dom.ucl.ac.be)

Ο τελικός στόχος που έχει τεθεί για το πάρκο είναι να προσφέρει στην αγορά εργασίας 10.00 θέσεις αλλά και να αποτελέσει τον κυριότερο τομέα που θα συμβάλλει περισσότερο από όλους τους άλλους στην οικονομική ανάπτυξη της Πόλης. Το Τομεακό Σχέδιο άλλωστε προβλέπει ότι συνολικά θα διατεθούν μόλις 170 εκτάρια (900 στο σύνολο)

---

¹⁰ Τα ειδικά χωροταξικά σχέδια στο Βέλγιο αφορούν στην εξειδίκευση ενός ευρύτερου σχεδίου για ένα μέρος μίας πόλης

για τις εγκαταστάσεις του τεχνολογικού πάρκου, που έχει επεκταθεί τα τελευταία χρόνια στα 200 περίπου εκτάρια. Έχει συνεπώς προβλεφθεί βάσει της μεγάλης ζήτησης του και βάσει του περιορισμού του σε χώρους που διατίθενται για τις εγκαταστάσεις του, μία ιδιαίτερα αυστηρή πολιτική επιλογής μεταξύ των υποψηφίων για εγκατάσταση επιχειρήσεων.

Εικόνα 3.27 : « Τα επιστημονικά πάρκα στην επαρχία της Brabant Walloon, σήμερα.»

Πηγή : IBW

Είναι επίσης σημαντικός ο κοινωνικός χαρακτήρας του Πάρκου όπου ενισχύεται με τον αυξανόμενο αριθμό φοιτητών που αποκαθιστά επαγγελματικά με το τέλος των σπουδών τους και με τον τρόπο αυτόν εξισορροπεί τον κερδοσκοπικό και καπιταλιστικό του χαρακτήρα. (<http://membres.lycos.fr>)

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο όσον αφορά στην χρηματοδότηση του πάρκου αφορά στην χωροθέτηση του σε μία εδαφική ενότητα που ανήκει σε δύο διαφορετικούς δήμους (communes) με απώτερο σκοπό την εξασφάλιση ενδεχομένως επιπλέον κονδυλίων για λογαριασμό της δεύτερης τοπικής αυτοδιοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, το κράτος θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανάπτυξη του Πάρκου αν οι εκτάσεις αυτού ανήκαν σε κάποιον από τους διαδημοτικούς οικονομικούς οργανισμούς του Βελγίου ¹. Έτσι η μία εκ των δύο αυτοδιοικήσεων στις οποίες ανήκει το Πάρκο, πώλησε κάποιο μέρος των εκτάσεων τον Οικονομικό Οργανισμό της Brabant Walloon (IBW) ο οποίος με την σειρά του και την οικονομική βοήθεια του κράτους διεκπεραίωσε έργα υποδομών απαραίτητα για την σωστή λειτουργία του τεχνολογικού πάρκου. (Remy J, Lecreck Et, 1997)

Η λειτουργία του επιστημονικού πάρκου από το 1972 από όταν και ορίστηκε ως βασικό στοιχείο της Πόλης στο στρατηγικό σχέδιο, γίνεται από την επιτροπή διαχείρισης

που ορίστηκε από το κράτος, ενώ παράλληλα αυτή αποτελείται από εκπροσώπους της IBW, του πανεπιστημίου και των δύο αυτοδιοικήσεων και ιδιοκτητών μέρους των εδαφών του επιστημονικού πάρκου, της Wavre και της Ottignies-LLN. Σε θέματα εγκατάστασης των επιχειρήσεων, το πανεπιστήμιο έχει εξ αρχής αναπτύξει μία στρατηγική που του επιτρέπει να παρεμβάινει στην εικόνα του Πάρκου, ενώ σημαντικός είναι ο ρόλος του UCL σε αυτό όσον αφορά στην προσέλκυση των επιχειρήσεων που εκείνο επιθυμεί. Ο βασικός στόχος είναι η προσέλκυση επιχειρήσεων με μεγάλη προστιθέμενη αξία στους κλάδους της χημείας, της φαρμακευτικής καθώς και του κλάδου των επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας. Το πανεπιστήμιο πετυχαίνει το στόχο του προσελκύοντας τις επιχειρήσεις που επιθυμεί να έχει στο Πάρκο και δεν αφήνει δυσχεστευμένες όσες απορρίπτει καθώς τις παραπέμπει στον συνέταιρο του (IBW) ,κάτοχο πολλών εδαφικών εκτάσεων που φιλοξενούν βιομηχανικά πάρκα. Το Πανεπιστήμιο φαίνεται ότι έχει αναπτύξει ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης του πάρκου αλλά και προώθησης του. Τα θετικότερα αποτελέσματα άλλωστε έχουν φανεί με την εγκατάσταση εκεί δύο πολύ γνωστών πολυεθνικών εταιρειών της Shell και της Nissan, που παράλληλα αποτέλεσαν σταθμό στην ιστορία του πάρκου καθώς του προσέδωσαν ένα μεγάλο ποσοστό κύρους ως χώρο συγέντρωσης επιχειρήσεων.

Η επιλεκτική αυτή στρατηγική είναι στρατηγική μόλις των τελευταίων χρόνων καθώς από το 1972 έως και το 1985 η προσέλευση επιχειρήσεων ήταν μεγάλη χωρίς αυτές να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια και υψηλά standards. Παρόλα αυτά η πολιτική του 72-85 ήταν αναγκαία για να δημιουργηθεί μία βάση και κάποια αξιοπιστία στο κοινό ώστε από το 1988 και μετά με μία πρώτη εγκατάσταση της πολυεθνικής της Shell να δοθεί το έναυσμα στην διοίκηση του να δράσει επιλεκτικά εφόσον είχαν αρχίσει να φαίνονται τα αποτελέσματα της πολύ καλής δουλειάς που είχε γίνει ως τότε. (Remy J, Lecreck Et, 1998)

VII. Ο ρόλος του πανεπιστημίου. - Η σχέση του με την πόλη

Το UCL παίζει έναν βασικό ρόλο στην λειτουργία της πόλης και την ανάπτυξη της. Αποτελεί τον βασικό συντελεστή της Πόλης και της οικονομικής της ανάπτυξης, καθώς αποφασίζει για τα περισσότερα επί των ζητημάτων που την αφορούν. Αυτομάτως αποτελεί βασικό συντελεστή που με τις αποφάσεις του θα συντελέσει έμμεσα στην

οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη όλης της επαρχίας αλλά και της περιφέρειας.(Fondation-Iouvain, 2004)

Κάπου κοντά στο 1966 η κεντρική διοίκηση του πανεπιστημίου ενεργοποίησε μερικούς από τους καλύτερους ακαδημαϊκούς σε θέματα πολεοδομίας, για να στήσει αυτό το υλοποιήσιμο σχέδιο για την δημιουργία αυτής της σύγχρονης «νέας Πόλης», που μελετάται, για να στεγάσει το γαλλόφωνο πανεπιστήμιο του UCL. Με ένα εξίσου σημαντικό πλεονέκτημα που αφορά στην ύπαρξη εξειδικευμένων σε νομικά ζητήματα, ανθρώπων του ακαδημαϊκού κόσμου που πλαisiώσαν με τις γνώσεις τους το σχέδιο αυτό, η διοίκηση του πανεπιστημίου καταφέρει να στήσει μία Πόλη κομμένη και ραμμένη στα μέτρα του Πανεπιστημίου. Έχοντας δηλαδή όλα τα απαραίτητα μέσα να δράσει εξαρχής με τρόπο τέτοιο, θεσπίζοντας κανόνες και νόμους, οι οποίοι να διατηρούν το πανεπιστήμιο κυρίαρχο στην λήψη των αποφάσεων παντός τύπου, ακόμα και σήμερα. (Remy J, Lecreck Et, 1998)

Η εκπαίδευση, η έρευνα αλλά και οι κοινωνικές υπηρεσίες αποτελούν τις τρεις βασικές αποστολές του πανεπιστημίου.

Από την αρχική μελέτη της πόλης πριν καν αποφασιστεί η κατασκευή της, κύριος στόχος του πανεπιστημίου ήταν να μπορέσει να κρατήσει καθόλη την διάρκεια ζωής της Πόλης, έναν βασικό, ίσως τον βασικότερο, ρόλο όσον αφορά στην διοίκηση και διαχείριση αυτής, αλλά κυρίως έως και το 2000 που θα ολοκληρωνόταν η υλοποίηση του σχεδίου. Η ιδιαιτερότητα της περίπτωσης που θέλει το πανεπιστήμιο ιδιοκτήτη των εδαφών, του δίνει το πλεονέκτημα να κρατάει κυρίαρχο ρόλο από την αρχή έως και σήμερα. Άλλωστε βασικό στοιχείο επιτυχίας όσον αφορά στην προώθηση της πόλης αποτέλεσε η δυνατότητα του πανεπιστημίου να χρησιμοποιήσει το δίκτυο σχέσεων με τον πολιτικό κόσμο αλλά και το ευρύτερο κοινό, που είχε ως τότε αναπτύξει για να διαδώσει και να προωθήσει το «έργο»¹ του αλλά και για να λύσει εύκολα και γρήγορα ζητήματα γραφειοκρατίας αλλά και νομοθετικά κλπ. (Remy J, Lecreck Et, 1998)

Άλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ο λόγος ύπαρξης της Πόλης ήταν η ενσωμάτωση του πανεπιστημίου σε ένα φυσιολογικό, νέο όμως και σύγχρονο αστικό περιβάλλον. Το πανεπιστήμιο είναι αναπόσπαστο κομμάτι της πόλης όπως και της κοινωνικής ζωής καθώς εκεί αντικατοπτρίζεται ένας μικρόκοσμος της κοινωνίας. Συνεπώς και κατά του συντάκτες του εν λόγω σχεδίου, που υπάρχει σήμερα υλοποιημένο, υπάρχει μία συνεχής αναγκαιότητα συσχέτισης της πόλης με το πανεπιστήμιο, την οποία βέβαια

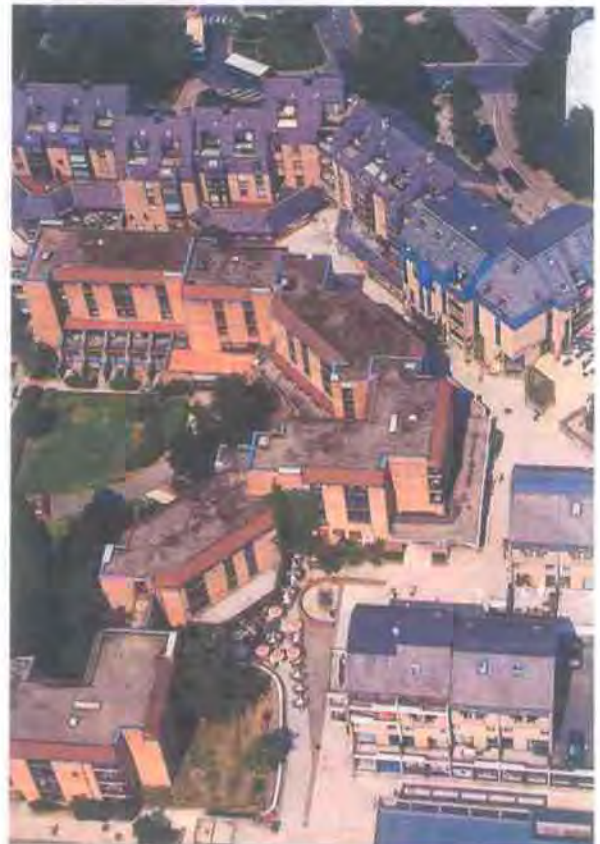
επιβεβαιώνουν πληθώρα παραδειγμάτων γνωστών πανεπιστημίων ανά τον κόσμο.(www.wordiq.com)

Εκτός των άλλων είναι αξιοσημείωτη η συνθετική δράση του πανεπιστημίου σε περισσότερους από έναν τομείς και αυτό απορρέει από το γεγονός ότι αυτό κράτησε τον κύριο λόγο, συντάσσοντας μελέτες και σχέδια, όχι μόνο για ζητήματα θεωρητικά πολεοδομίας , αρχιτεκτονικής και ρύθμισης τους χώρου αλλά ακόμα και για ζητήματα οικονομικά, επενδύσεων, νομοθετικά κλπ.

Έτσι στηριζόμενο πάνω στο οικονομικό σχέδιο που το ίδιο έχει συντάξει , θα κάνει την πόλη βιώσιμη και θα την προάγει οικονομικά. Οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι κατά την πρώτη διετία του '70 θα οδηγήσουν το πανεπιστήμιο στην ανεύρεση τρόπων χρηματοδότησης και επενδυτών πριν καν αρχίσουν οι διαδικασίες ανοικοδόμησης.

Για να υλοποιήσει το σχέδιο και να αντεπεξέλθει σε όλες τις απαιτήσεις που παρουσιάστηκαν παραπάνω, το πανεπιστήμιο έχει σε γενικές γραμμές παίξει διαφορετικούς επιμέρους ρόλους, ένας από τους οποίους προαναφέρθηκε και αφορά στην **εξεύρεση κονδυλίων και χρηματοδοτήσεων** για την ολοκλήρωση του έργου. Ένας δεύτερος ρόλος του πανεπιστημίου αφορά στην εξεύρεση ενός συγκεκριμένου μοντέλου διοίκησης το οποίο πρέπει να διαρθρώσει με τρόπο τέτοιο ώστε να διατηρεί μεν η διοίκηση έναν αυτόνομο χαρακτήρα τέτοιο που να της επιτρέπει να ελίσσεται στις καταστάσεις, χωρίς όμως να χάνει την σχέση της με την κοινότητα στην οποία εντάσσεται διοικητικά και συνεπώς και τις σχέσεις της με το γύρω περιβάλλον, πολιτικό, κοινωνικό κλπ, έτσι ώστε να καταφέρνει να διατηρεί την εξωστρέφεια της. (Remy J, Lecreck Et, 1998)

Εικόνα 3.28 : « Πανοραμική άποψη της πόλης.»

VIII. Ο Χαρακτήρας της πόλης σήμερα

Η αξιοπιστία του πανεπιστημίου και η αναγνώριση του ερευνητικού και ευρύτερου ακαδημαϊκού του έργου, συνέβαλλε σημαντικά στην σωστή, έως σήμερα, προώθηση αλλά και διοίκηση της Πόλης.

Μία πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από φοιτητές και εκδόθηκε δύο χρόνια πριν, έδειχνε ότι η πλειοψηφία των χρηστών του χώρου απολαμβάνει και εκτιμάει ιδιαίτερα τον χαρακτήρα της πόλης ως πόλη για πεζούς, όπως επίσης και την διαθεσιμότητα σε όχι ακριβά καταλύματα για φοιτητές και μη, ενώ όμως συγχρόνως θεωρεί μονότονη την αρχιτεκτονική της πόλης. (The international herald Tribune, 1995)

Σε γενικές γραμμές από την χρήση του χώρου δεν μπορεί κανείς να τον χαρακτηρίσει με συγκεκριμένη του λειτουργία, Ενδεικτικά π.χ. στην πόλη συναντάμε συνολική έκταση γραφείων λίγο μεγαλύτερη από 30.000 m² συνολικά που λειτουργούν σήμερα. Η διανομή των εγκαταστάσεων έχει γίνει έτσι ώστε τα δύο τρίτα των γραφείων να βρίσκονται στην πόλη και το υπόλοιπο ένα τρίτο στο επιστημονικό πάρκο. Έτσι δεν μπορεί να της αποδοθεί ο όρος της περιοχής εργασίας.(www.dom.ucl.ac.be)

Παράλληλα οι εμπορικές χρήσεις καταλαμβάνουν 28.000 m² συνολικά της έκτασης του κεντρικού πολεοδομικού συγκροτήματος και πλαισιώνουν ένα πλήρη εμπορικό χώρο που παρέχει κάθε απαραίτητο αγαθό. Σήμερα όπως προαναφέρθηκε η εμπορική δραστηριότητα δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη, στα μελλοντικά όμως σχέδια της Πόλης είναι το υπό κατασκευή εμπορικό κέντρο συνολικής έκτασης 25.000 m² που θα διπλασιάσει τις εμπορικές δραστηριότητες και θα συμβάλλει σημαντικά στην αλλαγή του χαρακτήρα της Πόλης. Η LLN ως «νέα πόλη» έχει το χαρακτηριστικό ότι μεταβάλλεται συνεχώς καθότι δεν έχει ακόμα σταθεροποιήσει το ρόλο που θέλει και μπορεί να παίξει στην περιφέρεια. Ο ρόλος αυτός ασταθής κατά τα τελευταία χρόνια που έτεινε περισσότερο στην εκπαιδευτική δραστηριότητα, φαίνεται να κατευθύνεται προς ένας πιο αστικό χαρακτήρα που θα αποδείξει με τις υπηρεσίες που θα προσφέρει, πόσο ισχυρό περιφερειακό κέντρο μπορεί να γίνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4Ο «Συμπεράσματα»

Από την παραπάνω εκτενή ανάλυση και παρουσίαση όχι μόνο της πόλης της LLN, αλλά και του ευρύτερου της περιβάλλοντος, κοινωνικού και χωρικού είναι αναμφισβήτητο πόσο έχει αυτή επηρεάσει, θετικά σε ορισμένους τομείς και αρνητικά σε κάποιους άλλους, το ευρύτερο της περιβάλλον. Αρχικά απομονώνονται οι παράγοντες που φαίνεται να έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της Πόλης ως αστικό χώρο αλλά και στην ανάπτυξη της ως αυτοδιοικούμενο οικονομικό οργανισμό. Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι επιπτώσεις από την αστικού τύπου αυτή παρέμβαση στο γαλλόφωνο μέρος του Βελγίου, τόσο σε χωρικά ζητήματα όσο και σε ζητήματα κυρίως οικονομικής ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα είναι ποικίλα και αφορούν σε πολλούς επίσης τομείς. Στις σειρές του παρακάτω κεφαλαίου παρουσιάζονται συγκεντρωμένα τα συμπεράσματα από την ανάλυση της υπό μελέτη περίπτωσης σε δύο βασικούς άξονες, των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων και τελικά παρατίθενται κάποια γενικά συμπεράσματα που αφορούν στην ευρύτερη περίπτωση.

I. Επιπτώσεις- Αποτελέσματα από την δημιουργία της Πόλης

i. Στον ευρύτερο χώρο :Η οικονομική ανάπτυξη – Το τρίπολο Wavre-Ottignies-LLN

Ένα σημαντικό παράδοξο από την ιστορία της πόλης της LLN είναι πως η αρχή της σηματοδοτήθηκε από μία βίαιη και δραματική τροπή των γεγονότων το 1968 η οποία αποκάλυψε, με την βοήθεια κάποιων ειδικών, την δυνατότητα για δημιουργία μίας «νέας πόλης» της οποίας το «μέλλον» μας αποδεικνύει την σημαντικότητα αλλά και τα οφέλη για μία ολόκληρη περιφέρεια. (Mertens A, 2002)

Οι επιπτώσεις στην περιφέρεια αφορούν κυρίως σε επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και ανακατανομής του πληθυσμού στον χώρο. Η υπό μελέτη πόλη έδωσε την ευκαιρία στην γαλλόφωνη περιφέρεια να εκσυγχρονίσει την οικονομία της, από παραδοσιακή βιομηχανία την δεκαετία του '80, σε τριτογενοποιημένη οικονομία της νέα χιλιετηρίδας πριν καν η τελευταία παγιωθεί ως ιδανικός τύπος οικονομικής ανάπτυξης ενός τόπου.

Το UCL με την έναρξη των εργασιών ανοικοδόμησης της «νέας πόλης» όπου θα στεγαζόταν, δρομολόγησε την δημιουργία ενός επιστημονικού πάρκου με σκοπό την αλλαγή του οικονομικού χαρακτήρα της περιφέρειας. Άλλωστε έχοντας μελετήσει καλά, στα πλαίσια πανεπιστημιακής έρευνας, την επηρεασμένη από την παγκόσμια οικονομική κρίση του '70-'80, οικονομία της Βαλλονίας, ήταν ο πλέον αρμόδιος φορέας, εφόσον διαθέτε τα μέσα , να συνδράμει στην αλλαγή. Προσπάθησε να αποδείξει στη ευρύτερη κοινωνία πως μπορούσε να δώσει λύση στην οικονομική στασιμότητα αυτή που προερχόταν από τον μαρασμό του δευτερογενή και να εγκαθιδρύσει νέα αποδοτικά συστήματα που ευδοκίμούσαν σε άλλες περιοχές του κόσμου. Με τρανό παράδειγμα το Cambridge και το επιστημονικό πάρκο του 1965, που το ίδιο ίδρυσε, το UCL φανερά προσπάθησε εξ αρχής να συνδυάσει την δική του ανάπτυξη, μέσω της πόλης που ανέπτυξε, με την οικονομική άνθιση όλης της περιφέρειας.

Κάπου στις γραμμές αυτής της εργασίας έγινε λόγος για την ενδεχόμενη συσχέτιση μεταξύ της δημιουργίας της πόλης και της τότε κυβερνητικής δράσης. Από αυτή την μελέτη φαίνεται πως ίσως ένα από τα κίνητρα που προέβαλε το Πανεπιστήμιο στην τότε κυβέρνηση, ώστε να υλοποιήσει με δικά της μέσα, την πρόταση του για την ανέγερση μίας « νέας πόλης », ήταν η οικονομική ανάπτυξη της ευρύτερης περιφέρειας. Όπως

προαναφέρθηκε κατά την δεκαετία κατασκευής της Πόλης η οικονομία της Βαλλονίας υστερούσε συγκριτικά με εκείνη της Φλάνδρας και συνεπώς, η ανάπτυξη της πρώτης ήταν κάτι που επιδίωκε η τότε γαλλόφωνη κυβέρνηση. Η πρόκληση του τεχνολογικού πάγκου κατά την πενταετία '65-'70, είναι πραγματικότητα σήμερα και έχει συμβάλλει αισθητά στην αποκατάσταση της βαλλονικής οικονομίας. Το πρώτο τεχνολογικό πάγκο στο Βέλγιο κατοχυρώθηκε από το UCL το οποίο και απέδειξε πως η απάντηση στην πτώση της παραδοσιακής βιομηχανίας ήταν, τα νέα καινοτόμα συστήματα παροχής υπηρεσιών και η συγκέντρωση επιχειρήσεων που πραγματεύονται νέες τεχνολογίες και καινοτόμα συστήματα.

Εκτός από αυτήν την ενεργή συμβολή της στην αλλαγή του χαρακτήρα της οικονομίας της περιφέρειας, ένα εξίσου σημαντικό σημείο όπου επέδρασε η νέα πόλη της LLN ήταν η μαζική δημιουργία, μέσα σε μόλις μία πενταετία, ενός ιδιαίτερα υψηλού αριθμού θέσεων εργασίας, είτε στα τεχνολογικά πάγκα είτε στις υπηρεσίες του πανεπιστημίου και στην ίδια την Πόλη. Με τον τρόπο αυτό η περιοχή της πόλης αλλά και του δήμου, επωφελήθηκε με δύο τρόπους. Καταρχήν η ευρύτερη περιοχή πλέον προτιμάται συχνά για μόνιμη κατοικία, κάτι που δεν συνέβαινε παλιότερα, διότι παρέχει την δυνατότητα και για εργασία αλλά και για εκπαίδευση. Η περιοχή αποτελεί ένα ανεπτυγμένο χώρο που έχεις τρεις πόλους ανάπτυξης, την Wavre, την Ottignies και την LLN. Τα τρία αυτά μικρά μεν αστικά κέντρα, αλληλοσυμπληρώνονται στον τομέα των δημόσιων υπηρεσιών, των εμπορικών δραστηριοτήτων αλλά και της συμπληρωματικότητας των μέσων μεταφοράς, δημιουργώντας στο σύνολο τους έναν ισχυρό πόλο της επαρχίας και της προαστιακής ζώνης των Βρυξελλών.

Η εκ νέου δημιουργία μίας πόλης, με ένα ιδιαίτερα μελετημένο αστικό περιβάλλον και υψηλή ποιότητα ζωής αυτομάτως συνδέεται με την απόκτηση κύρους και καλής φήμης της ευρύτερης περιοχής. Την καλή αυτή φήμη εκμεταλλεύτηκαν οι δύο γειτονικές κοινότητες που προαναφέρθηκαν, όπως επίσης εκμεταλλεύτηκαν και την υπεραξία που απέκτησαν τα εδάφη τους από την εγκατάσταση σε κοντινή τους περιοχής μίας νέας καινοτόμας πόλης που οικοδομήθηκε, για πρώτη φορά στην σύγχρονη ιστορία του Βελγίου.

Έτσι η ευρύτερη περιοχή της επαρχίας της Brabant Walloon αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για την εκδήλωση φαινομένων όπως η έντονη προαστιοποίηση των τελευταίων είκοσι χρόνων.

Παρόλα αυτά υπάρχουν και ορισμένες επιπτώσεις που δεν θεωρούνται απαραίτητα θετικές, εφόσον αφορά στην αλλαγή χρήσης των γύρω της Πόλης, εδαφών. Τα εύφορα εδάφη της επαρχίας της Brabant Walloon δεν καλλιεργήθηκαν όπως θα έπρεπε για να μιλάμε για ορθή αξιοποίηση των φυσικών πόρων, αλλά δέχτηκαν σημαντικές πιέσεις για αστικοποίηση. Ο αγροτικός τομέας φαίνεται πως φθίνει στο σύνολο του στον Ευρωπαϊκό χώρο, αλλά η βελγική οικονομία οφείλει ένα μεγάλο μέρος της στον πρωτογενή τομέα. Βέβαια εδώ είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως η καλλιέργεια του εδάφους και η κτηνοτροφία δεν αφανίστηκαν από την εν λόγω περιοχή αλλά δεν αναπτύχθηκαν όσο θα μπορούσαν και παράλληλα δεν απέδωσαν όσο θα μπορούσαν να αποδώσουν οικονομικά.

Μία ακόμα αμφιλεγόμενη επίπτωση από την δημιουργία της LLN αφορά στη ιδιωτικοποίηση των εδαφών. Γενικά η δημιουργία μίας πόλης δεν είναι σίγουρα δουλειά ενός πανεπιστημίου, πόσο μάλλον ενός ιδιωτικού πανεπιστημίου και η επιβολή ενός πολεοδομικού σχεδίου είναι το ίδιο αντιδημοκρατική διαδικασία είτε στην περίπτωση επιβολής του από την πολεοδομική αρχή του κράτους ή της περιφέρειας, είτε στην περίπτωση της LLN όπου αυτό επιβλήθηκε από την διοίκηση του πανεπιστημίου. Στην δεύτερη περίπτωση βέβαια οι διαδικασίες είναι περισσότερο δημοκρατικές καθώς το πανεπιστήμιο είναι ιδιοκτήτης των εδαφών και επιβάλλει κανόνες εντός των διοικητικών του ορίων και εδαφών. (Mertens A, 2002) Στην πρώτη περίπτωση οι περιφερειακές πολεοδομίες με τους κανόνες που επιβάλουν επηρεάζουν τις αντικειμενικές αξίες των περιουσιών των κατοίκων, ενώ στην περίπτωση της LLN οι αντικειμενικές αξίες είναι σταθερές και προκαθορισμένες από την αρχή και δεν επηρεάζονται από κανενός είδους αποφάσεις. Βέβαια αν πόσο σωστό είναι ένας ιδιωτικός φορέας να είναι ιδιοκτήτης μίας τόσο μεγάλης εδαφικής έκτασης, δεν ακούγεται από μόνο του δημοκρατικό αλλά παραπέμπει κατά την ελληνική εμπειρία, όπου σε περιόδους δικτατορίας εκδηλώθηκαν παρόμοια φαινόμενα. Η μεν περίπτωση που εξετάζεται απέχει πολύ από την παραπάνω πρόταση διότι εδώ, πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η δομή του διοικητικού συστήματος του Βελγίου αλλά και το κύρος του πανεπιστημίου που λειτουργεί με γνώμονα το κοινό συμφέρον και την σωστή αξιοποίηση των πόρων.

ii. Στο ίδιο το περιβάλλον της

Μία πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από φοιτητές και εκδόθηκε δύο χρόνια πριν, έδειχνε ότι η πλειοψηφία των χρηστών του χώρου απολαμβάνει και εκτιμάει ιδιαίτερα τον χαρακτήρα της πόλης ως πόλη για πεζούς, όπως επίσης και την διαθεσιμότητα σε όχι ακριβά καταλύματα για φοιτητές και μη, ενώ όμως συγχρόνως θεωρεί μονότονη την αρχιτεκτονική της πόλης. (www.ahln.be)

Η παραπάνω άποψη δίνει μία εικόνα για τις εντυπώσεις των χρηστών της από το περιβάλλον στο οποίο ζουν και κινούνται. Η διαβίωση σε ένα απόλυτα ρυθμισμένο και μελετημένο αστικό περιβάλλον που έχει στηθεί με τρόπο τέτοιο ώστε να δημιουργεί τις ιδανικότερες συνθήκες για το χρήστη, συχνά έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ίδιο το χώρο και την ανάπτυξη του, στον χρήστη αλλά και στην οικονομική ανάπτυξη της Πόλης.

Η διοίκηση της Πόλης στηρίχθηκε για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα στην ύπαρξη του πανεπιστημίου και συνεπώς στον φοιτητικό πληθυσμό, για να χτίσει το μέλλον της. Η εγκατάσταση μόνιμου πληθυσμού είχε αργότερα επιπτώσεις όπως την δυσλειτουργία πληθώρας κοινόχρηστων χώρων, όπως πλατείες, οι οποίες αποτελούσαν και αποτελούν χώρο συνάντησης και μάζωξης φοιτητών. Κατά συνέπεια και κατά τις πρωινές ώρες όπου ο πληθυσμός είναι περίπου διπλάσιος από αυτόν της νύχτας, το κέντρο της Πόλης δεν παίζει το ρόλο του για όλους τους κατοίκους καθώς ο φοιτητικός του χαρακτήρας είναι διάχυτος και υπερισχύει. Έτσι ήταν ιδιαίτερα δύσκολο μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να αποκτήσει η Πόλη τον επιδιωκόμενο χαρακτήρα της παραδοσιακής πόλης έτσι ώστε να είναι πραγματικά ελκυστική για μόνιμη κατοικία. Τα προηγούμενα χρόνια παρατηρήθηκαν φαινόμενα πειραματικής κατοίκησης της Πόλης καθώς ο πληθυσμός που κινούνταν προς τα εκεί αναγνώριζε τον πειραματικό χαρακτήρα της πόλης και συμπεριφερόταν με τον ακριβώς ίδιο τρόπο. Το απόλυτα ρυθμισμένο περιβάλλον της Πόλης, που συχνά ξεγελάει τον χρήστη, έχει με την σειρά του αποτελέσματα στην ψυχολογία των κατοίκων ή επισκεπτών και συχνά καταλήγει στην εγκατάλειψη του χώρου ή την προσωρινή χρήση του, π.χ. καθημερινή μετακίνηση προς το πανεπιστήμιο ή την εργασία. Η κοντινή, από την περιοχή της πρωτεύουσας, απόσταση ενισχύει τέτοια φαινόμενα προσωρινής χρήσης του χώρου, ή ακόμα και φαινόμενα μαζικής εγκατάλειψης κατά τα σαββατοκύριακα και τις διακοπές. Η παραπάνω άποψη αποτελεί αρνητική επίπτωση στην ίδια την Πόλη από την δημιουργία της, η οποία και έχει απαιτήσει ανά διαστήματα την αντιμετώπιση τέτοιων

φαινομένων. Μπορεί άλλωστε να συσχετιστεί η δημιουργία των πρόσφατων μεγάλων έργων, όπως ενός από τα μεγαλύτερα συνεδριακά κέντρα της Ευρώπης, ή ενός πολυχώρου κινηματογράφων με υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις, με την επιθυμία της διοίκησης της Πόλης να προσελκύει πληθυσμό κατά τις περιόδους που αυτή ερημώνει. Ο συνεδριακός τουρισμός, μπορεί να λαμβάνει χώρα κατά την διάρκεια όλου του χρόνου ενώ είναι συχνό φαινόμενο η διεξαγωγή συνεδρίων κατά τα σαββατοκύριακα. Από την άλλη πλευρά ο πολυχώρος κινηματογράφων και θεάματος, συνδυαζόμενος με το πεζοδρομημένο κέντρο της Πόλης, που αποτελεί απόλυτα ασφαλή χώρο για τα παιδιά, προτιμάται ως προορισμός δραστηριοτήτων αναψυχής κατά τα σαββατοκύριακα και τις διακοπές.

Η δημιουργία μίας «νέας πόλης» όπως τουλάχιστον διαφαίνεται από την μελέτη περίπτωσης, απαιτεί την συνεχή επανεξέταση του χώρου και την υιοθέτηση στρατηγικών στόχων τέτοιων ώστε να καταφέρει με τεχνητά μέσα να

Εικόνα 4.1 : « Το συνεδριακό κέντρο της LLN, “Aula Magna”, ένας από τους μεγαλύτερους αμφιθεατρικούς χώρους της Ευρώπης.»

προσεγγίσει το παραδοσιακό μοντέλο πόλης που κατά κύριο λόγο δημιουργείται από την δραστηριότητα, τις απαιτήσεις και τα θέλω του κοινωνικού συνόλου. Η εγκατάλειψη της συνεχούς μελέτης του χώρου δεν φαίνεται να είναι εφικτή στην εν λόγω περίπτωση, διότι οι αντικρουόμενες χρήσεις και τα τελείως διαφορετικά πληθυσμιακά σύνολα που κατοικούν εκεί, συμβιώνουν ειρηνικά υπό τους όρους και τους κανόνες που θέτει και διατηρεί το πανεπιστήμιο. Φαίνεται πως η βασικότερη επίπτωση στον ίδιο της τον χώρο από την δημιουργία της είναι η αναγκαιότητα για συνεχή μελέτη και βελτίωση των συνθηκών ζωής και του περιβάλλοντος της και ένας από τους λόγους είναι η ποικιλομορφία του πληθυσμού.

Παρόλα αυτά φαίνεται πως το κοινωνικό σύνολο που κατοικεί στην υπό μελέτη πόλη, επιδρά με τις προτιμήσεις και τις αντιδράσεις του στην μελλοντική της εξέλιξη. Π.χ.

ένα παράδοξο που συναντάται εξετάζοντας την αντιμετώπιση της Πόλης από τους μόνιμους κατοίκους της είναι, πως παρόλη την εξειδίκευση της ως περιοχή όπου το πανεπιστήμιο κατέχει μία εξέχουσα θέση, ορισμένοι κάτοικοι την επέλεξαν θεωρώντας την παρουσία των φοιτητών μία ενόχληση που υποβαθμίζει τις περιουσίες τους και προσπαθεί να ενεργοποιήσει τις τοπικές αρχές ώστε να περιορίσει την παρουσία τους σε συγκεκριμένες ζώνες. Συνεπώς ο μόνιμος πληθυσμός ικανοποιημένος από την υψηλή ποιότητα ζωής επιδιώκει να γίνει πλειοψηφία στον χώρο της Πόλης και να επικρατήσει με τρόπο τέτοιο ώστε να απολαμβάνει τις υποδομές, την παροχή υπηρεσιών αλλά και το αρμονικό αστικό περιβάλλον της πόλης της LLN, χωρίς να ενοχλείται από την παρουσία των φοιτητών.

Το κέντρο της Πόλης σαφέστατα συγκεντρώνει τις περισσότερες εμπορικές χρήσεις, περιορισμένες όμως σχετικά με το μέγεθος της Πόλης, γεγονός που συχνά προκαλεί μονοπωλιακές αγορές και αυτή είναι μία επίπτωση του σχεδιασμού της. Το στρατηγικό σχέδιο

Εικόνα 4.2 : « Η πλατεία, Grand Place, μία από τις πιο κεντρικές της Πόλης.»

Πηγή : UCL

προβλέποντας περιορισμένες εμπορικές χρήσεις ανάλογες του πληθυσμού δεν προέβλεψε το παραπάνω φαινόμενο. Τις συνέπειες από την ύπαρξη μονοπωλιακών αγορών αντιμετωπίζουν κυρίως οι ομάδες κατοίκων αυτές που, δεν έχουν τα οικονομικά μέσα να μετακινηθούν σε κοντινές όχι μονοπωλιακές αγορές ή τα μέσα για να αρκестούν στις ήδη υπάρχουσες.

Εκτός των άλλων η συνθετική δράση του πανεπιστημίου σε περισσότερους από έναν τομείς και αυτό απορρέει από το γεγονός ότι το UCL κράτησε τον κύριο λόγο, συντάσσοντας μελέτες και σχέδια, όχι μόνο για ζητήματα θεωρητικά πολεοδομίας,

αρχιτεκτονικής και ρύθμισης τους χώρου αλλά ακόμα και για ζητήματα οικονομικά, κοινωνικά, νομοθετικά κλπ, έχει επίσης ποικίλες επιπτώσεις και αποτελέσματα. Λόγω της επικράτησης αυτής του πανεπιστημίου σε ζητήματα λήψης αποφάσεων, είναι άτυπα υποχρεωμένο να κρατήσει την κυριότητα σε θέματα διοίκησης εφόσον αυτή ήδη γίνεται σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο. Άλλωστε από την δημιουργία της Πόλης, ακόμα και σε διοικητικά ζητήματα, εφαρμόστηκαν πειραματικές μέθοδοι, όπως προαναφέρθηκε, που πηγάζουν από την πανεπιστημιακή έρευνα της εποχής εκείνης. Οι μέθοδοι αυτοί την πάροδο του χρόνου εξελίχθηκαν και εξελίσσονται με τρόπο τέτοιο που μόνο το πανεπιστήμιο μπορεί να παρακολουθήσει και να ερμηνεύσει έτσι ώστε να τις εξελίξει.

Το UCL κατάφερε μέσω διαδικασιών, λόγω της ανυπαρξίας δημόσιας υπηρεσίας πολεοδομίας στο δήμο της Ottignies¹¹ στον οποίο γεωγραφικά εντασσόταν, να γίνει ο κύριος του παιχνιδιού και να ορίσει τους πολεοδομικούς κανόνες του σχεδίου αλλά και την μορφή και τον χαρακτήρα που θα έδινε στην νέα αυτή πόλη, κατοχυρωμένη και νομικά. Ο δήμος της Ottignies τελικά έπαιξε τον ρόλο επενδυτή σε ολόκληρη αυτή τη διαδικασία, ο οποίος και παγιώθηκε για αρκετά χρόνια. Η ευθύνη του πανεπιστημίου να ανταποδώσει την υπεραξία των εδαφών, που η τελευταία του παραχώρησε για ένα οικονομικό αντίτιμο, έχει επιφέρει αποτελέσματα όπως την συνεχή βελτιστοποίηση των συνθηκών διαβίωσης, της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος της Πόλης αλλά και του ευρύτερου χώρου του Δήμου. Αποτελέσματα θετικά μεν, που απαιτούν όμως την δαπάνη χρημάτων για την διεκπεραίωση της απαιτούμενης αυτής συνεχούς μελέτης του χώρου κοινωνικής, οικονομικής, πολεοδομικής κλπ. Τα χρηματικά ποσά που θα έπρεπε να δαπανώνται για την μελέτη της Πόλης δεν καταβάλλονται απαραίτητα διότι η διοίκηση φροντίζει για την διεξαγωγή αυτής της μελέτης από το ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτει στην πανεπιστημιακή κοινότητα (ερευνητικό, επιστημονικό κλπ), που είτε έχει σταθερό μισθό, είτε χρηματοδοτείται από προγράμματα κρατικά, περιφερειακά κλπ.

Με τον τρόπο αυτό καταφέρνει να αξιοποιήσει παραγωγικά τους ανθρώπινους πόρους, με σκοπό την ανάπτυξη της Πόλης. Η παραπάνω άποψη αποτελεί, ζήτημα αμφιλεγόμενο καθώς ορισμένοι μεταφράζουν την ανάπτυξη της Πόλης σε ιδιαίτερα υψηλά οικονομικά οφέλη για τους επενδυτές και τους «μετόχους» τις Πόλης, ιδιωτικούς και δημόσιους.

---

¹¹ Πρέπει να υπενθυμίσουμε την συγχώνευση της LLN με την κοινότητα της Ottignies με συνέπεια την δημιουργία του δήμου της OLLN που υφίσταται πλέον.

Στις παραπάνω παραγράφους αναφέρθηκαν οι σημαντικότερες επιπτώσεις από την δημιουργία αλλά κυρίως από την ύπαρξης μιας « νέας πόλης » στην γαλλόφωνη περιοχή του Βελγίου. Συνοπτικά, η Πόλη έχει επιδράσει θετικά κυρίως στον γύρω χώρο και στην οικονομία της επαρχίας αλλά και έχει αποτελέσει χώρο εκτόνωσης του φαινομένου προαστιοποίησης των Βρυξελλών της τελευταίας εικοσαετίας. Αρνητικές επιπτώσεις συναντώνται κυρίως από την χρήση του ίδιου του χώρου της Πόλης που έμμεσα επηρεάζει την συμπεριφορά των πολιτών και ενδεχομένως δεν συμβάλλει άμεσα στην ανάπτυξη του. Παρακάτω αναλύονται οι παράγοντες που φαίνεται να έχουν συμβάλλει στην ανάπτυξη της, εφόσον γίνεται αποδεκτό ότι η επιτυχία του μοντέλου της LLN είναι γεγονός, κυρίως διότι υπερνικά την αποτυχία της σε κάποιους λιγιστούς τομείς.

II. Οι παράγοντες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της.

Οι παράγοντες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της Πόλης ποικίλουν και αφορούν σε τελείως διαφορετικά μεταξύ τους ζητήματα, όπως στο διοικητικό σύστημα της χώρας και το σύστημα σχεδιασμού και προγραμματισμού, αλλά και στη συμβολή του ιδιωτικού τομέα ή ακόμα και η ύπαρξη των θεσμών της Ένωσης στην γειτονική περιοχή των Βρυξελλών. Κάθε τομέας έχει συντελέσει με τον τρόπο του και για αυτό παρακάτω αναλύονται οι επιμέρους τομείς των οποίων η συμβολή στην ανάπτυξη της Πόλης ήταν και παραμένει αξιοσημείωτη.

ί. Η συμβολή του αποκεντρωμένου διοικητικού συστήματος του Βελγίου

Η ιστορία του βελγικού κράτους αλλά και η διάρθρωση της διοίκηση μέσα από αυτήν, έχουν έμμεσα συντελέσει στην δημιουργία της LLN. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύθηκε εκτενώς η πορεία του Βελγίου μέχρι να αποκτήσει την ανεξαρτησία του, αλλά και η συνεχής διαμάχη μεταξύ των δύο κοινοτήτων που το απαρτίζουν, για την επικράτηση μίας εκ των δύο. Ο συνεχής ανταγωνισμός μεταξύ των προηγούμενων, αλλά και η ποικιλομορφία του πληθυσμού, οδήγησαν στην εγκαθίδρυση ενός πλήρως αποκεντρωμένου συστήματος διοίκησης της χώρας που υποστηρίχθηκε θερμά και από τις δύο κοινότητες. Το αποκεντρωμένο αυτό σύστημα με την σειρά του δημιούργησε δυνατότητες για ισχυρότερη τοπική αυτοδιοίκηση και ενδυνάμωση των τοπικών ευκαιριών και πρωτοβουλιών. Είναι βασικό να επισημάνουμε πως ουσιαστικά διακρίνουμε την ύπαρξη τριών διαφορετικών συστημάτων σχεδιασμού, εντός των διοικητικών ορίων της ίδιας χώρας, όπως επίσης και την ύπαρξη διαφορετικών πολιτικών αλλά και προτεραιοτήτων που ποικίλλουν από περιφέρεια σε περιφέρεια. Δηλαδή έναν «ομοσπονδιακού χαρακτήρα» σχεδιασμό. Η δυνατότητα των περιφερειών να θεσπίσει περιφερειακούς νόμους και όργανα με σκοπό την ορθή και αποτελεσματική διαχείριση του χώρου και την αειφόρο ανάπτυξη, συνέβαλλε δραστικά στην δημιουργία της LLN. Η ευελιξία και η δυνατότητα εξέτασης του φαινομένου από τοπικής σκοπιάς αλλά και η λήψη μέτρων και αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο συνέβαλλαν σημαντικά και στην ανάπτυξη της.

Έτσι το αποκεντρωμένο διοικητικό σύστημα του Βελγίου αλλά και το «ομοσπονδιακού χαρακτήρα» σύστημα χωρικού σχεδιασμού, έχουν συμβάλει σε δύο

άξονες, πρώτον στην δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την δυνατότητα λήψης της απόφασης για δημιουργία μίας πόλης, σε τοπικό επίπεδο, αλλά και μεταγενέστερα στην ίδια την ανάπτυξη της Πόλης.

Αν εξετάσουμε τα γεγονότα πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε πως ο τομέας της χωροταξίας δεν ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στο Βέλγιο κατά την δεκαετία του 1970. Η *post-passif* συμπεριφορά της γαλλόφωνης διοίκησης, δηλαδή η εκ των υστέρων δράση, δεν ευνοούσε τον προγραμματισμό του χώρου και την πρόληψη των φαινομένων. Ο ρόλος του κράτους ως σύνθετου διαχειριστή, ήταν ιδιαίτερα σπάνιος στο παρελθόν. Το παράδειγμα της LLN αποτελεί ενδεχομένως ένα από τα μοναδικά παραδείγματα σύνθετης διαχείρισης στο γαλλόφωνο Βέλγιο και αυτό οφείλεται σε πρωτοβουλία και διαχείριση ιδιωτικού φορέα, του πανεπιστημίου του UCL. Φαινόμενο που υποκινείται από το πολιτικό και διοικητικό σύστημα του Βελγίου που με την ευελιξία του τοπικού επιπέδου διοίκησης και διαχείρισης του χώρου προωθεί τις ιδιωτικές επενδύσεις ακόμα και σε αυτό το επίπεδο, όπως η ιδιωτική πολεοδόμηση και η δημιουργία ενός σύνθετου αστικού χώρου που θα παίζει το ρόλο της Πόλης. (Mertens A, 2002)

ii. Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα

Η σημαντικότητα των κατασκευών και των επενδύσεων, στο γαλλόφωνο κυρίως Βέλγιο φαίνεται να αφηνόταν ανέκαθεν στα χέρια του ιδιωτικού τομέα (βιομηχανία, κατοικία, τουρισμός, υγεία κλπ.) Η πρωτοβουλία για την δημιουργία μίας «νέας πόλης» η ακόμα και η δημιουργία μίας νέας συνοικίας θα έπρεπε αναμφισβήτητα να αποτελεί πρωτοβουλία των δημοσίων φορέων. Άλλωστε τέτοιου τύπου πολεοδομήσεις και γενικότερα πρωτοβουλίες θα έπρεπε να απορρέουν από τον ευρύτερο στρατηγικό σχεδιασμό, τις μακροχρόνιες χωροταξικές πολιτικές και τον προγραμματισμό των χρήσεων, που είθισται να είναι αρμοδιότητες των δημοσίων φορέων. Υπάρχουν ελάχιστα παραδείγματα δημιουργίας «νέων πόλεων» όπου κλήθηκε ο ιδιωτικός τομέας να συμμετέχει με αποφασιστικό ρόλο στην δημιουργία και συνεπώς και ανάπτυξη τους, καθώς ο ιδιωτικός τομέας παραπέμπει σε μία γενικότερη αβεβαιότητα για τον σχεδιασμό του χώρου και την συσχέτιση με το κοινό συμφέρον.

Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα είναι αναμφισβήτητη στην περίπτωση της LLN, κάτι όμως που οφείλεται εξολοκλήρου στην διοίκηση του πανεπιστημίου και στην εξεύρεση λύσεων χρηματοδότησης τέτοιων που παρέπεμπαν στον ιδιωτικό τομέα. Παρόλα

αυτά οι επιχειρήσεις υποστήριξαν θερμά τις προτάσεις του πανεπιστημίου γιατί στα μελλοντικά του σχέδια διέκριναν μία καινοτομία η οποία θα έπαιρνε διαστάσεις πρωτοφανούς φαινομένου με θετικά αποτελέσματα στο μέλλον, στα πλαίσια της χώρας και αυτές θα το είχαν προβλέψει.

Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα εντοπίζεται σε δύο επίπεδα, βασικά στην αρχική χρηματοδότηση της Πόλης για να είναι εφικτή η δημιουργία της, αλλά και στην συνεχή της χρηματοδότηση έτσι ώστε να αποτελεί ένα ζωντανό παραγωγικό οργανισμό.

Οι ιδιωτικοί φορείς που συμμετείχαν στην χρηματοδότηση αυτή ήταν και είναι, είτε κατασκευαστικές εταιρείες, είτε επιχειρήσεις που επένδυσαν και εγκαταστάθηκαν στα τεχνολογικά πάρκα (π.χ. Shell, Sopartec), επιχειρήσεις που επένδυσαν στην ίδια την Πόλη (π.χ. UGS cinemas, Wilhelm & Co) αλλά και δημόσιοι φορείς όπως η IBW και οι γύρω τοπικές αυτοδιοικήσεις. Η υπό μελέτη πόλη μπορεί να παραλληλιστεί με πολύ καλά οργανωμένη επιχείρηση, της οποίας οι μέτοχοι είναι δημόσιοι και τοπικοί φορείς αλλά και μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις που επωφελούνται από την ανάπτυξη της LLN, είτε με την οικονομική απόδοση των επενδύσεων τους, είτε με το να επωφελούνται του κύρους και της διαφήμισης της Πόλης.

Η εξεύρεση επενδυτών αποτελούσε ανέκαθεν ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας για την Πόλη, το οποίο και απαιτούσε λύση εκ των προτέρων. Οι επενδυτές πεπεισμένοι από το μελλοντικό έργο του πανεπιστημίου στην αρχή υποστήριξαν οικονομικά την Πόλη, η δημιουργία της οποίας αποτελούσε μία από τις λιγοστές, για την εποχή λύση σωτηρίας της βαλλονικής οικονομίας. Παρόλα αυτά είναι αξιοσημείωτη η συμβολή του ιδιωτικού τομέα στις κατασκευές και την δημιουργία κτιριακών υποδομών στην πόλη, τέτοιων ώστε τα αποθέματα να είναι περισσότερα από την ζήτηση και να μπορεί το πανεπιστήμιο να μιλάει για την ανοικοδόμηση μία «νέας πόλης» και όχι ενός Campus και να αποτελεί ένα ελκυστικό μέρος για μόνιμη κατοικία και όχι απλά ένα σύνολο πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων.

Θα έπρεπε επίσης να θίξουμε το γεγονός ότι η LLN αποτελεί κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ιδιωτική επένδυση, εφόσον ο φορέας προώθησης και υλοποίησης της είναι ιδιωτικός αλλά και το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων χρηματοδότησης της πηγάζουν από τον ιδιωτικό τομέα. (Βλ κεφάλαιο 3) Όπως προαναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια οι απαιτήσεις του πανεπιστημίου για το έργο που σχεδίαζε δεν μπορούσαν να καλυφθούν αποκλειστικά από δημόσια χρηματοδότηση και τους πόρους

του ιδίου. Η ευκολία εισχώρησης του ιδιωτικού τομέα στην κατασκευή αλλά και διαχείριση τόσο μεγάλων έργων, των οποίων τα αποτελέσματα αφορούν μία ολόκληρη περιφέρεια, μπορεί ενδεχομένως να αιτιολογηθεί από την ιστορία και την παράδοση της γαλλόφωνης κοινότητας. Παρατηρώντας κανείς την συμπεριφορά σε θέματα σχεδιασμού και προγραμματισμού του χώρου, των δύο κοινοτήτων του Βελγίου παρατηρεί πως αυτές ακολουθούν απόλυτα αντίθετες συμπεριφορές. Ο post-passif χαρακτήρας της γαλλόφωνης κοινότητας και ο pro-actif, δηλαδή προληπτικός χαρακτήρας, της ολλανδόφωνης παρουσιάζουν τελείως διαφορετική συμπεριφορά παρόλη την πληθώρα κοινών ριζών. Αυτή η σχέση μεταξύ της προσωπικότητας ενός λαού και του συστήματος χωρικού σχεδιασμού του χώρου που ζει και κινείται είναι πολύ σημαντική στην περίπτωση αυτή καθώς οι ολλανδόφωνη κοινότητα έχει μεγαλύτερη αντίληψη του δημόσιου χώρου καθώς και της σημαντικότητας του από ότι έχει η Βαλλονία.

Το φαινόμενο αυτό μπορεί επίσης να συσχετιστεί και με την θρησκευτική διαφοροποίηση μεταξύ τους καθώς ο καθολικισμός προωθεί το άτομο ως μονάδα καθώς και την ατομική του εξέλιξη και συμφέρον, αλλά και την επιβίωση στις αντίστοιχες κοινωνικές συνθήκες, ενώ ο προτεσταντισμός παρακινεί το άτομο να συμμετέχει στο σύνολο και να δράσει για το κοινό συμφέρον.

Σήμερα, οι πόροι δεν είναι τόσο περιορισμένοι όπως κατά την πρώτη δεκαετία ανοικοδόμησης της Πόλης. Η Πόλη αναμφισβήτητα έχει επενδύσει τα χρήματα που έχει συνεισφέρει ο ιδιωτικός τομέας, τα οποία έχουν αποδώσει τέτοια οικονομικά οφέλη ώστε να επενδύονται και να διατηρεί κάποιους χρηματοδοτικούς της πόρους συνεχώς ενεργούς. Π.χ. ο προ τριάντα ετών δανεισμός για την ανέγερση κάποιων φοιτητικών κατοικιών, έχει αποσβεστεί αλλά αποδίδει συνεχώς τώρα πια έσοδα στο πανεπιστήμιο και την Πόλη.

Όμως παρόλα αυτά η διοίκηση της Πόλης έχει αναπτυξιακές βλέψεις και βασικός στόχος του στρατηγικού σχεδιασμού της ήταν ανέκαθεν και συνεχίζει να είναι η συνεχής βελτίωση του περιβάλλοντος και των συνθηκών και συνεπώς οι ανάγκες για χρηματοδότηση μεγαλώνουν. Το πανεπιστήμιο έχει δώσει λύση και σε αυτή την έλλειψη πόρων των σύγχρονων απαιτήσεων του. Η λύση αφορά στην συγκρότηση μίας υπηρεσίας η οποία να ασχολείται με την εξεύρεση πόρων από τον ιδιωτικό κυρίως τομέα. Το Ίδρυμα «Λουβαίνη», του οποίου η ίδρυση κρίθηκε αναγκαία μόλις το 1999, αποτελεί έναν οργανισμό που ρόλος του είναι, όπως αναφέρθηκε να αναζητεί συνεχώς και να εξασφαλίζει πόρους και κονδύλια από οποιαδήποτε πηγή μπορούν αυτά να διατίθενται, για την

επέκταση και συντήρηση της Πόλης αλλά και την δημιουργία νέων κτιριακών και μη υποδομών και εγκαταστάσεων. Η συμβολή του στην ανάπτυξη της Πόλης μπορεί να αποδειχθεί από την συγκέντρωση 25.000.000 ευρώ από την μόλις πενταετή λειτουργία του, της οποίας ένα μέρος έχει ήδη επενδυθεί.

iii. Ο πληθυσμός, οι οικονομικές συνεργασίες και το κύρος του πανεπιστημίου, ως ανεξάρτητες μεταβλητές που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη .

Μπορεί να αναρωτηθεί κανείς πώς η δημιουργία μίας νέας πόλης από έναν ιδιωτικό φορέα, χωρίς να συνοδεύεται από μία αναμενόμενη πληθυσμιακή έκρηξη της περιφέρειας έχει παρόλα αυτά καταλήξει σένα αποτέλεσμα ιδιαίτερα κοντινό στους αρχικούς του στόχους .

Είναι απαραίτητο εδώ να σημειωθεί ότι όταν γνωστοποιήθηκε από την ομάδα μελέτης του πανεπιστημίου το στρατηγικό, κατευθυντήριο σχέδιο για την πόλη εκφράστηκε πληθώρα αρνητικών απόψεων από ειδικού και ακαδημαϊκούς για την ενδεχόμενη αποτυχία του έργου.(Mertens A, 2002)

Το πρώτο σημείο αντιπαράθεσης αφορούσε στην έλλειψη μίας τέτοιας πληθυσμιακής αύξησης στην περιφέρεια της Βαλλονίας ικανή να μπορεί να υποστηρίξει την δημιουργία μίας νέας πόλης. Σε βαθύτερες αναλύσεις φαίνεται να είχε σημειωθεί κάποια πληθυσμιακή αύξηση στην περιφέρεια αλλά όχι όμως στην περιφερειακή των Βρυξελλών περιοχή, καθώς η ομάδες που είχαν την τάση να εγκαταλείψουν το κέντρο αναζητούσαν ένα πιο ποιοτικό και απομακρυσμένο από το κέντρο, περιβάλλον. Σε όλους τους παραπάνω λόγους και σε άλλους επιμέρους φαίνεται να στήριζαν τις αρνητικές απόψεις τους οι ειδικοί επί τέτοιων θεμάτων, πολεοδόμοι, κοινωνιολόγοι, οικονομολόγοι κλπ. Οι απόψεις των θεωρητικών δεν απείχαν πολύ από την πραγματικότητα, απλά οι τελευταίοι δεν είχαν συνυπολογίσει πως το αστικό περιβάλλον που θα δημιουργούσε το UCL θα στηριζόταν για αρκετό καιρό στην βάση του πανεπιστημίου, στο κύρος και την αξιοπιστία του ως επιστημονικό ίδρυμα αλλά και στην δυνατότητα του να ερευνά και να προβλέπει τις μελλοντικές συνθήκες. Μπορεί η πληθυσμιακή αύξηση να ήταν αδύνατη για την περιφέρεια της Βαλλονίας αλλά δεν ήταν αδύνατη η μετακίνηση των πληθυσμών προς τα εκεί εφόσον θα υπήρχε κάτι ελκυστικό.

Στην προκειμένη περίπτωση ο γαλλόφωνος φοιτητικός πληθυσμός ήταν εν μέρει υποχρεωμένος να ακολουθήσει το πανεπιστήμιο όπου κι αν μεταφερόταν, καταρχήν λόγω

του κύρους του ως το παλαιότερο γαλλόφωνο πανεπιστήμιο, του επιπέδου σπουδών αλλά και για το νέο περιβάλλον που θα το περιέβαλε μακριά από τις αντιπαραθέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Επίσης υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν το πανεπιστήμιο ήταν και οι εργαζόμενοι στο πανεπιστήμιο, η οποίοι θα αποτελούσαν τον πρωινό πληθυσμό και τον υποψήφιο μόνιμο. Αυτός ο μικρός αλλά σταθερός πληθυσμός ήταν μία βάση στην οποία μπορούσε να στηριχθεί η διοίκηση και η ομάδα μελέτης του πανεπιστημίου για να αναπτύξει και να εξελίξει τους στόχους της. Ταυτόχρονα το κύρος ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος και το δίκτυο σχέσεων με την πολιτεία και τους θεσμούς, αποτελούσε μία σταθερή βάση πάνω στην οποία μπορούσε να κινηθεί το πανεπιστήμιο εφόσον ο δανεισμός και οι επενδύσεις σε αυτό θα ήταν αρκετά εύκολη υπόθεση. Άλλωστε όπως προαναφέρθηκε η φθίνουσα για την εποχή, οικονομία της γαλλόφωνης περιφέρειας ήταν κάτι που η κυβέρνηση επιθυμούσε να αλλάξει και το πανεπιστήμιο είχε τα μέσα και τις ιδέες για να το κάνει.

Η αξιοπιστία και το κύρος προς το πρόσωπο του UCL, ήταν οι βασικοί λόγοι επένδυσης από ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι θεωρούσαν πως ένα σοβαρό εκπαιδευτικό ίδρυμα, όπως είχε αποδείξει το UCL πως ήταν, δεν μπορούσε παρά να επιδιώκει την ανάπτυξη σε ευρύτερο επίπεδο για όλους τους φορείς και στο σύνολο του χώρου.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε πως ήταν πολλές οι χρονικές περιόδους στο παρελθόν όπου η ανάπτυξη της Πόλης δεν ήταν η αναμενόμενη. Παρόλα αυτά η διοίκηση φρόντισε να εξασφαλίσει τα μέσα κάθε φορά για να αποκρύψει την μη ανάπτυξη αυτή και να συνεχίσει ακάθεκτη το έργο της. Άλλωστε η δυσκολία εύρεσης αρνητικών στοιχείων που να αφορούν την Πόλη στην ευρύτερη βιβλιογραφία και το διαδίκτυο ενδεχομένως υπονοεί, όχι πως η LLN, δεν γνώρισε κακές στιγμές στην ιστορία της, αλλά ότι εφόσον αυτές δεν θα ευνοούσαν την σωστή προώθηση της Πόλης, κάθε στοιχείο που τις επιβεβαίωνε είναι ιδιαίτερα δύσκολο να βρεθεί.

Με όλα αυτά τα δεδομένα, ελαφρώς ευνοϊκότερα από την πραγματικότητα, καταλήγουμε να θεωρούμε δεδομένη την επιτυχία του μοντέλου και της Πόλης της LLN. Εφόσον η συμβολή της στους δείκτες, οικονομικούς και κοινωνικούς, δεν παρουσιάζεται παρά θετική.

iii. Γενικά Συμπεράσματα

Η δημιουργία μίας «νέας πόλης», στην σύγχρονη κοινωνία αποτελεί ένα φαινόμενο που συναντάται σχετικά σπάνια στην Ευρώπη. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες φαίνεται να τάσσονται υπέρ της παραδοσιακής πόλης που έχει διαμορφωθεί και αντικατοπτρίζει την ιστορία κάθε τόπου, τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες που επικράτησαν εκεί αλλά και την χωρική απεικόνιση των προσωπικών συμφερόντων των πολιτών.

Το φαινόμενο των νέων πόλεων παρόλα αυτά πήρε ιδιαίτερα μεγάλες διαστάσεις σε διαφορετικές περιόδους, στις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς επίσης στις μέρες μας παρατηρείται μία έντονη εμφάνιση του στην Κίνα και την Ιαπωνία. Η ελληνική πραγματικότητα βρίσκεται πολύ μακριά από την γνωριμία με τις «νέες πόλεις», καθώς το πιο κοντινό μας παράδειγμα είναι η πρόσφατη κατασκευή του ολυμπιακού χωριού για τις ανάγκες των ολυμπιακών αγώνων.

Σε γενικές γραμμές η υπό μελέτη πόλη διαφοροποιείται κατά πολύ από τις υπόλοιπες της κατηγορίας της και ένας βασικός λόγος είναι η σύνθετη λειτουργία της. Μπορεί άλλωστε να συσχετιστεί με «επιχείρηση» της οποίας η μέτοχοι είναι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς και η διοίκηση της φροντίζει με κάθε δυνατό τρόπο να εξασφαλίσει όχι μόνο την ανάπτυξη και βιωσιμότητα της, αλλά να και την αξιοποίηση των πόρων σε βαθμό τέτοιο που να έχουν την μέγιστη οικονομική απόδοση. Παράλληλα σχεδιάζει με γνώμονα τον μέγιστο βαθμό αειφορίας καθώς αποβλέπει στην διατήρηση του φαινομένου LLN και την σωστή του λειτουργία και κατά τις επόμενες γενιές.

Παρατηρώντας αντίστροφα την εξέλιξη της, μπορεί να θαυμάσει κανείς την δύναμη των αποκεντρωμένων συστημάτων διοίκησης καθώς και την συμβολή τους στην γενικότερη ανάπτυξη σε μικρή και όχι μόνο κλίμακα. Η ιστορία του Βελγικού κράτους και οι ανταγωνιστικές συνθήκες μεταξύ των δύο, ιδιαίτερα ανεπτυγμένων σήμερα, κοινοτήτων του κράτους κατέληξαν στην αξιοσημείωτη ανάπτυξη και των δύο. Η αποκέντρωση των κρατικών ευθυνών και αρμοδιοτήτων έχει δώσει τέτοια δύναμη στις περιφέρειες αλλά και τις μικρότερες διοικητικές βαθμίδες που έχουν αναπτύξει τέτοια συστήματα σχεδιασμού, αποτελεσματικά σε τέτοιο βαθμό που να είναι αξιοσημείωτος για τον επισκέπτη.

Ο ιδιωτικός τομέας έχει εισχωρήσει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του χώρου και την χωροθέτηση των δραστηριοτήτων διότι, οι τοπικές αυτοδιοικήσεις μπορούν ευκολότερα με την νομοθετική τους δύναμη να ελέγξουν την κερδοσκοπία των ιδιωτικών

φορέων. Με τον τρόπο αυτό είναι δυνατή ακόμα και η δημιουργία μίας «νέας πόλης» από έναν ιδιωτικό φορέα στον βελγικό χώρο και όπως μαρτυράει το βελγικό παράδειγμα, αυτό μπορεί να λειτουργήσει ιδιαίτερα θετικά για τον ευρύτερο χώρο.

Επίσης είναι σημαντικό να εντοπίσουμε την διαδικασία με την οποία εκμεταλλεύτηκε η διοίκηση του πανεπιστημίου του Leuven, το πολιτικό πρόβλημα της εποχής και την διαμάχη μεταξύ των κοινοτήτων δίνοντας μία πρωτοποριακή για την εποχή λύση. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί η αξιοσημείωτη συμβολή του UCL όπου ως γνώστης της θεωρίας σε όλους τους τομείς και τις επιστήμες, με την εφαρμογή της στην πράξη, συντέλεσε στην υγιή ανάπτυξη της πόλης.

50 Ορισμένοι θεωρητικοί συνέλαβαν την ιδέα των «νέων πόλεων» ως την βασιλική οδό για ένα καλύτερο μέλλον. Τα πραγματοποιημένα όμως παραδείγματα δεν ήταν πάντα τόσο πετυχημένα και αντιθέτως πλήθος από αυτά θεωρήθηκε ότι διέγραφαν καταστροφική πορεία. (Mertens A, 2002). Στην περίπτωση της LLN συναντάμε πιθανές λύσεις για τα προβλήματα του πολεοδόμου κατά την μελέτη των παραδοσιακών πόλεων. Λύσεις που αφορούν στην εξάλειψη και τον περιορισμό φαινομένων κερδοσκοπίας από την ιδιοκτησία γης, όπως επίσης βλέπουμε τα θετικά σημεία από τις ιδιωτικές επενδύσεις εφόσον αυτές με κάποιον τρόπο ελέγχονται από την κεντρική εξουσία σε αρχικό. Μπορεί κανείς να θαυμάσει την αποτελεσματικότητα των νομικών εργαλείων για την διαχείριση του χώρου όταν βρίσκεται υπό αποκεντρωμένα συστήματα διοίκησης, ενώ ταυτόχρονα παρατηρεί την απουσία του αισθήματος του κοινού συμφέροντος και τις συγκεντρωμένες διαχειρίσεις.

Τέλος το βελγικό παράδειγμα, που χαρακτηρίζεται ως στρατηγικού χαρακτήρα παρέμβαση και αναδεικνύει την συνεργασία μεταξύ των φορέων, ιδιωτικών και δημόσιων, φανερώνει την δημιουργική αντιμετώπιση των πολιτικών προβλημάτων. Έτσι μπορεί να παραδειγματίσει, εφόσον προβάλει τα πιθανά εκείνα εργαλεία που επέλεξε γαλλόφωνη, στην προκειμένη περίπτωση, κυβέρνηση για να αναπτύξει ένα τόπο ενώ παράλληλα προέβαλε με τον καλύτερο δυνατό για την εποχή τρόπο, το χώρο εκείνο, που δίνει την δυνατότητα στην μελέτη και την έρευνα να βελτιώσει το καθημερινό μας περιβάλλον.

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

- BARRE PH. (2003) Innovation scientifique et dynamique interorganisationnelle - une analyse strategique du parc scientifique de (LLN : presse universitaire)
- BENEVOLO L. (1993) La ville dans l'histoire europeenne (Paris: editions du seuil)
- BERRY J, MACGREAL S, European cities, planning systems and property markets (London : E&FN Spon publications)
- DEPREZ B, (1997) Louvain-la-neuve, droit de cite (Brussels: editions de UCL)
- EGGERICKX T. GOURBIN C. SCHOUMAKER B. VANDERSCHRICK C. VILQUIN E. (2003) Population et defis urbaines-chaire quetelet 1999 (Paris Academia Bruylant-L'harmattan)
- EGGERICKX T. POULAIN M. ALBARELLO L.HESSE CH. (1999) Louvain-la-neuve une population en mutation (Louvain-la-neuve :UCL,Academia Bruylan)
- HALL P.(1996) Cities of tomorrow (Cambridge: Blackwell)
- LE GALES P. LEQUESNE CH.(2001)Regions in Europe (London : Routledge)
- MERLIN P.,CHOAY F.(2000) Dictionnaire de l'urbanisme et de l'amenagement (Paris: presses universitaires de France)
- Mertens A (2002), Louvain-la-neuve : Une aventure urbanistique (Paris: L'harmattan)
- MORRIS A.E.J. (1998) History of urban form (London: Longman)
- NEWMAN P., THORNLEY A. (1996) Urban Planning In Europe (London: Routledge)
- REMY J. LECREQC E., Universite et project de ville, le cas de Louvain-la-neuve *Sociologie urbain et rurale, L'espace et l'agir* (Brussels: editions de UCL)
- ALBRECHTS L. (2001) Devolution, regional governance and planning systems in Belgium, International planning studies, Vol 6, No 2 ,pp 167-182 (London : Carlfax publications)
- BOULET L., l'urbanisme de Louvain-la-neuve,
<http://www.dom.ucl.ac.be/urbanismeLLN.html>
- BUREAU FEDERAL DU PLAN (2004) Villes viable en Belgique, Colloque 22/04/04
- DESTATTE P. (2004) La societe Wallonne depuis la liberation, www.wallonie-en-ligne.net

DE WASSEIGE YV. Elements d' une strategie de developement pour la Wallonie
www.wallonie-en-ligne.net

DUMOULIN M. BLANCHART L. 1946-1996 : 50 ans d' immigration et de mutations
culturelles en Wallonie, www.wallonie-en-ligne.net

KUMPS AN. Nouvelles de grands chantier, No 4, Septembre 2003, pp 1-2

LACONTE P.(2004) Amenagement d'une ville nouvelles autour d'une gare nouvelle: le cas
de LLN, Les cahiers de la maîtrise d'oeuvres urbaines, Paris Vol 1 No 1

MIKOLAJCZAK CH. VAN OVERSTRAETEN M. (15/11/2003) Louvan-La-Neuve se
paye un nouveau morceau de ville, La libre anterprise

TOULKENS J.,(1998) Louvain-la-neuve entame une nouvelle mutation,
<http://www.dom.ucl.ac.be/actualites/chantiers.html>

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

REMY J «Ζητήματα χωρικού σχεδιασμού και προγραμματισμού από τη οπτική της
κοινωνιολογικής ανάλυσης του χώρου.»

REMY J (Μάρτιος 2004) « Η τωρινή κατάσταση της Πόλης και προοπτικές ανάπτυξης.»

LACONTE P. (Μάιος 2004) « Η αναπτυξιακή διάσταση της LLN.»

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

<http://www.ucl.ac.be>

<http://www.lln.be>

<http://www.ahlln.be>

<http://www.belgium.be>

Aperçu historique économique de la Belgique

<http://www.belgium.be/eportal/application?origin=navigationBanner.jsp&event=bea.portal.framework.internal.refresh&pageid=indexPage&navId=6187>

Belgium

www.wordiq.com/definitions/belgium

Belgium A federal state-General economics-Town and country planning and the environment

<http://www.diplomatie.be/en/belgium/belgiumdetail.asp?TEXTID=1586>

Politics of Belgium, The Growing Power of Regional Governments, Walloonia

http://www.wordiq.com/definition/Politics_of_Belgium

Le defi de LLN

<http://membres.lycos.fr/redcross/llnarticle.html>

Fondation Louvain

<http://www.fondation-louvain.ucl.ac.be>

Les bureaux,commerces,entreprises a LLN, Les developpements futurs a LLN,

<http://www.dom.ucl.ac.be/urbanismeLLN.html>

LLN entame une nouvelle mutation

www.ucl.ac.be/actualites/chantier.html

Association des habitants de LLN

[www.lln.be.dossiers/infrastructures/pourquoi.html](http://www.lln.be/dossiers/infrastructures/pourquoi.html)

Where town and gown meet in renaissance style

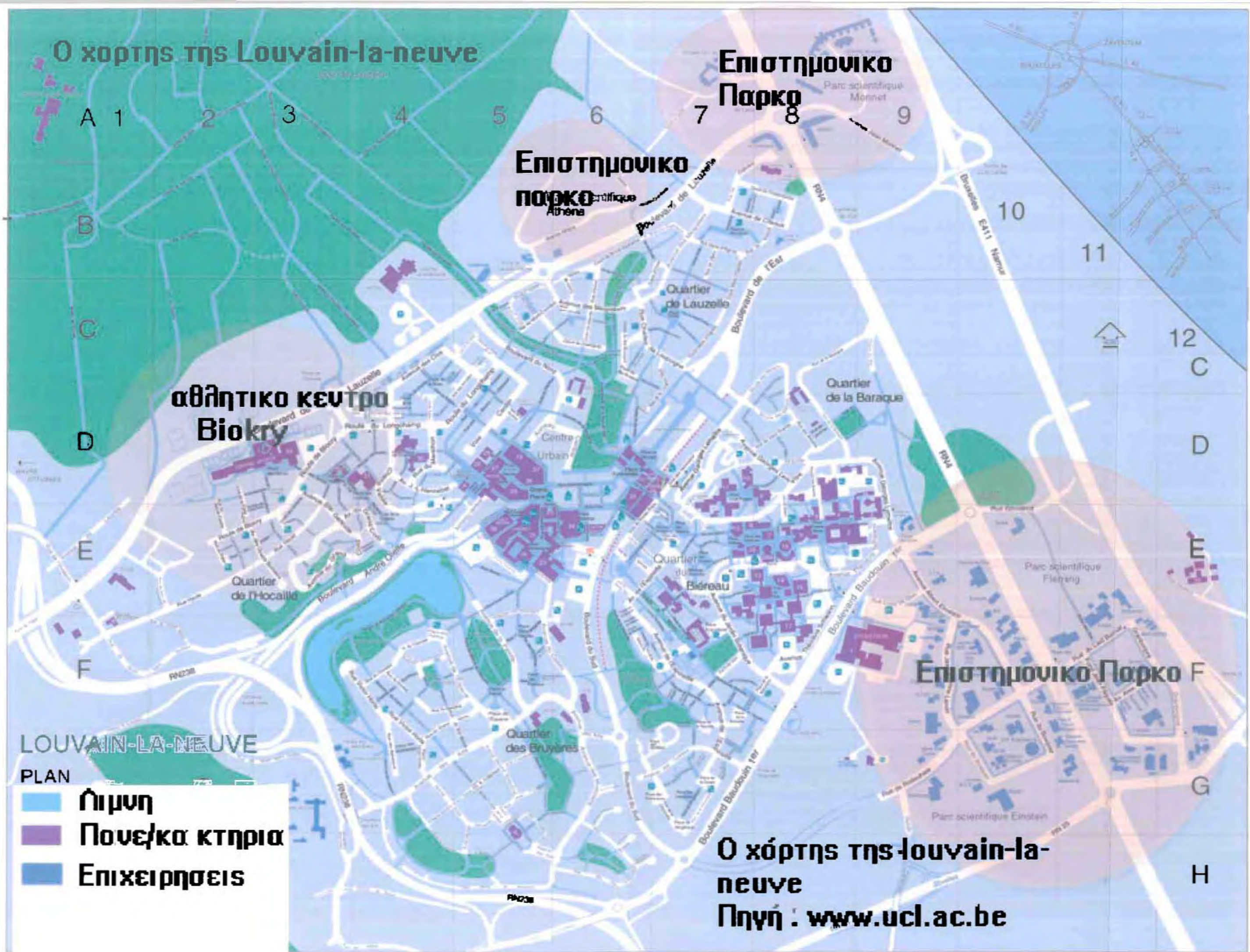
www.ihf.com "The international herald Tribune"

Tsukuba science city information

www.info-tsukuba.org/english/city/history

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

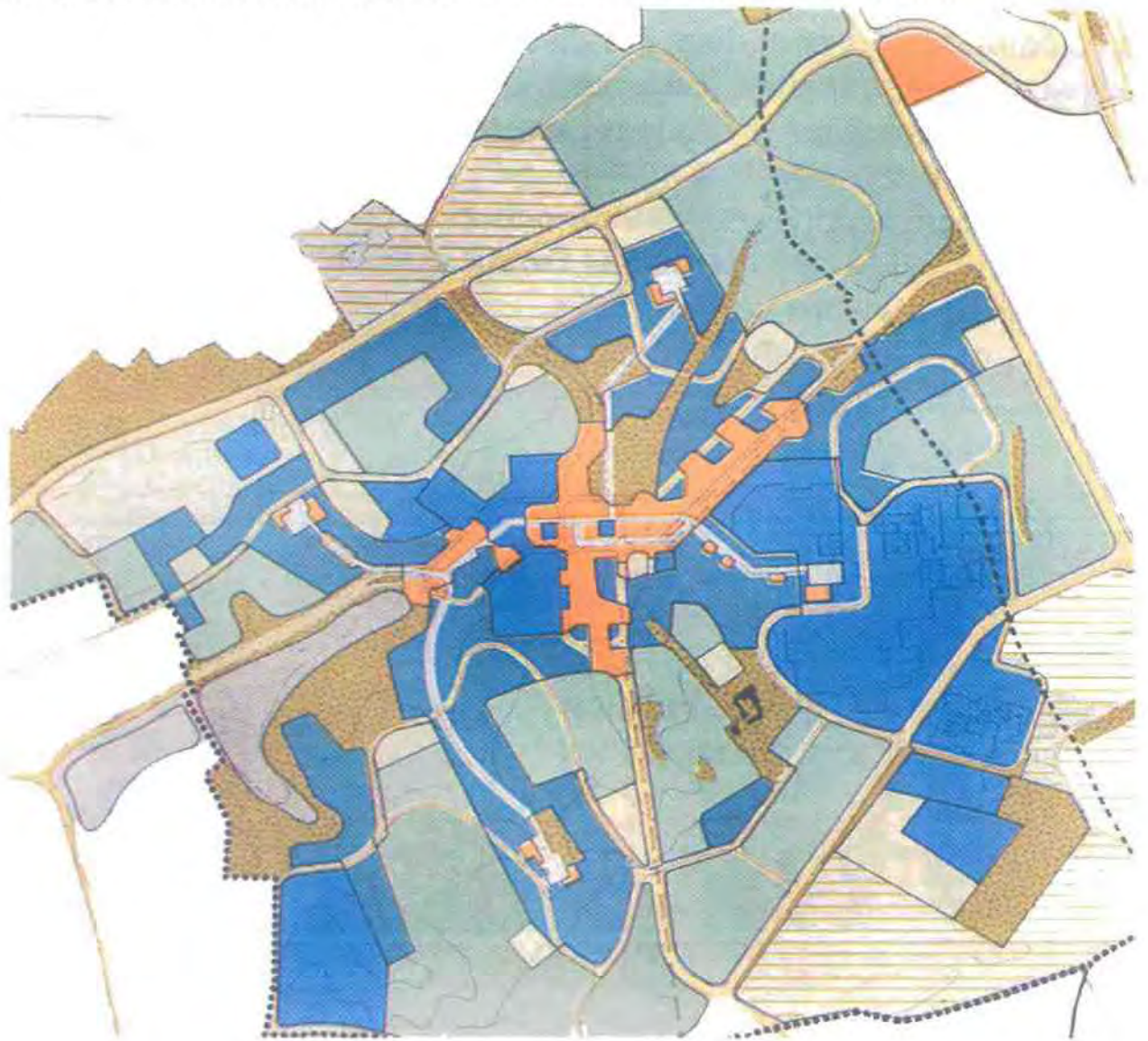
Ο χάρτης της Louvain-la-Neuve

Ο χάρτης της Louvain-la-Neuve

Πηγή : www.ucl.ac.be

ΤΟ ΚΑΤΕΥΘΗΝΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ LLN ΤΟΥ 1971

- χώρος προσίμου
- περιοχή δόμησης Α προτεραιότητας (έως 1980)
- περιοχή δόμησης Β προτεραιότητας (έως 2000)
- κέντρο πόλης (υπεργείωση)
- Οδικός άξονας
- όριο δήμου

Το κατευθυντήριο σχέδιο του 1971 της Louvain-la-neuve

Χάρτης : Το κέντρο της πόλης με τα νέα έργα

